

Onsdagen den 11 januari

Kl. 09.00–13.11
16.00–16.02

---

§ 1 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag tror att många kommer att minnas 2016 som ett orons år. Ett år då allt det positiva i världen såsom sjunkande fattigdom och högre utbildningsnivåer hamnade i skuggan av terror, krig och stigande temperaturer, ett reellt klimathot. Ett år då världen verkade lite grymmare, lite kallare, lite mer hatisk.

Den här oron skiljer sig åt mellan människor. Jag talar om oron hos dig som bor i ett område som plågas av brottslighet och kanske tvekar inför att gå ut på torget efter mörkrets inbrott. Jag talar om oron hos dig som gått i pension efter ett hårt yrkesliv men ändå undrar om du kommer att ha råd med en ny vinterjacka efter att alla räkningar är betalda. Jag talar om oron hos dig som kanske har det bra ekonomiskt men som ser ditt barn eller barnbarn i ögonen och undrar: Vad är det för skola vi skickar dig till? I vilken värld växer du upp? Det är din oro som vi ska möta. Vi ska möta den tillsammans för att stärka framtidstron. Vad annat kan vara viktigare i en demokrati?

Just nu går Sverige framåt i världen. Vår sysselsättningsgrad är den högsta som Eurostat någonsin har uppmätt i ett EU-land. Vår skola visar äntligen ett positivt trendbrott i internationella mätningar. Vår ekonomi visar det högsta bostadsbyggandet på decennier och blev nyligen utsedd till den näst mest innovativa ekonomin i världen.

Jag är inte nöjd. Det är så mycket som återstår. Men, herr talman, kraften som vi nu ser i svensk ekonomi ska användas till ett samhällsbygge som kommer alla till del.

Det är ett samhällsbygge som når ut till förorter och bruksorter, som lyfter människor ur uppgivenhet och hopplöshet och som gör så att alla som kan arbeta också arbetar.

Det är ett samhällsbygge som hedrar den generation som har byggt landet och därför ser till att det finns äldreboenden och stärker pensionärernas ekonomiska villkor så att de inte bara känner trygghet. De ska också känna frihet.

Det är ett samhällsbygge som efter år av nedskärningar i stället börjar rusta upp totalförsvaret av vårt land.

Inte minst är det ett samhällsbygge som stöttar sina socialarbetare – det är sjuksköterskor; det är förskollärare – och strävar efter att de ska kunna

gå till jobbet starka, stolta och kapabla att skapa den välfärd som vi alla vill kunna förlita oss på.

Det är ett samhällsbygge som skapar lugn och studiero i skolan i linje med det som jag och utbildningsminister Gustav Fridolin presenterar i dag. Vi utvecklar lärarnas ledarskap i klassrummet, ökar lärarnas stöd från både kollegor och rektorer och ser till att varje skola har fungerande ordningsregler.

Jag vägrar att låta Sveriges växande resurser centreras till de rikaste, till de redan lyckligast lottade. De ska gå till ett samhällsbygge så att hela landet kan leva och hela befolkningen fara väl.

(Applåder)

Det här innebär också att vi aldrig får vika en tum för den organiserade brottsligheten. Vi har tidigare stärkt och kommer att fortsätta stärka polisens insatser mot gängen. Vi har gjort det lättare att beslagta gängens tillgångar. Nu skärper vi straffen för grovt vapenbrott. Den person som går ut med ett olagligt vapen ska veta att det kan dröja flera år innan den får träffa familjen igen utanför fängelsets väggar.

När jag och inrikesminister Anders Ygeman mötte poliser i Göteborg som utreder dådet mot den åttaårige pojken efterfrågade de också hårdare tag mot handgranater. Därför kan jag i dag meddela att minimistraffet för att bära handgranater fyrdubblas. Oavsett om kriminella har en k-pist eller en handgranat på sig ska de häktas fram till rättegång. I vårt samhällsbygge ska organiserade brottslingar bort från våra gator och in i våra fängelser.

(Applåder)

Och vem i denna sal tror ärligt talat att det samhällsbygge som Sverige behöver sker genom skattesänkningar för de rikaste, lönesänkningar för de fattigaste, en välfärd baserad på vinstjakt eller ett land som präglas av större klyftor?

Moderaterna tycks tro det. Trots att de gärna talar om oro presenterar de bara samma gamla moderata politik, vars största vinnare är de som redan har det bäst.

Sverigedemokraterna har meddelat att de gärna hjälper till att genomföra detta, bara de får sin bit av maktkakan.

Jag har aldrig mött en människa som blir tryggare av lägre lön, av mindre utbildningsmöjligheter eller sämre välfärd. Oron kommer ju inte från att människor förväntar sig mindre av vårt gemensamma samhälle. De förväntar sig mer, och det är därför den svenska modellen inte ska avvecklas. Den ska utvecklas.

(Applåder)

Om det här kommer den politiska striden att stå 2017. Vi ska inte genomföra nya nedskärningar som spär på människors oro. Vi ska genomföra ett samhällsbygge som stärker deras framtidstro. Det är mitt val. Det är socialdemokraternas val. Det är regeringens val. Och det, herr talman, är jag stolt över.

(Applåder)

Anf. 2 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Ärade åhörare! Leanne hade längtat så länge efter den här kvällen. För första gången någonsin reste hon utomlands, med tre kompisar. De flög till Istanbul. De gick på nattklubben Reina för att fira nyår. Leanne Nasser, palestinier från byn Tira, blev 18 år. Hon blev ännu ett av

terrorismens offer i en attack där 39 människor från 14 länder dog. IS har tagit på sig attacken.

Några dagar senare körde en lastbil in i en folkmassa i Jerusalem. Yael Yekutiel gjorde israelisk militärtjänst och var en av fyra som dog. Hon blev 20 år.

Terroristerna är emot vårt sätt att leva. Men vi ska försvara det vi tror på: ett öppet och demokratiskt samhälle där både kvinnor och män får ta plats, ett samhälle där det viktiga inte är vem du är eller varifrån du kommer utan vart du är på väg.

Herr talman! På bara några år har världen blivit en mycket farligare plats. Den som tror att flyktingkrisen är över är naiv. Kriget i Syrien går snart in på sitt sjätte år. Ett aggressivt Ryssland har gjort Sveriges närområde mer osäkert.

Det räcker inte att presentera en lång lista på problem och sedan kalla det strategi. Det krävs handling nu. Därför vill jag att Sverige redan i vårens ändringsbudget ger försvaret ytterligare minst 500 miljoner kronor utöver det försvarsbeslut som den här kammaren har fattat. Jag vill förstärka försvaret genom att skjuta till sammanlagt 8 ½ miljard före nästa försvarsbeslut, för den här osäkerheten ökar nu.

Sveriges säkerhet ska byggas med andra länder. Vi behöver både stärka vår egen förmåga och stärka samarbetet inom EU, men det räcker inte. Samarbetet med Nato är avgörande för att skapa stabilitet och säkerhet i Sveriges närområde, men det räcker inte heller. Sverige behöver en färdplan för medlemskap i Nato.

Herr talman! Otrygghet finns inte bara i omvärlden. Klockan var bara ett på dagen när Salam Kurda och de andra handlarna stängde sina butiker i Husby centrum. Gång efter gång hade de blivit utsatta för brott, grova inbrott och grov skadegörelse men mött nedlagda utredningar och sett brottslingar gå fria och kriminella gäng i praktiken ta över.

Handlarna i Husby har ett krav. De säger: Vi vill att polisen och politikerna skyddar sina medborgare och det lokala näringslivet. Det låter som självklarheter, men så är det inte i dag.

Tyvärr är Husby inte den enda plats som är otrygg. Så sent som i går presenterade Brottsförebyggande rådet siffror som visar att otryggheten ökar. Var tredje kvinna är otrygg på kvällen i sitt eget bostadsområde.

Sverige behöver fler poliser, minst 2 000 fler. De behöver få 2 000 i månaden mer betalt, men det räcker inte; polisen behöver också en ny ledning. Organisation är inte svaret på alla frågor, men regeringen är ansvarig för att centrala samhällsfunktioner faktiskt fungerar. Och ansvaret för regeringen har Stefan Löfven.

Sverige ska ha en trygghet som inte sviker någon. Makten måste tas tillbaka från kriminella gäng, och kriminella måste stoppas – i fängelse.

Herr talman! Hela Sverige ska jobba. Men det finns 130 områden där inte ens hälften av de vuxna går till jobbet en vanlig dag. Där jobben blir färre växer bidragsberoendet. Det får konsekvenser både för de enskilda människorna och för hela samhällen.

I Södertälje lägger kommunen mer pengar på bidrag till dem som inte jobbar än på lärare i förskolan. I Malmö lägger kommunen tre gånger mer pengar på bidrag till dem som inte jobbar än på lärare i gymnasiet.

På en punkt kan man alltid lita på Sveriges socialdemokratiska arbetareparti: Ni tar från dem som jobbar och ger till dem som inte gör det. Det finns exempel där familjens inkomst sjunker när mamman får ett deltidsjobb. Det finns exempel på hur bidrag staplas på varandra så att det är möjligt för en familj med tre barn att få nästan 28 000 kronor i bidrag efter skatt. Det är inte rimligt.

Jag är övertygad om att de allra flesta av dem vill jobba i stället och snabbt ta sig in i arbete. Men vi måste sluta dalta med dem som tar sig rätten att leva på andra fast de skulle kunna försörja sig själva. Därför behövs ett bidragstak, sänkt skatt på första jobbet och tydligare krav på att skaffa sig jobb. Det måste alltid löna sig bättre att jobba än att gå på bidrag. Det är dags att sätta stopp för kravlös bidragspolitik!

(Applåder)

Herr talman! Nu i dagarna är det exakt 18 år sedan Samir tog bilen till Borås, knackade på hos Ericsson och kunde lägga tiden som arbetslös bakom sig. Han beskriver jobbet som ett andra hem, men nu ska den fabriken läggas ned.

Svensk ekonomi och industri har länge varit starka. De har skapat jobb. Man blir stolt som svensk när bussen i Indien är från Scania. Men Ericssonkrisen påminner om att trycket på de svenska jobben är stenhårt – från ny teknik och från andra länder. Den påminner om att svenska jobb och svenskt företagande riskerar att tappa mark.

Men i stället för en politik för fler svenska jobb höjer regeringen skatterna med 60 miljarder. För varje krona regeringen säger sig satsa på företagande tar man tio från det som skapar jobb. Regeringen höjer skatten på bensin, diesel, vägtransport och flyg. Det är en politik som för Sverige och jobben åt fel håll.

Min plan för ett starkare Sverige gör tvärtom; det måste alltid löna sig att jobba. Den inför nolltolerans mot dåliga skolor. Den inför mer matte och programmering i skolan så att fler kan lära sig mer. Den gör att det alltid lönar sig bättre, inte sämre, att skapa svenska jobb här i Sverige. Det är bara så vi kan bryta utanförskapet. Hela Sverige ska jobba – det är bara så som Sverige kan mer.

(Applåder)

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! När vi nu sedan lite drygt en vecka skriver 2017 kan det vara på sin plats att säga något om det år som har gått.

Under 2016 kunde vi i vår del av världen bevittna en folklig resning mot det sedan decennier dominerande vänsterliberala etablissemanget. Den brittiska folkomröstningen om EU och det amerikanska presidentvalet är väl de två tydligaste exemplen på detta.

Vi har kunnat se hur IS på hemmaplan har tryckts tillbaka. Hoppet om ett slut för denna islamistiska mördarsekt har växt sig något starkare. Samtidigt, och säkert som ett resultat av just detta, har vi också tvingats bevittna fortsatt terror i vårt omedelbara närområde – vedervärdiga attacker på oss, vår civilisation och vårt sätt att leva.

Rysslands aggressioner, ett potentiellt hot som inget annat parti i denna kammare tagit på allvar förrän alldeles nyligen, har blivit alltmer påtagliga och upptar också allt större utrymme i den politiska debatten.

Krig och elände, framför allt i Syrien, har fortsatt att skapa misär och kräva människoliv. UNHCR meddelade under 2016 att antalet flyktingar runt om i världen nu har passerat 65 miljoner. De flesta finns kvar i krisernas närområde även om just det kan vara svårt att tro när man lyssnar på den svenska inrikespolitiska debatten.

Herr talman! Här på hemmaplan har vi faktiskt fått se en ganska bred tillnyktring i migrationspolitiken. Steg har tagits i rätt riktning även om de har varit alldeles för små och kommit alldeles för sent.

Debatten om integrationen har också förskjutits i rätt riktning. Plötsligt pratar nästan alla om svenska värderingar, något som få över huvud taget ansåg existera för bara något år sedan.

Tiggeridebatten har flyttats i rätt riktning: Till och med regeringen talar om ett förbud i någon form mot tiggeri.

Försvars- och säkerhetspolitiken börjar så smått att, på gott och ont, återta sin plats högt upp på den politiska agendan.

Det finns ljuspunkter, herr talman, men tyvärr är det framför allt de mörkare färgerna som kännetecknar året 2016. Vårdköerna är fortsatt långa och växer stadigt. Antalet äldre som riskerar att hamna i fattigdom ökar. Det råder brist på äldreboenden. Vårdplatserna är för få; vi har till exempel kunnat läsa om hur kvinnor har tvingats flyga till Finland för att få plats på en neonatalavdelning.

Antalet anmälda brott har fortsatt att öka, samtidigt som antalet upplärade brott har minskat. Polisen är i kanske mer ansträngt skick än någonsin tidigare. Bostadsköerna har fortsatt att växa. Invandringen har varit fortsatt hög. Oron och otryggheten ökar, vilket vi inte minst fick oss till del i går genom en ny rapport.

Herr talman! Sverige har onekligen stora problem. Arbetslösheten är fortsatt hög, oavsett vad statsministern står här och säger, i synnerhet bland dem som har sin bakgrund i andra delar av världen, utanför Europa.

Vi kan konstatera att de jobbskapande flaggskepp som Stefan Löfven lyfte fram i valrörelsen samtliga har floppat totalt. Traineejobb, extratjänster, utbildningskontrakt och allt vad han nu kallar dem – alltihop har floppat.

Vi har en totalhavererad integrationspolitik, som givetvis får verkan på arbetsmarknaden men också på samhället i stort eftersom integration är så mycket mer än bara jobb och sysselsättning. Varje dag som går utan att vår regering förstår detta är tyvärr en förlorad dag.

Den nuvarande regeringen, herr talman, besitter ingen som helst förmåga att hålla ihop vårt land. Valfärden är, mildt uttryckt, ansträngd. Vårt försvar saknar förmåga att svara mot det förändrade säkerhetsläget i vår del av världen.

Denna debatt hålls i en tid då vi står inför vad man på politiskt språk brukar kalla ”svåra utmaningar”. För varje dag som går blir jag mer och mer bekymrad över den nuvarande regeringens totala oförmåga och den verklighetsresistens som präglar deras analys och politik. Sverige behöver ett nytt styre, herr talman, som kan ta sig an vårt lands problem och utmaningar utifrån vad verkligheten faktiskt kräver.

(Applåder)

Anf. 4 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tror på Sverige. Vi är ett land som tar oss an stora utmaningar och alltid bygger någonting bättre. År 2017 kommer att stå om vilka principer som bygger ett modernt, starkt samhällskontrakt. Låt mig föreslå tre.

För det första: Det är din ansträngning i skolan som ska avgöra din framtid, inte vilket hem du växer upp i. Resultaten i PISA, Timss och den ökande behörigheten för nior till gymnasiet är styrkebesked för svensk skola. Men samtidigt påverkas barnens resultat alltmer av sådant som om man har en egen vrå att läsa läxor i och av hur många böcker som finns i föräldrarnas bokhylla. Det är slöseri.

Lyssna på de företagsledare och nytänkare som byggt upp Sverige! De vittnar om olika bakgrund och krokiga bildningsresor i en ofta tuffare tid än vår, men en sak har de gemensamt: De fick en stark skola. För 15 år sedan hade Sverige fortfarande ett av de mest jämlika skolsystemen i världen. Vi ska dit igen. Sverige har inte råd att slösa talang.

(Applåder)

Skolans ojämlikhet uppstår inte i ett vakuum. Den växande ojämlikheten speglar växande klyftor. För barn som växer upp i otrygghet är lärandet svårare. Därför har vi brutit med utförsäkringen av sjuka föräldrar, avskaffat fas 3 och sett till att barn som behöver glasögon får det oavsett föräldrarnas plånbok. Jämlikhet är kunskapspolitik.

Detta förstod inte den förra regeringen. Med finanskrisen växte klyftorna. I stället för att freda skolan från krisen gjorde man jobbskatteavdrag. Medarbetare skars bort. Eleverna fick mindre tid med sina lärare, och det slog såklart hårdast mot dem som behöver skolan mest. Ojämlikheten i PISA är på så sätt ett kvitto på vem som fick betala krisen.

Regeringen bryter med nedskärningarna. Vi anställer fler i skolan. Vi investerar i det som är viktigast för de elever som har det tuffast: elevhälsa, skolbibliotek, specialpedagogik, fritidshem, läsa-skriva-räkna-garantin – ja, mer tid med lärarna. Det är såklart bra för alla men viktigast för dem som behöver skolan mest.

För det andra: Samhällsbygget erbjuder många vägar att bygga sin framtid, men det finns inga genvägar. Det finns unga som beskriver att den enda arbetsmarknad de såg stod öppen var den kriminella. De drogs tidigt in i kriminalitet. Då ska samhället dra åt andra hållet.

Oavsett var man växer upp ska det vara tydligt att man kan bygga sitt liv, få ett jobb, starta företag och slippa diskriminering och att dömas på förhand. Segregationen ska brytas. De unga killarnas kreativitet ska användas på en arbetsplats, inte på en brottsplats.

Då finns det ingen motsättning mellan att vara hård mot kriminalitetens orsaker och att vara hård mot kriminaliteten, tvärtom. Vapnen och de samvetslösa yrkeskriminella som drar in unga att förstöra sina liv ska bort från gatan. Uppföljning av skolk ska hjälpa oss att hitta unga på glid innan det första brottet begås. Och för unga som begår brott ska påföljderna komma snabbt och vara tydliga. Den som är för ung för fängelse ska kunna dömas till husarrest, så att elektronisk fotboja hjälper föräldrarna att hålla barnen i skolan på dagarna och hemma på kvällen.

För det tredje: Vi ska kunna leva goda liv utan att förstöra för dem som kommer efter oss. Ekonomi betyder ordagrant läran om att hushålla med knappa resurser. Men vi har levat som om det fanns hur många jordklot som helst. Om alla skulle förbruka resurser i den takt vi gör i Sverige i dag skulle vi behöva två jordklot till. Vi äter av de resurser som våra barn behöver för att bygga sina liv.

År 2016 var det varmaste uppmätta året någonsin. Vi håller på att slå i de tak som vi lovade varandra och våra barn i Paris att inte överstiga. Det är allvar nu.

Ekonomi, teknologin och politiken måste gemensamt driva en utveckling till ett samhälle där vi inte sliter ut människa och miljö – ett fossilfritt välfärdssamhälle. Klimatpolitiken är i kärnan av den ekonomiska politiken. Miljöinvesteringar, skatter som gör det dyrare att skita ned men billigare att starta smarta startups och kreativa företag, återvinning, reparationsavdrag, gröna städer, förnybar energi, solceller, laddstolpar, biogas, tåg och cykelvägar – Sverige tar täten.

Herr talman! Detta är en politik mot klyftor, kriminalitet och klimathot – mot sådant som oroar oss alla. För oro utan handling är fiende till varje politisk vision. Det skrämmer oss för framtiden. Men politisk handling för oss framåt, och vår uppgift som politiker är att ta oss an de problem vi står inför och visa att det finns ett bättre samhälle, en framtid att längta efter. (Applåder)

Anf. 5 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vi har precis lämnat 2016 bakom oss, ett år av händelser som vi kommer att minnas länge. Det var ett år med mycket mörker och ett år med mycket oro, brutalitet och otrygghet: Aleppo, Istanbul, Nice, Bagdad, Berlin – grova våldsdåd i Malmö, Ronneby och Göteborg och också Husby, där handlare kring årsskiftet i protest mot den ökande kriminaliteten stängde sina affärer i centrum.

Vapenvilan i Syrien är fortsatt skör. Människor fortsätter fly. Säkerhetsläget har inte förbättrats. Det finns en otrygghet i världen, också här hemma i Sverige.

För vår del handlar otryggheten inte minst om jobben, om den sociala och regionala klyvning som kommer av att människor är arbetslösa. Det handlar om krisen inom polisen, oron över att stå utan hjälp om något händer och om brottslighet, våld och stöldturnéer på landsbygden. Blåljuspersonal attackerar, polisen saknar resurser och poliser i yttre tjänst säger upp sig.

Det handlar om välfärden. Skolor, vårdcentraler och äldreboenden hotas av nedläggning när regeringen går till attack mot valfriheten. Undersköterskor, lärare, sjuksköterskor och också elever riskerar att förlora sina jobb och sin skola. Tillgängligheten, att man kan få vård när man behöver det, riskerar att försämrats, och köerna blir längre.

Otryggheten handlar även om det säkerhetspolitiska läget, om ett alltmer aggressivt Ryssland och om desinformation och cyberhot, som amerikansk underrättelsetjänst menar även har påverkat utgången av det amerikanska presidentvalet. Då duger det inte med en regering som vägrar lyssna på de varningsklockor som fullkomligt dånar när det gäller det sä-

kerhetspolitiska läget. Det duger inte att, som statsministern nu gör, avfärda konkreta förslag om att stärka försvarsförmågan som budgivning och auktion.

Det krävs ansvarstagande. Det krävs resoluta åtgärder och mer resurser, såväl nu som på längre sikt.

Herr talman! Detta är den verklighet vi befinner oss i. Otryggheten finns där, men den kan och ska mötas. Om 2016 var ett mörkt år kommer det kommande året att bli ljusare.

Herr talman! Vi är sakta på väg mot 1 miljon människor i utanförskap. Den regionala och sociala klyvning som Centerpartiet längre påtalat är på riktigt. Den otrygghet människor känner när de saknar jobb måste tas på allvar. Den är på riktigt. Det handlar om de delar av Sverige där jobben försvunnit, där globalisering påminner mer om avfolkning än om tillväxt. Det handlar om orter i våra lands- och glesbygder där jobben inte kom tillbaka efter att den ekonomiska krisen klingade av. Det handlar om stadsdelar där utanförskapet bor i varenda trappuppgång.

Det handlar om att företagsklimatet inte håller måttet. Trösklarna in på arbetsmarknaden är för höga såväl i stadsdelar som på landsbygden. Trösklarna in är så höga att integrationen haltar och samhället delas.

Det är möjligt att vända denna utveckling och att skapa fler jobb i hela landet, men då måste flera avgörande steg tas. Arbetsmarknaden kräver reformer. Företagsklimatet måste stärkas. Vi måste bort från gammaldags socialdemokratisk politik som enbart höjer skatter och gräver djupa hål i människors plånböcker.

Den svenska modellen behöver förnyas. Vi måste möta automatisering, digitalisering och globalisering för att fortsatt kunna hävda oss i den globala konkurrensen och säkra vår konkurrenskraft. Vi måste inse att alla jobb behövs. Det är nödvändigt om vi ska lyckas med integrationen. Vi behöver jobb som kräver spetskompetens men också jobb som är enklare och inte ställer krav på längre utbildning. Centerpartiet vill därför göra det lättare för den som är oprövad på arbetsmarknaden att få sitt första jobb genom att sänka kostnaden för att anställa. Vi vill också tredubbla RUT-avdraget, så att fler nyanlända, fler utrikesfödda och fler som står långt från arbetsmarknaden ska kunna få sitt första jobb.

Det behövs också ett bättre företagsklimat, där företagande, entreprenörskap, risktagande och jobbskapande lönar sig. Därför vill vi som enda parti återställa ROT-avdraget. Snickare, målare, elektriker och småföretagare över hela Sverige ska fortsätta att kunna utveckla företag och skapa jobb. När det gäller jobben kommer Centerpartiet att fortsätta att stå för en politik som skapar jobb i hela Sverige.

Herr talman! Otrygghet kan vändas till framtidstro. Vi har alla möjlighet att göra den resan genom att ge människor i hela landet en chans till jobb, genom ett starkt rättssamhälle där krafttag tas mot våld och brottslighet, genom en välfärd som höjer kvaliteten i hela landet och genom att öka vår förmåga att stå emot yttre hot. Med konkreta reformer, med starka värderingar och med en politik som gör skillnad i människors vardag kan vi bygga framtidstro och optimism.

(Applåder)

Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman, ledamöter och åhörare! Det har hittills i dag i denna talarstol getts en ganska dystert bild av verkligheten i Sverige och inte minst av förra året, 2016. Jag delar den dystra bilden av förra året. Det var på många sätt ett förfärligt år. Det var mycket rasism, mycket terror, mycket våld och mycket osäkerhet.

Lyssnar man lite mer på dem som talar i talarstolen hör man nyanserna och skillnaderna i verklighetsbeskrivningen. Regeringen talar mycket om det som går bra i Sverige – det är klart att en regering gör det. Man talar om att ekonomin är stark, att fler har ett arbete att gå till och att skolresultaten kanske har vänt. Vi får hoppas att det verkligen är så.

Oppositionen är betydligt dystrare – det är kanske en oppositions roll att vara dystert ibland. Man pratar mest om de saker som går illa och målar en lite svartare bild. Dyrstrast av alla är som vanligt Jimmie Åkesson. Han var så upptagen av en dystert berättelse om Sverige att han på fem minuter inte kom med ett enda politiskt förslag om vad vi ska göra. Så såg det ut. (Applåder)

Men hur ska man då beskriva verkligheten? Jag tror att bägge bilderna är lite sanna. På ett sätt går det bra. Fler har arbete, och det är otroligt viktigt. Vi bygger fler bostäder än förut, och det är otroligt viktigt. Och vi måste få ordning på skolresultaten. Kanske har vi vänt detta – det är jättebra.

Sverige har fler miljardärer än någonsin – 178 stycken. De är rikare än någonsin. De har massor med pengar. Många människor har det ganska bra i Sverige, men det finns stora grupper i det svenska samhället som tycker att det är ett hån att höra att det går bra för Sverige.

Jag tänker på alla dem som ser sin pensionsutbetalning och märker att pengarna inte kommer att räcka den här månaden. Vad ska de inte kunna göra den här månaden? Nej, för dem går det inte bra för Sverige. Jag tänker på alla dem som skulle behöva en ny bostad men som inte har råd att efterfråga de dyra bostadsrätterna och på alla dem som inte får tillräckligt många timmar i timanställningen för att klara räkningarna. Jag menar att där finns problemet med ojämlikheten i Sverige. Det är det som är vår stora utmaning.

Jag menar att den som gör något åt detta i dag i Sverige är Vänsterpartiet. De inslag i statsbudgeten som faktiskt går på ojämlikhetsproblemen kommer till mycket stor del från mitt parti. Det är de 10 vänstermiljarderna, som började gälla vid årsskiftet. Det är den avgiftsfria hälso- och sjukvården för den som har fyllt 85. Jag skulle vilja göra om hela pensionssystemet – det är så orättvist mot arbetare och kvinnor. Men när vi är utestängda från det ska vi åtminstone se till att man får tillgång till sjukvård, att man får lägre skatt och att man får högre bostadstillägg – det gör vi i Vänsterpartiet.

Vi fixar bättre regler i a-kassan för den som deltidsstämplar. Vi fixar bättre inkomstgränser i bostadsbidraget för barnfamiljer. Vi fixar avgiftsfri tandvård för unga – många har avstått från detta. Vi ordnar avgiftsfria preventivmedel till ungdomar och unga vuxna upp till 20 år. När det gäller att komma åt det alltför höga aborttalet i Sverige är det avgiftsfria preventivmedel och sexualupplysning som fungerar. Vi gör någonting åt sådana här saker.

Prot. 2016/17:52

11 januari

Partiledardebatt

Vi börjar göra insatser för polisen för att man ska komma åt allt fusk hos åkerierna och alla illegala transporter på våra vägar. Det kommer också från Vänsterpartiet. Satsningar på forskning i arbetslivet kommer från Vänsterpartiet. Vi gör skillnad i politiken. Vi ska göra ännu mer skillnad. Tillsammans med regeringen ska vi lägga fram förslag som äntligen tar bort vinstjakten ur välfärden. Det påverkar Sverige. Det gör Sverige mer jämlikt. Det gör Sverige mer rättvist. Vi använder skattepengarna på rätt sätt.

Är vi då överens? Nej, vi är tyvärr inte det. Vi är inte överens med regeringen. Både Gustav Fridolin och Stefan Löfven sa riktigt bra saker om jämlikhet i talarstolen. Jag kände: Det där är rätt. Men vi har ju de 178 miljardärerna, som är rikare än någonsin. De äger dubbelt så mycket som den svenska statsbudgeten. Så mycket har de i sina kassakistor. Och vi vet hur det är när vi sedan budgetförhandlar med regeringen. Vi säger: Kan de inte betala ett par miljarder om de äger 2 000 miljarder? Är det rimligt att de med de största förmögenheterna inte betalar någon förmögenhetsskatt? Om man ärver flera hundra miljoner, ska man inte betala en krona i arvsskatt? Om man har flera stora fastigheter, mycket större än vad man normalt behöver för att bo i, ska man inte betala en högre fastighets-skatt? Faktum är att regeringen då säger nej.

Jag tror att problemet finns här. Ska vi lösa problemet med dem som inte får pensionen att räcka, med dem som har de otrygga arbetena och med bostadsbristen måste vi skapa ett mer jämlikt Sverige, ett Sverige där vi bidrar efter förmåga. Då måste också Sveriges 178 miljardärer ställa upp. Där går konfliktlinjen i svensk politik i dag.

(Applåder)

Anf. 7 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Om skolan lyckas kommer Sverige att lyckas, men om skolan misslyckas kommer Sverige att misslyckas.

Alliansregeringens omfattande skolreformer har gjort att utvecklingen under årtionden med sjunkande svenska kunskapsresultat har vänt. Årtionden av flummig rödgrön skolpolitik ersattes för tio år sedan av en liberal kunskapspolitik.

I går kom Skolverkets stora utvärdering av den mest kontroversiella av de skolreformer som vi genomförde under vår regering, nämligen tidigare betyg. De rödgröna skällde högljutt och röstade nej till tidigare betyg, men i går kom utvärderingen. 80 procent av eleverna i skolan säger nu att de jobbar hårdare när de får betyg. 80 procent anser också att man kan höja sina betyg genom extra ansträngning. Lärarna anser att det är lättare att hitta elever med svårigheter. Rektorerne anser att det är lättare att följa upp resultaten.

Stefan Löfven och Gustav Fridolin! Om skolpolitiken hade ni fel, fel, fel. Om betygen hade ni fel, fel, fel.

Men vi kan inte luta oss tillbaka kommande år – tvärtom. PISA visar att kunskapsresultat går att vända genom reformer, och vi måste fortsatt lyfta de svenska resultaten. Vi behöver flytta ned betygen ytterligare några årskurser för att få samma positiva effekter där. Vi behöver mer av ordning och studiedisciplin i skolan. Vi behöver, liksom man gör i resten av världen i stort sett, ge högstadieskolorna möjlighet att ge ordningsbetyg. Vi

behöver mer av katederundervisning och mindre av den undervisningsform som innebär att eleverna ska lära sig själva. Vi behöver förstatliga skolan. Vi behöver fortsätta att satsa på lärarna och på deras utbildning.

Liberalernas ambition är att Sverige om tio år ska vara bland de tio i världen som ligger i toppen i PISA-undersökningen. Det är en tuff utmaning. Där ligger länder i dag som har mycket höga ambitioner. Det finns bara ett sätt att nå det målet. Det handlar om fortsatta kunskapsreformer, inte om den valhända kraftlöshet som nu präglar den svenska skolpolitiken.

Herr talman! Integration är en stor utmaning de kommande åren. Det finns mycket potential bara vi ger människor en chans. Det är alltid bättre att ha ett jobb, även om jobbet är enkelt och även om lönen i början är lite lägre, än att gå på bidrag år efter år efter år, vilket i dag är läget.

Jämställdhetsarbetet får nya utmaningar genom integrationen. Många kvinnor som kommer till Sverige lever i förtryck i hederskulturer. Hedersbrott måste straffas hårdare, och vi måste oftare använda oss av utvisning vid sådana brott.

Herr talman! Den ryska militära upprustningen fortsätter, även i Östersjöområdet. Sverige kommer under de kommande åren för första gången någonsin att avsätta mindre än 1 procent av bnp till försvaret. Det är en följd av 2015 års försvarsbeslut. Så sent som 1997 avsatte Sverige 2 procent av bnp till försvaret, och då hade vi inte ens någon hotbild. Hundratalet hypermoderna JAS-plan ska nu skrotas, anser regeringen, eftersom det inte finns pengar till driften. De har kostat 100 miljarder av skattepengar i inköp, men de ska nu avvecklas snabbt.

Försvarsbeslutet från 2015 är som ett stort svart hål. De ekonomiska anslagen till försvaret behöver öka både kraftigt och i närtid, men regeringen är handlingsförlamad. I stället för mer pengar tillsätter regeringen ytterligare en försvarsutredning som nu ska tänka i tre år.

I spåren av en oroligare värld gror populism och extremism. De bärs fram av enkla budskap som ska vara lösningar på svåra samhällsutmaningar. Liberala värderingar är i dag hotade i västvärlden. Som liberal känns därför uppgiften vi har framför oss ännu viktigare än förut. Liberalers mål är mer frihet åt individer. Skolan, integrationen och försvaret är tre samhällsområden som rätt skötta alla ökar och tryggar individens frihet, och det är därför vi kommer att fokusera på dessa områden under det här riksdagsåret.

Det behövs mindre populism och mer av liberalism i svensk politik, och Sverige behöver en ny regering.
(Applåder)

Anf. 8 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vi är några dagar in på det nya året, och årsskiften är ju en tid för både tillbakablick och framtidsspaningar.

År 2016 blev i många delar ett otrygghetens år. Så började också 2017 med terrorattentat på en nattklubb i Istanbul och ett terrorattentat på en öppen plats i Jerusalem. Vi måste fördöma varje terrorattentat, varje terrordåd, och hoppet om ett tryggare Sverige och en säkrare omvärld måste stärkas. Mer krävs för att möta de problem och utmaningar som vi ser framför oss.

Vi kristdemokrater ser med oro på säkerheten i vår omvärld och i vårt närområde. Dessvärre blev vi inte tryggare när regeringen presenterade den nationella säkerhetsstrategin i helgen. Det är en samlad beskrivning av det mycket allvarliga läget men utan konkret innehåll rörande *hur* Sverige ska möta detta. Det duger inte, herr talman!

Försvarsbeslutet från 2015 måste uppdateras. Vi välkomnar att Försvarsberedningen återupptas; den behöver komma igång genast. Den svenska försvarsförmågan måste stärkas i närtid.

Vi kristdemokrater har en lång rad förslag, inte minst när det gäller det psykologiska försvaret. Vi vill införa en cybersäkerhetsmyndighet, och vi har dessutom sedan länge föreslagit kraftiga åtgärder mot terrorism. Sveriges säkerhet måste stå främst, oavsett om det handlar om hot inifrån, hot från terrorister eller hot från främmande makt.

Herr talman! Otryggheten måste bekämpas också när det gäller de vardagsnära brotten. ”Jag hade otur förra året.” Orden är inte mina utan Åkes. Åke är 92 år gammal, och i fredagens Expressen berättade han om att han förra året blev rånad precis utanför sitt hem inte en gång, inte två gånger utan tre gånger! Åke gillar att vara ute och gå med stöd av sin rollator, men förra året blev han alltså rånad vid tre tillfällen precis utanför sin port.

Det är omöjligt att inte beröras av Åkes berättelse. Hos många av oss väcks ilskan över att en äldre medmänniska drabbas av fega rånare på det här sättet. Samtidigt ökar oron för att själv drabbas. Det är en oro som får många, inte minst äldre, att inte våga gå ut, att inte vistas på torget eller att dra sig för att gå till affären eller besöka vänner och familj.

Herr talman! Åke är bara ett exempel på offer för den typ av brottslighet som i dag inte kan prioriteras av polisen på grund av resursbrist. Så kan det inte få fortsätta. Också Marianne, 79 år, tillhör offren. GT berättade i nyårshelgen hur hon blev brutalt nedslagen efter att ha bett några ungdomar att inte skjuta raketer mot hennes hus.

Sådant här måste få konsekvenser för förövarna, och det kräver andra prioriteringar och resurser än i dag. Nu får det vara stopp på nedprioriteringslinjen!

(Applåder)

Herr talman! Därför föreslår vi kristdemokrater 2 600 nya polisanställda och bättre arbetsvillkor och löner för poliser i yttre tjänst för att fler ska stanna i yrket.

Polisen måste också ägna sig åt kärnuppgifterna. En polis sa i veckan i SVT att de skulle kunna vara tio gånger fler i sin grupp och ändå ha svårt att bekämpa knarkhandeln i Husby, Rinkeby och Tensta. Jag har själv varit med och sett hur poliser i yttre tjänst tvingas prioritera ned narkotikabrott. Det här är inte skräckpropaganda. Det är på riktigt.

Herr talman! Trygghet handlar också om ekonomi och om omvårdnad. Människor som har levt större delen av sina liv, som har varit med och byggt Sverige starkt ska inte behöva vara oroliga för att de inte ska få rätt vård och omsorg eller oroas för att pengarna inte ska räcka till det allra nödvändigaste.

Vi kristdemokrater vill genomföra tre stora reformer för äldre för att förbättra livskvaliteten. Vi vill inför parboendegarantin som gör det möjligt för äldre som har levt tillsammans hela livet att få fortsätta göra det när hälsan sviktar. Vi vill införa vårdserviceteam som hjälper till med

kringuppgifter i vården för att underlätta undersköterskors och sjuksköterskors arbete. Vi vill införa hemtagningsteam som hjälper människor hem och att återetablera sig i sin egen bostad efter sjukhusvistelser.

Vi vill även helt och hållet sluta skattegapet mellan pensionärer och löntagare. Det är inte bara en fråga om pengar, herr talman. Det handlar också om trygghet och rättvisa, frågor som vi tycker är viktiga för att vända otryggheten till framtidstro även för de äldre.
(Applåder)

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi har nu hört oppositionen beskriva en rad utmaningar som Sverige står inför: arbetslösheten, segregation, klyftor, välfärden. Om allt detta är vi överens, för under alltför många år i Sverige tilläts klyftorna öka. Mot detta gjorde den dåvarande borgerliga regeringen ingenting. Tvärtom ökade klyftorna under hela deras regeringsperiod med bland annat skattesänkningar i 140-miljardersklassen.

Det vi nu ser över hela världen – brexit, högerpopulismens frammarsch i Europa, valresultatet i USA – borde vara en väckarklocka eller möjligtvis en kalldusch för de högerpolitiker som tror att det är skattesänkningar och försämrade välfärd som är vägen framåt för Sverige.

I många analyser återkommer tvärtom att i många länder har reallönerna inte ökat. Välfärden håller inte måttet. Människor känner sig svikna av utvecklingen. Det är det vi ser i vår omvärld.

Just det sista, att människor känner sig svikna, är vi inte heller förskonade ifrån här i Sverige. Men tack vare vår svenska modell har vi kunnat se till att reallönerna har ökat rejält och att vi har en starkare välfärd än många andra länder.

Svaret på Sveriges utmaningar kan därför inte vara att den svenska modellen ska avvecklas. Tvärtom – svaret är att vi ska utveckla den svenska modellen.

Moderaterna och Sverigedemokraterna verkar dock inte riktigt ha förstått. De fortsätter att föreslå stora skattesänkningar och nedskärningar i välfärden. De förespråkar vinstjakt i skolan och sänkta löner för vanligt folk. Anna Kinberg Batra och Jimmie Åkesson! Varför är ni så fokuserade på att avveckla den svenska modellen med en stark välfärd och rättvisa löner, det som har byggt vårt lands framgång? Varför?

(Applåder)

Anf. 10 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Otryggheten ökar i Sverige. Var tredje kvinna är nu orolig för sin trygghet och för att gå ut på kvällen. Utsattheten för brott ökar. Förtroendet för polisen minskar.

Har statsministern förtroende för rikspolischefen?

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det stämmer att många upplever en otrygghet. Det ska man inte behöva göra. Vi ska ha ett tryggt samhälle.

I det ingår att vi ska vara hårda mot själva brotten, och vi ska vara hårda mot brottens orsaker. Det är den dubbla strategin, och det är därför vi tillför resurser till polisen. Vi omorganiserar polisen, en omorganisation som vi

båda har varit överens om och där det finns en bred överenskommelse om att det var helt nödvändigt. Men det måste också finnas mer resurser.

Vi ska se till att höja straffen för många brott, och det har vi redan gjort. Vi har påbörjat detta, och vi kommer att fortsätta. Jag berättade i mitt anförande vad mer som ska göras.

Omorganisationen måste naturligtvis börja ge resultat. Där är ambitionen att det ska vara fler poliser närmare och ute bland folket.

Ja, jag har förtroende för myndighetschefen. Nu ska jobbet fortsätta, och vi ska se till att leverera resultat.

Anf. 12 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Skälet till att vi moderater lägger tio gånger så mycket som regeringen i vår budget på att förstärka polisen är att det behövs fler poliser. De behöver få bättre betalt. De måste få förutsättningar att göra sitt jobb för att säkra tryggheten i hela landet.

Jag tar den oro som nu breder ut sig på allvar. När var tredje kvinna är orolig för att gå ut på kvällen frågar jag återigen: Var ligger ansvaret för att ge polisen möjlighet att göra sitt jobb? Det ansvaret ligger hos rikspolischefen vid den myndighet som ligger under regeringen. Ansvarig för regeringen är statsministern.

Om jag hade statsministerns jobb redan nu och han frågade mig om jag är nöjd med att otryggheten breder ut sig och att människors förtroende för polisen sviktar skulle jag ge ett tydligt svar på frågan. Jag skulle svara: Nej.

(Applåder)

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag är inte förvånad över att Anna Kinberg Batra skulle svara nej. Det är mycket signalpolitik.

Regeringen ökar resurserna till polisen. Det har aldrig funnits så många anställda i Polismyndigheten som nu. Men det finns inget lager att ta färdigutbildade polismän ifrån. De måste utbildas. Vi tillför ständigt polisen resurser. Vi ska fortsätta med det. Vi ska höja straffen för brottsligheten. Vi ska se till att omorganisationen ger verkan. Det är myndighetschefens yttersta uppdrag att se till att den nya Polismyndigheten innebär att poliserna kommer närmare medborgarna och att det ska bli mer trygghet för pengarna.

Men en stor gigantisk omorganisation – som vi alla var överens om – tar lite tid i en av våra största myndigheter. Jobbet ska fortsätta, och tryggheten ska öka.

(Applåder)

Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Statsministern beskrev i sitt inledningsanförande 2016 som orons år. Jag är beredd att hålla med om det.

Vi har sett fortsatt segregation och splittring. Vi har sett en fortsatt utbredd otrygghet. Vi har sett ett fortsatt oroväckande säkerhetsläge.

Försvars- och säkerhetspolitiken har av förklarliga skäl varit aktuell inte minst den senaste veckan. Flera röster har höjts, inte minst för att förstärka försvarets anslag. Häromdagen läste jag en artikel i en tidning där

statsministern kallar denna debatt för anslagsbingo. Därmed lyckas statsministern vifta bort en för Sveriges säkerhet och vår trygghet viktig debatt.

Herr talman! Förstår inte Stefan Löfven att det handlar om vår trygghet och säkerhet? Förstår inte Stefan Löfven att vår trygghet och säkerhet kostar pengar?

Prot. 2016/17:52

11 januari

Partiledardebatt

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vi tog över efter en regering som betraktade försvaret som ett särintresse. Vi betraktar försvaret som ett grundläggande nationellt intresse. Den tidigare regeringen skar ned på försvaret. Vi ökar till försvaret. Den tidigare regeringen tog bort värnplikten. Vi ser till att återinföra en ny form av värnplikt. Den tidigare regeringen sa att Sveriges försvar börjar någonstans borta i Afghanistan. Vi säger att försvaret är av Sveriges gränser.

Nu har regeringen påbörjat en inriktningsförändring. Den har vi gjort i bred enighet, och det är jag stolt över. Det är bra och nödvändigt för Sverige. Vi tillför mer resurser till det svenska försvaret. Sverige ska höja sin försvarsförmåga.

Att den ena dagen höra den summan, andra dagen en annan summa och den tredje dagen en tredje summa – och sedan säger den som föreslog en summa att det går att ta den andres bud – ja, då blir det en anslagsbingo. Låt oss diskutera hur vi höjer försvarsförmågan, det militära och det civila försvaret – därmed det totala försvaret. Det är uppgiften, och den tänker vi utföra.

(Applåder)

Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag ska inte säga att jag blev stum – det blev jag inte. Om jag tolkar statsministern rätt står han här och lovar höjda försvarsanslag. Jag kan inte tolka vad han sa på något annat sätt. Det är oerhört positivt – anslagsbingo eller ej.

Jag förstår att Stefan Löfven vill slå sig för bröstet och säga att regeringen minsann har ökat anslagen i bred enighet och så vidare. Men problemet är att Försvarsmakten säger redan nu att man saknar massor av miljarder för att ens kunna uppnå målen i gällande försvarsbeslut. Det handlar om upp till 30 miljarder för att uppnå målen inom utsatt tid. Redan nu fattas pengar.

Då är frågan om Stefan Löfven har kommit till denna insikt denna vecka. Varför fanns inte pengar i den budget vi nyss beslutade om, som gör att Försvarsmakten åtminstone kan uppnå de mål som vi i bred enighet har beslutat om i Sveriges riksdag?

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Nu hörde alla en fjärde siffra. Nu är det 30 miljarder.

Vi kan inte hålla på och säga att försvaret ska tillföras så många miljarder – tre fyra olika belopp som kastas mellan varandra. Det är inte så vi stärker Sveriges säkerhet. Säkerheten ökas när vi funderar igenom hur Sveriges försvarsförmåga kan ökas. Vad är det specifikt som behöver göras utöver det som faktiskt görs?

Det låter ibland som om svenskt försvar inte får något tillskott. Vi håller på att öka på resurserna, tillför mer ammunition och mer personal. Kustrobotarna förstärks. Militär närvaro sätts in på Gotland. Det är viktigt, och vi kommer att fortsätta.

Låt oss åtminstone diskutera vad som mer specifikt behöver göras. Vi kan inte kasta fram en massa bud och sedan anta alla fyra. Vi måste vara resurseffektiva också i försvaret, och försvarsförmågan ska höjas. Diskutera då försvarsförmågan, och börja inte med anslagsbingo!
(Applåder)

Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Stefan Löfven bör sluta raljera och ta ansvar. Nyss hörde vi Stefan Löfven uttrycka sig i form av anslagsbingo. Vi har hört budgivning, och vi har hört auktion.

Det här är en partiledardebatt. Stefan Löfven är partiledare för Socialdemokraterna. Då är det vår uppgift att fråga: Vad är Socialdemokraternas politik inom försvarsområdet? Hur mycket vill Socialdemokraterna tillföra svenskt försvar?

Vi befinner oss i en allvarlig tid. Vi står inför ett nytt säkerhetspolitiskt läge. Det är en tid då varningsklockor dånar över det försämrade säkerhetspolitiska läget. Den nya säkerhetsstrategi som har presenterats är enbart en beskrivning av de hot vi står inför. Det krävs handling.

Jag presenterade ett förslag tidigare under hösten som handlade om att vi ska komma upp i minst det nordiska snittet. Tycker statsministern att det är rimligt eller orimligt att Sverige kommer upp till det nordiska snittet vad gäller svensk försvarsförmåga?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag säger anslagsbingo av de skäl jag nyss nämnde när det bara haglar siffror i luften – ingen den andra lik.

Centern föreslog ett visst belopp. Dagen efter sa man att man tar Moderaternas belopp i stället men att regeringen först borde göra en säkerhetsinventering. Först belopp – sedan säkerhetsinventering. Det går inte ihop.

Låt oss sätta oss ned och ansvarsfullt diskutera. Vi har ju en bred överenskommelse om försvaret. Låt oss se till att behålla den och jobba utifrån hur vi ska öka försvarsförmågan. Börja i den änden!

Regeringen har påbörjat arbetet. Vi stärker ubåtsförsvaret och ubåtskyddet, flyget, kustrobotar, närvaron på Gotland och så vidare. Vi ska fortsätta eftersom Sveriges försvar behöver stärkas.

En bnp-siffra är inte allena saliggörande. Det är försvarsförmågan som är det ytterst viktiga. Det är Sveriges försvar det handlar om.
(Applåder)

Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Svenskt försvar och säkerhetspolitik bygger på ansvar, handlingskraft och ett mål om att nå en bred samsyn. Det är också viktigt att inse att bred samsyn inte bygger på att det är Socialdemokraternas politik som ska råda utan att samsyn bygger på kompromisser. Därför är det intressant att veta vad Socialdemokraternas partiledare har för ingång i sådana samtal.

Utvecklingen i Ryssland gör mig oroad. Totalförsvarets forskningsinstitut kom före jul med en rapport om att rysk militär förmåga stärks. Utrikespolitiska institutet slår fast att Sverige är sårbart för rysk desinformation och falska nyheter. Den typen av krigföring har ökat under de senaste åren.

Alliansens samtliga partiledare inser detta. Frågan är om Socialdemokraterna tar detta på tillräckligt stort allvar. Centerpartiet har föreslagit en säkerhetsinventering för att på kort sikt förstärka svensk försvarsförmåga. Vi har föreslagit att på lång sikt öka försvarsanslagen upp till det nordiska snittet. Statsministern behöver hålla koll på de siffrorna.

Tycker statsministern att det är rimligt att Sverige kommer upp till det nordiska snittet på lång sikt vad gäller svenskt försvarsanslag?
(Applåder)

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vad gäller nordiskt snitt och försvarskostnader i förhållande till bnp: Ja, det kan vara en intressant jämförelsesiffra. Men den är inte allena saliggörande. Om ett land får mycket bättre bnp-tillväxt än ett annat land har det helt plötsligt sämre försvarsförmåga eftersom man räknar i procent av bnp. Det är alltså inte hela sanningen.

Jag talar om det som gör skillnad. Vad ska vi tillföra för materiel? Vad är det för personer som behöver tillföras? Hur ska organisationen och infrastrukturen förstärkas?

Det är tydligt var vi står i detta. Vi har gjort en bred överenskommelse, och det innehållet står vi upp för. Vi ska fortsätta att stärka vårt totalförsvaret. Det bygger på att vi är militärt alliansfria, att vi ska ha fler samarbeten och att vi ska höja vår militära förmåga och vår totalförsvarsförmåga.

Jag är glad att Annie Lööf nämner den breda samsynen. Låt oss behålla den för Sveriges och Sveriges försvars skull. Vi är beredda att diskutera ökad försvarsförmåga, men vi tänker inte börja med antal miljarder.
(Applåder)

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsminister Stefan Löfven! ”Jämlikhet är lika ekonomiskt smart som moraliskt rätt, och vänner, frihet byggs bäst i det jämlika samhället.”

Jag citerar dig, Stefan Löfven, från ett förstamajtal. Jag håller med om varenda stavelse, för jämlikhet är något gott i samhället.

Men det är inte riktigt så Sverige ser ut i dag. Vi har många som inte får pensionen att räcka. Vi har många som har otrygga arbeten. Vi har många som inte får sin ersättning från Försäkringskassan.

I andra änden är de rikaste rikare än någonsin. Vi har 178 miljardärer och löneökningar på 26 procent bland Sveriges rikaste direktörer. Miljardärerna äger mer än dubbla summan av den svenska statsbudgeten.

För dessa är Sverige ett skatteparadis. Vi har ingen skatt på förmögenhet, ingen särskild skatt på de dyraste fastigheterna och ingen skatt på de största arven. Så länge det är så kommer de att fortsätta att dra ifrån.

Varför är ni inte beredda att låta miljardärerna bidra mer till välfärden?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Den förmögenhetsskatt som en gång fanns visade sig ha mycket stora luckor och svårigheter. Den var mer eller mindre frivillig. En sådan beskattning kan vi inte ha.

Vi ökar jämlikheten i Sverige, och vi gör det tillsammans med Vänsterpartiet. Även om det ibland låter på Sjöstedt som att Vänsterpartiet bara har lagt till de goda bitarna är det faktiskt hela budgeten vi är överens om.

Då borde vi också kunna vara överens om, Jonas Sjöstedt, att en summering av denna budget visar att vi har gått från borgerliga budgetar där det mesta gick till dem som hade mest till en budget där det mesta går till dem som har minst. Jag vill fortsätta på den vägen. Det är dessutom så att våra budgetar ger mer till kvinnor än till män.

Låt oss fortsätta så och se till att successivt öka jämlikheten. Den mest grundläggande frågan för detta är dock är att människor har arbete. Låt oss därför sätta det först. Först måste vi skapa välfärden; sedan ska vi fördela den.

(Applåder)

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det är riktigt att fördelningen av budgeten innebär att låginkomsttagare och kvinnor vinner. Det är jag stolt över, och vi har bidragit till det.

Men det innebär inte att jämlikheten ökar i Sverige. Trots budgetreformerna finns det en risk för att ojämlikheten ökar och de allra rikaste drar ifrån. Jag tror att det tyvärr är det som sker just nu. Det kommer att bli svårt att klara både jobben och välfärden när det blir så ojämnt som det är på väg att bli.

Därför är det rimligt att de absolut rikaste bidrar mer till det gemensamma. Man kan ha en annan sorts förmögenhetsskatt än den vi hade, och det tror jag att vi måste ha. Varför ska man inte betala en krona i skatt på ett arv på flera miljarder? Varför ska man betala lika mycket i fastighetsavgift för en liten, billig kåk som för de allra dyraste och flottaste?

Här är vi inte överens, Stefan Löfven.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är överens om att vi behöver se över skattesystemet som helhet. Det är ett större verk än att göra en operation här och där.

Vi ska öka jämlikheten i Sverige, och vi gör det. Vi tittar nu på den så kallade Gini-koefficienten. Vi har haft en dramatiskt stigande sådan, vilket innebär att allt färre äger allt mer. Detta ger vi oss sjutton på att bryta, för vi ska ha ett mer jämlikt Sverige.

Men det förutsätter för det första att människor kommer i arbete. Fler människor i arbete är och förblir nummer ett. Då skapar vi välfärd.

Tittar vi på till exempel Gini-koefficienten och lägger till välfärdsverksamheter ser vi att det händer något med jämlikheten. Därför ska vi fortsätta att se till att människor är i arbete, skapa värden in i välfärden och fördela välfärden så att den kommer människor till del.

(Applåder)

Anf. 26 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Statsministerns beskrivning av försvarspolitiken är ohelderlig. Han kritiserar alliansregeringen för att ha en oambitiös försvarspolitik, och det kan man diskutera. Men han glömde att nämna att Socialdemokraterna ville skära ned på försvaret under alliansregeringens tid. De ville skära bort 5 miljarder kronor från försvarsbudgeten. Hade detta skett hade vi haft ett ännu sämre utgångsläge i dag.

Dessutom röstade ni emot FRA-lagen och röstade för att svensk under rättelsetjänst bara skulle få lyssna av gamla telefoner och inte modern it-kommunikation. Det är något att tänka på i cyberkrigföringens tidevarv.

Hade vi gått på socialdemokratisk försvarspolitik under dessa år hade Sverige stått sämre rustat i dag.

Men den fråga jag vill ställa är: På vilket sätt stärks den svenska försvarsförmågan av att ni nu ska skrota ut 100 moderna JAS-flygplan?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! När det gäller försvarsanslagen får jag påminna om att vi så sent som 2014 föreslog en ökning med nästan 1 miljard. Då satt ni i regering och sa nej. Du, Jan Björklund, satt i en regering som sa att försvaret var ett särintresse. Ni skar ned, och du var så säker på att värnplikten måste bort och att det var det bästa ni kunde göra för försvaret. Nu är du lika säker på att vi ska gå åt andra hållet och ha värnplikt igen. Det är inte trovärdigt.

Du kan rimligen inte ha gjort så när du var befäl: först leda trupperna i en riktning, rakt in i skogen, och sedan ångra dig och leda dem i motsatt riktning. Jag hoppas att du inte gjorde så som major.

Det måste vara ordning och reda i försvarspolitiken. Låt oss försöka att komma överens.

Jan Björklund talar ibland om att vi ska försöka hitta mitten i politiken. Jag föreslår att Jan Björklund då också anstränger sig och försöker komma med i diskussionerna och överenskommelserna.

(Applåder)

Anf. 28 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Gotlandsförsvaret avvecklades, luftvärnet avvecklades nästan, flygvapnet avvecklades nästan och armén avvecklades nästan med de socialdemokratiska försvarsbesluten. Det har begåtts många misstag under åren, och 2009 års försvarsbeslut från Alliansen borde, med facit i hand, varit starkare. Det är ingen tvekan om det.

Men nu diskuterar vi här och nu. Det handlar om 100 stridsflygplan där det sista levererades från produktionen i Linköping för två år sedan. Nu ska de skrotas ut eftersom ni anser att ni inte har råd att driva dem, inte har råd att anställa piloter och inte har råd med verkstäder och flygbaser. Skattebetalarna har lagt 100 miljarder kronor på dessa flygplan.

Nu går ni från ett flygvapen på 100 plan ned till 60 plan. Statsministern sa precis att regeringen stärker luftförsvaret. Hur stärker ni luftförsvaret genom att skrota ut 100 moderna JAS-flygplan?

(Applåder)

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Låt mig åter påminna Jan Björklund om vem som har fört vilken politik. Omstruktureringen av det svenska flygvapnet påbörjades under er regeringsperiod.

Det handlar om när de så kallade JAS Gripen C/D ska växlas över till E. C/D-planen försvinner inte i morgon eller nästa år. De kommer att vara i fullt bruk till mitten av 2020-talet då E-versionen successivt har förts in.

Det är alltså en felaktig beskrivning att er regering och du själv, Jan Björklund, inte var med på det. Jo, vi var överens om detta.

Det är också en felaktig beskrivning när du säger att vi ska skrota plan. Det kommer inte att ske. De kommer att utgöra stommen i svenskt flygvapen under flera år.

Jag tror att du vet detta, Jan Björklund, för du kan mycket om svensk försvarspolitik. Det är tyvärr bara simpel polemik. Jag önskar att vi kunde mötas i en saklig diskussion om hur vi stärker försvarsförmågan. Det är min ambition. Gör det till din också, Jan Björklund!

(Applåder)

Anf. 30 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag nämnde Åke, 92 år, i mitt huvudanförande. I fredagens Expressen berättade Åke hur han blev rånad inte vid ett eller två utan tre tillfällen under förra året. Jag tycker att det är svårt att släppa det han utsattes för av feiga rånare. Detta är bara ett i raden av exempel på vardagsbrott som inte minst äldre utsätts för. Det märks inte minst på landsbygden, där polisen är långt borta, men också där polisen är nära men inte har vare sig tid eller resurser att kunna prioritera denna typ av brott.

Polisen är i kris, herr talman, men Stefan Löfven vill inte ta det ordet i sin mun. Är du beredd att tillstå att svensk polis är i kris, Stefan Löfven, och vilka är dina åtgärder för att vända denna kris till framtidstro för Åke och andra äldre?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Även på detta område är det inte etiketterna som är det viktigaste. Man kan stå och prata om kris och säga det hur många gånger som helst, men det blir inte bättre av detta.

Ja, svensk polis har problem i den nya organisationen och med att få den att fungera så att fler poliser kan finnas nära, men kom inte och säg att svensk polis inte duger något till! Det är fel.

Jag har varit ute på ett antal polisstationer och pratat med poliser. De gör ett fantastiskt arbete. En sak som jag har fått klart för mig i den kontakten är att de säger att vi ska se till att omorganisationen fullföljs därför att den är rätt i sig.

Sedan behöver vi göra saker inom omorganisationen, och det måste vi förbättra. Men hur ska detta ske? Jo, med mer resurser, och därför tillför vi det. Det låter som att polisen inte har fått mer resurser. De har fått det och ska antagligen ha ännu mer. Men vi har inga färdigutbildade som finns på lager att ta till.

Vi ska stärka lagarna så att brottslingarna ser att det är på allvar. Det är detta jag har redovisat här i dag.

Anf. 32 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är tramsigt av statsministern att klistra på mig en etikett – att jag skulle ha sagt att polisen inte duger någonting till. Jag är också ute och träffar poliser, jag är med på hela arbetspass och jag ser en enorm glöd och nästan kampvilja hos de poliser som är kvar i yttre tjänst.

Många väljer dock att sluta. Arbetsvillkoren är tuffa, och lönerna är för dåliga. Vi har lagt in det i vår budget för detta år. Skillnaden mellan Kristdemokraternas och regeringens politik, Stefan Löfven, är att era satsningar på polisen ligger först efter nästa val. Du kan tala om de stora satsningarna, men i verkligheten, när polisen är i kris, är den underfinansierad. Vi behöver ta krafttag för att möta kriminaliteten.

Vi kan tala om hårdare straff, men vi behöver framför allt tala om hur vi får ut fler poliser i yttre tjänst som kan kämpa mot kriminaliteten. Det gäller inte bara vardagsbrott utan också mord, misshandel och andra grova brott, som man i dag tvingas nedprioritera. Detta är ditt ansvar, Stefan Löfven.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är helt rätt, och det är därför vi tillför polisen resurser. Polisen har fått mer resurser. Polisen ska ha mer resurser. Vi ska fullfölja den omorganisation som vi var överens om och som polisen själv säger måste genomföras.

Återigen, och det gäller också Andreas Carlson: Om du har ett lager med färdigutbildade poliser, visa oss det! Det finns inget sådant. Vi måste utbilda poliser successivt.

Om Andreas Carlson och Kristdemokraterna tror att de problem de målar upp löses bäst med skattesänkningar har de fel. Alla problem som oppositionen, inklusive Kristdemokraterna, lägger fram här kan lösas genom mer skatteintäkter. Det är mer arbete tillsammans vi behöver i vårt land, inte skattesänkningar och nedskärningar.

(Applåder)

Anf. 34 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Arbete betyder gemenskap, tillhörighet och makt att forma sitt liv och sin framtid. Att fler kvinnor och män finner ett jobb är avgörande för att hålla ihop Sverige. Så sa den nyblivne statsministern Stefan Löfven i sin regeringsförklaring 2014, och låt mig vid ett tillfälle här i dag hålla med, herr talman.

Men hur har det gått? Tudelningen på arbetsmarknaden blir allt större. Så skrev Arbetsförmedlingen i sin rapport i december. Tre av fyra arbetslösa tillhör grupper som har mycket svårt att alls få ett jobb. De som drabbas är framför allt unga utan utbildning och utrikesfödda. Vi har motsvarande 1 miljon som lever av bidrag i stället för att försörja sig själva genom eget arbete.

Efter 831 dagar med Stefan Löfven syns det: Regeringens brist på jobbpolitik slår som allra hårdast mot dem som fortfarande inte har fått sitt första jobb, dem som inte har något jobb att gå till alls. Stefan Löfven lovade att lösa detta med 85 000 extra tjänster, traineejobb och utbildningskontrakt. När Aftonbladet räknade nyligen hade det blivit 4 019.

I år ska de så kallade moderna beredskapsjobben införas. Ungefär 500 personer ska få sortera dokument på myndigheter som till exempel Fortifikationsverket, när Sverige i själva verket skulle behöva ca 150 000 enkla jobb för att klara jobben och integrationen.

Det är ingen lätt uppgift. Det kräver en plan för ett starkare Sverige där det blir enklare och billigare att anställa, där det lönar sig bättre att jobba och att gå från bidrag till jobb och där många fler enkla jobb kan växa fram – fler riktiga jobb, fler svenska jobb och fler som får sitt första jobb. Hela Sverige ska jobba.

(Applåder)

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag vill först uppmana Anna Kinberg Batra att läsa arbetslöshetsciffrorna och ta del av att 120 000 fler människor har ett jobb att gå till. Vi tänker inte prioritera åtgärder för åtgärdernas skull, utan de är till för att människor ska gå från arbetslöshet. Om man går från arbetslöshet till arbete är det bättre. Det tycker jag är en bra politik.

Moderaterna vill nu sänka a-kassan med motiveringen att det ökar incitamenten att jobba. Det är inget nytt under solen. Det är bara det att de har andra argument för andra grupper. Samtidigt som de vill sänka ersättningen i a-kassan för dem som har bött och jobbat i Sverige föreslår de att nyanlända ska kunna få dubbel ersättning. Nyanlända med full etableringsersättning ska alltså samtidigt kunna jobba och få lön utan att det påverkar ersättningsnivån. Kan du förklara för mig hur det går ihop, Anna Kinberg Batra? Varför ska nyanlända behandlas radikalt annorlunda än andra arbetslösa?

Anf. 36 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Några timmar in i debatten börjar det synas tydligt vad Stefan Löfven ägnar sig åt: att försöka förringa Sveriges stora samhällsproblem nu och under de närmaste åren, nämligen att vi har motsvarande 1 miljon som lever av bidrag i stället för arbete. Till skillnad från Stefan Löfven tar jag detta på allvar.

Jag nöjer mig inte med att titta på hur arbetslöshetsstatistiken ser ut för dem som är bäst etablerade på arbetsmarknaden. Jag tar sikte på dem som har störst problem, som inte har fått det där första jobbet och som inte har förmågan att försörja sig och stå på egna ben.

Jag tycker att detta är ett stort samhällsproblem som måste lösas. Det är därför vi moderater föreslår kraftfulla åtgärder för att kunna gå från bidrag till jobb – det måste löna sig bättre. Vi måste ställa krav på dem som har bidrag och man måste ha bättre möjligheter att leva på första jobbet. Annars håller Sverige inte ihop.

I stället för att tala om detta och ta det på allvar gör Stefan Löfven det som det så kallade arbetarpartiet gör bäst, nämligen att prata om bidrag. Men det är jobben som är problemet.

(Applåder)

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag frågar återigen: Varför ska nyanlända ha dubbla ersättningar medan de som bor här i Sverige och är arbetslösa inte ska ha det? Varför är det effektivt för vissa arbetslösa att få sänkt a-kassa medan

andra ska ha dubbla ersättningar? Det var min fråga, och den fick jag inget svar på.

Jag vill påminna Anna Kinberg Batra om att när hon var gruppleddare för Moderaterna här i riksdagen och när vi hade en moderatledd regering under åtta år ökade arbetslösheten. Då ökade långtidsarbetslösheten, då ökade ungdomsarbetslösheten, då ökade antalet socialbidragstagare och då ökade antalet utanförskapsområden.

Vi har svängt detta nu. Vi är långt ifrån nöjda, men 120 000 fler människor har ett jobb nu. Det är jag glad för. Nu ska vi se till att alla som kan arbeta också ska göra det. Rikttningsförändringen är gjord. Nu gäller det att få den att hålla i sig. Det är inte skattesänkningar, nedskärningar och sämre ersättningar som gör detta, utan det är jobb till människor som gör skillnad.

(Applåder)

Anf. 38 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med en kort historielektion. När vi tyvärr förlorade valet 2014 var det fler utrikesfödda i Sverige än någonsin som gick till jobbet. Det är jag stolt över, men det räcker inte på långa vägar efter de senaste årens flyktingkris när vi har så många nyanlända som inte har etablerat sig i Sverige. Det är så Sverige ser ut i dag. Det är där som vi har risken för utanförskap för de många nyanlända som inte har kunnat etablera sig i Sverige.

Då tar Stefan Löfven sikte på bidragen, som han brukar göra. Men jag kan svara enkelt: Det bästa är att inte behöva vara beroende av bidrag utan att kunna försörja sig genom eget arbete. Det är därför som Sverige behöver 150 000 enkla jobb, som du blundar för, som du raljerar om och som du kallar någonting helt annat. Men Sverige måste kunna skapa dessa jobb för att bryta utanförskapet. Detta är vår stora utmaning, och den blundar du för.

(Applåder)

Anf. 39 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Både jag och Anna Kinberg Batra har i våra anföranden här varit inne på frågan om den utbredda otryggheten och den tilltagande otryggheten i samhället. Detta är angeläget.

En sak som uppmärksammades häromdagen är att det är mycket få utländska medborgare i Sverige som döms för grova brott och som sedan också utvisas. Det är mycket få som ens döms till utvisning i Sverige. Det är bara knappt 20 procent av de utländska medborgare som döms till ett straff på anstalt som också döms till utvisning. Nio av tio av dem som döms för våldsbrott blir faktiskt kvar i Sverige.

Även om man utvisas släpps man ändå fri i mycket hög grad. Tre av fyra släpps på fri fot efter avtjänat straff, trots att de ska utvisas.

Herr talman! Då är min fråga till Anna Kinberg Batra, som säger sig ha omprövat sin syn på migrations- och invandringspolitik, om hon är beredd att tillsammans med mig göra någonting åt detta.

Anf. 40 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag vill att Sverige ska ha en trygghet som innebär att inte någon sviks – ingen kvinna och ingen man någonstans. Då har vi stora

problem i de områden där kriminella gäng har tagit över. Då är det kriminaliteten som måste stoppas. Oavsett vem som begår brott eller varför är det kriminaliteten som måste stoppas genom närvarande polis och genom hårda straff för grova våldsbrott. Då finns det en möjlighet redan i dag att utvisa den som inte är svensk medborgare och som döms för ett grovt brott. Denna möjlighet tycker jag ska användas i större utsträckning och i normalfallet tas upp av åklagare.

Men det viktiga för mig är inte vem som begår brottet eller varifrån hen kommer utan att hela Sverige ska vara tryggt. Det kräver poliser, det kräver att de kan göra sitt jobb, och det är också därför som det kräver en ny polisledning.

Anf. 41 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte om detta var svar på min fråga, som ändå var ganska konkret. Jag håller med om allt det som Anna Kinberg Batra sa om att hela Sverige ska vara tryggt, och jag tror att alla här håller med om att hela Sverige ska vara tryggt. Det är vägen dit som vi kanske inte är helt överens om.

Men en väg dit skulle kunna vara att till exempel utvisa grova brottslingar som inte är svenska medborgare men som begår grova brott i Sverige. Det sker i dag i mycket liten utsträckning. Då gällde min fråga om Anna Kinberg Batra är beredd att tillsammans med mig se till att detta kan ske i större utsträckning, så att inte tre av fyra som döms till utvisning släpps på fri fot efter avtjänat straff. Många av dem försvinner spårlöst, och myndigheterna har inte någon aning om var de är. Detta är någonting som mycket konkret faktiskt kan öka tryggheten i det svenska samhället.

Jag upprepar därför min fråga: Är Anna Kinberg Batra beredd att faktiskt göra någonting åt detta? Jag tror nämligen att vi kan skapa en majoritet i Sveriges riksdag för att göra någonting åt detta om vi samarbetar i denna fråga.

(Applåder)

Anf. 42 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Det funkar som så i denna kammare att våren ägnas åt beslut i lagstiftningsfrågor. Jag och Beatrice Ask presenterade tidigare under hösten förslag om detta. Det finns moderata förslag sedan ganska lång tid om att i större utsträckning än i dag använda den möjlighet som redan finns i svensk rätt om att utvisa den som inte är svensk medborgare och som döms för ett grovt brott. Har vi en straffrätt som tar sikte på grova brott ska den också användas. Det är min uppfattning, och det har det varit länge. Det kommer jag att rösta för i denna kammare, och det borde alla i denna kammare göra.

(Applåder)

Anf. 43 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Detta var vad Anna Kinberg Batra hade att säga om klimatet i sitt anförande. Eftersom du, Anna Kinberg Batra, uppenbarligen missade mänsklighetens största ödesfråga nu, i ditt jultal, i ditt sommartal, i ditt Almedalstal, i ditt tal på de moderata Sverigedagarna och i de fem partiledardebatter som du hittills deltagit i här i riksdagens kammare tänkte jag: Hon får väl en chans till.

Klimatförändringarna är på riktigt. Parisavtalet är tydligt: Alla länder, även Sverige, har ansvar för att minska sina utsläpp. Ingen kan skylla på någon annan.

Så vad vill Moderaterna göra för att minska de svenska klimatutsläppen?

(Applåder)

Anf. 44 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Gustav Fridolin för detta. Välkommen att lite noggrannare läsa tidigare tal som har hållits i bland annat denna kammare, så kan vi diskutera det när vi har längre tid på oss än i dag!

Jag är glad och stolt över att Parisavtalet har slutits. Men i den osäkra omvärld som vi har räcker det inte att hålla bara det i handen. Det var därför som jag tog upp till exempel vikten av säkerhet och trygghet. Det är därför som vi behöver stärka försvaret, och det är därför som vi också måste se till att vi har en ekonomi som gör att vi kan fortsätta att ha fungerande transporter i landet, fungerande industriproduktion och fungerande företagare. Under alliansregeringens tid blev vi det land som har störst andel förnybar energi i Europa och som investerade mest i förnybar energi. Sådant är bra.

Vet Gustav Fridolin vad det kräver? Det kräver ordning och reda i ekonomin, tillväxt och att vi kan behålla kärnkraften i stället för att förtidspensionera den, vilket var nära att hända häromåret.

(Applåder)

Anf. 45 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det är sant att Moderaterna, efter lite krumbukter, till sist kunde lita på marknadsprinciperna för energin och komma fram till att det kommer att leda till att Sverige får ett 100 procent förnybart energisystem. Det var en bra uppgörelse.

Problemet är bara att ni inte verkar tro på dessa marknadsprinciper i miljöpolitiken i övrigt. Ni vill sänka koldioxidskatten – det absolut viktigaste ekonomiska styrmedlet för miljön. Ni säger nej till att flyget ska bära sina miljökostnader. Ni säger nej till att flytta över tunga transporter från lastbil till sjöfart och järnväg. Ni säger nej till att det ska kosta att skita ned. Det är inte att tro på marknaden. Det är att strunta i miljön.

Sedan säger ni att detta ska lösas någon annanstans. Men i riksdagens EU-nämnd sitter ni med Sverigedemokraterna och vill stoppa regeringen från att driva skarpa krav på EU:s klimatpolitik. Och i er budgetmotion skär ni i biståndet och vill stoppa oss från att hjälpa dem som drabbas av klimatförändringarna.

En chans till: Vad vill Moderaterna göra för att minska de svenska utsläppen? Något svar ska man väl ha om man kallar sig oppositionsledare.

Anf. 46 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Ingen kan åka till jobbet med bilen på morgnarna om det är för dyrt, om det inte går att ta bilen och om man inte kan ta sig fram i Sverige. Våra jobb och vår ekonomi är helt beroende av bilen och lastbilen. De får mycket gärna gå över till att försörjas av fossilfria bränslen. Ska man ställa om bilsbilar till elbilar krävs det alltså el. Vi har en i princip

fossilfri elkälla i kärnkraften, som Gustav Fridolin ville stänga. Hur hade det förbättrat klimatet? Det hade försvårat övergången till elbilar.

Allra roligast i Gustav Fridolins replik var ändå att han plötsligt började tala om marknadsekonomi och ekonomisk tillväxt. Till listan av lästips vill jag lägga Miljöpartiets kongresshandlingar från häromåret, då Miljöpartiet inför valet tog avstånd från ekonomisk tillväxt och ville ha något annat ekonomiskt system i stället. Då klarar man varken jobben eller klimatet.

(Applåder)

Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och Anna Kinberg Batra! Om nio dagar tillträder Donald Trump som USA:s president. Vi vet inte riktigt vad som väntar, men vi vet att han är en man som präglas av reaktionära värderingar, bristande omdöme och villighet att agera – en sannolikt rätt olycksalig kombination.

Under valrörelsen har han hetsat mot kvinnor och funktionsnedsatta. Han har använt rasistiska stereotyper. Han har visat att han struntar i klimatfrågan. Han har dålig impuls kontroll. Han ser positivt på Putin, och det förekommer uppgifter om att Putin till och med har en hållhake på Donald Trump. Han blir inte bara president; han blir också överbefälhavare i USA. Han blir den mäktigaste mannen i Nato. Det är USA som har de flesta kärnvapnen, och man har baser över hela landet. Trump kommer i praktiken att styra Natos politik framöver – han är den viktigaste personen.

Du vill gå med i Nato precis när Donald Trump ska tillträda, Anna Kinberg Batra. Har du förtroende för Donald Trumps säkerhetspolitik?

Anf. 48 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Tack för din något oväntade argumentation för Nato, Jonas Sjöstedt! Det är nämligen genom att bygga säkerhet med andra – genom att gå in med fullt medlemskap i de strukturer där vi formar säkerhet med andra och ställer upp för varandra – vi kan använda och även ha inflytande på USA:s roll. Det är där vi fattar beslut i konsensus med USA, vid förhandlingsbordet, i stället för att vara ett ensidigt sårbart och i sammanhanget ganska litet land i bilateral beroendeställning till allt det du räknade upp. Det är därför vi behöver gå med i Nato nu.

(Applåder)

Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Nej, Anna Kinberg Batra, det är inte så att Island och USA har lika mycket makt i Nato. Det är så att USA bestämmer och väger tyngst. Donald Trump blir överbefälhavare. Du vägrar svara på frågan om du har förtroende för hans säkerhetspolitik, men du tycker att vi ska gå med i Nato.

Inte nog med det; Turkiet är den näst viktigaste militärmakten i Nato. Där har du i dag en diktator, Erdoğan, som fängslar oppositionella. Han använder sin militär mot kurderna i det egna landet, och han brakar in i Syrien och Irak med militären. Det är en fullständig, auktoritär äventyrs politik. Det är den andra ledaren du vill koppla ödet för svensk säkerhets politik till, Anna Kinberg Batra. Förpliktelserna går nämligen åt två håll i en militär allians.

Du vägrar svara på om du har förtroende för Trumps säkerhetspolitik, vilket du gärna får göra. Men har du förtroende för Erdoğan's säkerhetspolitik?

Prot. 2016/17:52

11 januari

Partiledardebatt

Anf. 50 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Ingen i denna kammare vet hur nästa amerikanska regering kommer att agera, men det finns skäl att följa det mycket noga. Det är det enda svar någon av oss har. Annars spekulerar man, har en spåkula eller någonting annat.

Låt mig i stället ta upp den oss närliggande grannen Estland. Jag träffade den nytillträdde presidenten Kersti Kaljulaid just före jul. Estland bevakar vår gemensamma östra gräns – EU:s och Natos. Man skulle inte sitta där och lita på ett uttalande på till exempel ett Twitterkonto om den ryska aggressionen ökade, utan i ett skarpt läge är det de ömsesidiga förpliktelserna i den struktur där Nato finns – där man fattar beslut med konsensus och där alla medlemmar har säten vid bordet – som faktiskt avgör.

Det är under den närmaste tiden avgörande att Sverige kan vara med där. Annars blir vi ensidigt beroende av och mycket utsatta för den ena eller den andra presidentens dagsform eller nycker, i värsta fall.

(Applåder)

Anf. 51 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Jag och några till har i dag fått en del kritik, skulle man kunna kalla det, för att vi målar en dyster bild av Sverige. Man kan tycka att det är tråkigt att man ibland tvingas göra det. Man kan kanske tycka att det drar ned stämningen i kammaren. Det är tråkigt, och jag är ledsen om jag har sårat någon för att jag gör det.

Det är dock ett faktum att det finns mycket som är ett problem. Då måste man som ansvarstagande politisk företrädare för de människor som bor i det här landet våga peka på alla de problem som finns och inte bara skönmåla situationen. Man kan inte bara säga att allt är frid och fröjd och peka på den egna politikens förträfflighet, utan man måste kunna peka på det som är riktigt dåligt. Det gör jag, och om det skapar dålig stämning är jag hemskt ledsen för det.

Det finns dock ljuspunkter, herr talman, och jag var inne på dem. Vi ser nu en situation i hela vår del av världen, både i Europa och i Nordamerika, där människor ur verkligheten – vanligt folk – reser sig mot den dominans från det vänsterliberala etablissemang som har funnits i flera decennier och på olika sätt har förstört vårt samhälle. Vi ser en resning där vi får möjlighet att göra upp med flum och kravlöshet, göra upp med splittning och segregation och i stället börja återgå till ett sammanhållet samhälle. Vi börjar återgå till en situation där vi kan samarbeta med varandra i stället för att tvinga varandra att bli likadana.

Det är ett samhälle där man gör sin plikt och därefter kräver sin rätt. Det är det samhälle jag strävar efter, och jag hoppas att det är det som kommer att växa fram under 2017.

(Applåder)

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Åkesson ska inte behöva be om ursäkt för en dyster bild. Det finns mycket oro att ta på allvar här. Frågan är bara hur vi använder

det politiska ledarskapet så att människors oro faktiskt kan växlas över till framtidstro. Det är vad det handlar om. Nu har vi bytt riktning, från skattesänkningar och nedskärningar till satsningar på välfärden, jobben, skolan och bostadsbyggandet. Det är skillnaden, och detta ska vi fortsätta med.

Jag skulle vilja läsa upp en lista med några föreslagna nedskärningar. Det handlar om

- minus 432 miljoner på hälsovård, sjukvård och social omsorg
- minus 3 miljarder till välfärden i kommuner och landsting
- minus 3,6 miljarder på arbetsmarknad och arbetsliv
- minus 5,5 miljarder på samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.

Jag har en väldigt enkel fråga till Jimmie Åkesson: Känner du igen dessa nedskärningar?

Anf. 53 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! I mitt anförande var jag lite grann inne på detta med att hela tiden framhålla den egna politikens förträfflighet. ”Innan jag tillträdde var allt jättedåligt – allt gick i fel riktning – men nu har jag, Stefan Löfven, tillträtt som statsminister. Då går allting i rätt riktning.”

Det är ju inte sant. Det är inte så. Det är minst lika illa nu som det var med den förra regeringen, nästan allting. Arbetslösheten är något lägre – javisst. Men vi befinner oss i högkonjunktur, och det är inte ett dugg Stefan Löfvens förtjänst. Tvärtom har varenda arbetsmarknadspolitisk åtgärd och jobbreform som Stefan Löfven genomfört varit ett komplett fiasko. Stefan Löfven har inte lyckats med någonting.

Stefan Löfven har inte lyckats öka tryggheten i det svenska samhället – tvärtom breder otryggheten ut sig. Stefan Löfven har inte lyckats förstärka och utveckla välfärden i det svenska samhället – tvärtom är välfärden mer ansträngd än någonsin. Stefan Löfven har inte lyckats vända utvecklingen inom polisen – tvärtom är polisens situation mer ansträngd än någonsin.

Stefan Löfven har inte lyckats, herr talman.

(Applåder)

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Arbetslösheten sjunker, och sysselsättningen går upp. Vi har mycket kvar att göra, men vi går i rätt riktning. Vi har uppenbarligen en statsminister som har en väldigt tur. Håll dig till en sådan statsminister, Jimmie Åkesson!

De nedskärningar jag räknade upp, som Jimmie Åkesson inte verkade vilja kommentera, är Moderaternas förslag. Det är Moderaterna som vill genomföra de nedskärningar jag nämnde, och det är precis samma nedskärningar som Sverigedemokraterna har röstat ja till. Det har dock Jimmie Åkesson inget förhållningssätt till. Det är om dessa nedskärningar Sverigedemokraterna säger: ”Det vill vi rösta ja till, bara vi får en liten del av maktkakan.”

Det är ett svek mot Sveriges löntagare, mot dem som har det svårast och mot sammanhållningen i vårt samhälle. Där står Sverigedemokraterna. Låt nu svenska folket få veta att partiledaren för Sverigedemokraterna inte ens vet om vilka nedskärningar han stöder! Det är en skam.
(Applåder)

Anf. 55 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag företräder i första hand min egen politik. Tyvärr har vi inte lyckats att i denna kammare få ett majoritetsstöd för den politiken. Jag beklagar detta, för den politiken hade på riktigt vänt utvecklingen i rätt riktning. Tyvärr är det dock bara vi som har förstått det.

När den egna politiken inte får stöd måste man ändå ta sitt ansvar. Jag menar att mitt ansvar, herr talman, är att avsätta denna regering, eftersom den inte har lyckats med någonting – ingenting över huvud taget. I valet mellan två onda ting väljer jag det som är minst ont, och i det här fallet är det så vi har röstat i denna kammare.

Herr talman! Min utgångspunkt är att Stefan Löfven måste bort som svensk statsminister. Jag ska göra allt jag kan under fortsättningen av denna mandatperiod och i den valrörelse som kommer för att detta ska bli verklighet. Detta är min utgångspunkt.

(Applåder)

Anf. 56 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Vid Folk och Försvars rikskonferens i Sälen nyligen talades det en hel del om det alltmer aggressiva ryska agerandet. Detta inkluderar försök – och risker för – att påverka information och politik även här.

Chefen för Natos strategiska kommunikationscentral var där, och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap säger att Ryssland har ökat sin förmåga att ”kunna göra någonting mot Sverige om det skulle uppstå ett behov. Om vi skulle hamna i någon form av tvist där det blir viktigt att påverka svenska beslutsfattare eller opinionen. Då får vi vara beredda på att de har en upparbetad förmåga att kunna agera mot oss.” Så sa Myndigheten för samhällsskydd och beredskap alldeles nyligen – jag tror att det var i går.

FRA säger att 10 000 aktiviteter från statliga utländska angripare kan slå mot svenska mål under en typisk månad. Vilket ansvar har Jimmie Åkesson för att hålla detta borta från svensk politik?

Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag har precis samma ansvar som Anna Kinberg Batra och övriga i denna församling. Skillnaden är att vi har tagit detta hot på allvar under ett decennium, medan den regering som Anna Kinberg Batra stödde under åtta år och den regering som vi har i dag inte har tagit det på allvar.

Det är först det senaste året som man över huvud taget har förstått att det finns en rysk aggression och att det finns ett potentiellt militärt hot i vår omedelbara närhet. Under 25 års tid har man använt försvaret som ett slags mjölkossa för att finansiera annan verksamhet.

Jag har tagit mitt ansvar. Jag är glad att övriga partier nu äntligen börjar att sätta försvars- och säkerhetspolitiken högt på agendan och förstår att

detta handlar om vår trygghet och säkerhet och att det här är något långsiktigt som måste få lov att kosta pengar. Jag välkomnar den debatten.
(Applåder)

Anf. 58 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Det är inte oväntat att Jimmie Åkesson vill hålla debatten till just Sverige. Men låt oss titta på det amerikanska presidentvalet, där myndigheter nu har visat att det förekom försök till påverkan från Ryssland. Vi vet att det händer, från andra stater i andra stater.

Vi närmar oss det franska presidentvalet. Marine Le Pen, med tydliga kopplingar till Ryssland, har uttalat sig om sin goda relation till Jimmie Åkesson. Detta riskerar att bli nästa försök att påverka en valrörelse.

I Europaparlamentet har Sverigedemokraternas ledamöter gång på gång samröre med Putinvänliga krafter, och det är svårt för Sverigedemokraterna att förklara hur detta ser ut och vad det leder till.

Det här måste man ta på allvar, men jag undrar om Sverigedemokraternas ledning gör det. Hur kan det komma sig att det gång på gång råkar hända just Sverigedemokraterna att säkerhetsrisker kommer in i riksdagen och riskerar att påverkas utifrån inför en svensk valrörelse? Hur håller Jimmie Åkesson detta borta?

Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är svårt att föra en diskussion när motparten inte håller sig till sanningen. Det blir inte någon särskilt givande diskussion när motparten överdriver och hittar på saker. Det som Anna Kinberg Batra tar upp är helt enkelt inte sant.

Jag stod alldeles nyss här och sa att vi under ett decennium har pekat på just hotet från Ryssland. Under ett decennium har vi gjort detta. Anna Kinberg Batra har inte gjort detta, utan det är först nu när det har blivit medialt som Anna Kinberg Batra tycker att det är viktigt att prata om det ryska hotet och det potentiella hot som finns i vår omedelbara närhet.

Jag tycker att det är jättebra att övriga partier i denna församling har börjat förstå att det finns ett sådant hot, men låtsas inte som att ni har sett det här hela tiden, för det har ni inte! Det är bara vi som har gjort det. Det är bara vi som har sett det här hotet hela tiden.

(Applåder)

Anf. 60 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! I går var Sverigedemokraterna ute och hotade SMHI med sänkt budget om de inte slutar med sin propaganda om klimathotet. Så försöker den svenska extremhögerns parlamentariska gren att skrämma svenska myndigheter från att utföra sin uppgift.

När Sverigedemokraterna röstade nej till Parisavtalet i den här kammaren sa partiets klimattalesperson att det inte finns något samband mellan koldioxid i atmosfären och den globala uppvärmningen. På frågan om detta inte gör Sverigedemokraterna till klimatförändringsskeptiker blev svaret att det snarare är de andra partierna som är alarmister – Sverigedemokraterna står mitt emellan.

Mitt emellan vad? Mitt emellan FN:s klimatpanel, SMHI och Kent Ekeroths Twitterkonto? Mitt emellan forskning och fantasier?

För protokollet, Jimmie Åkesson: Litar Sverigedemokraterna på forskarna i FN:s klimatpanel, eller struntar ni i klimathotet?
(Applåder)

Prot. 2016/17:52
11 januari

Partiledardebatt

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Gustav Fridolin har under hela sin politiska karriär levt på den här frågan. Han har blivit politiker och till och med statsråd i Sveriges regering på grund av miljöpolitiken, i synnerhet klimatfrågan.

För mig är det ganska obegripligt hur det har gått till. Det enda som Miljöpartiet egentligen har lyckats med är att förstöra de strukturer som finns i det svenska samhället för en klimatneutral elproduktion. Vi har redan en sådan produktion – varför skulle ni slå sönder den?

Jag tycker att detta understryker den konflikt som finns i den här debatten. Jag förnekar inte att det sker klimatförändringar. Jag förnekar inte att koldioxid påverkar klimatet – jag har aldrig gjort detta och kommer aldrig att göra det.

Däremot förnekar jag effektiviteten i den politik som drivs i Sverige i förhållande till hur det globala klimatet utvecklas. Den politik som Gustav Fridolin bedriver, som drabbar människor i Sverige, påverkar inte det globala klimatet över huvud taget. Den är ineffektiv. Detta är dålig politik.

(Applåder)

Anf. 62 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson säger att vi borde få något annat land att fixa klimatet – det är inte effektivt att vi gör det.

Det är inte utan att man undrar hur det ser ut i Sölvesborgs parker. Jimmie Åkesson verkar tycka att det är helt okej att kasta ett godispapper i parken om någon annan har slängt en engångsgrill. Det funkar inte så. Om det ska bli rent i parken måste alla sluta att slänga skräp.

Det är precis likadant med klimathotet. Om vi ska möta klimathotet måste alla länder minska sina utsläpp. Alla måste göra sin del.

Det är sant att klimatpolitik drabbar. Bristen på klimatpolitik gör att människor får lämna sina hem på grund av naturkatastrofer och att människor tvingas lämna jord som inte längre går att bruka. Torka och resursbrist gör att stater faller samman och att krig bryter ut.

Jag har förstått det som att Sverigedemokraterna inte vill att det ska komma flyktingar till Sverige. Tror ni att det kommer fler eller färre flyktingar om vi inte i tid möter klimathotet?

(Applåder)

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att Gustav Fridolin missar det jag sa. Den politik som Gustav Fridolin driver, och den politik som majoriteten i Sveriges riksdag driver, ger Polen och Bulgarien ett frikort att fortsätta med sina utsläpp. Detta är precis vad som sker. Detta är den praktiska effekten av den politik som Gustav Fridolin och övriga partier i den här församlingen driver.

Jag tycker att detta är fel. Jag förstår inte varför människor på den svenska landsbygden ska betala för att Polen och Bulgarien ska få fortsätta med sina utsläpp. För mig är detta en fullständigt obegriplig politik.

Jag menar inte att andra länder får fixa klimatfrågan. Detta är naturligtvis en fråga där vi måste samarbeta. Det här är ett alldeles utmärkt exempel på en fråga där vi behöver samarbeta globalt.

Men att försvara för människor som lever på den svenska landsbygden för att rädda klimatet globalt är dålig politik, och det har Gustav Fridolin tyvärr inte förstått.

(Applåder)

Anf. 64 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Min familj har, precis som de flesta andra familjer, en brandvarnare, vi har lås på vår dörr för att hålla ovälkomna gäster borta, vi har en hemförsäkring och vi har också god kontakt med våra grannar – detta för att göra vår tillvaro mycket säkrare och tryggare. Samma princip gäller för Sverige. Som politiska ledare har vi ett ansvar för hela landets säkerhet, och det krävs samarbete med våra grannländer för att uppnå detta.

Trots en allt oroligare omvärld väljer Sverigedemokraterna en annan väg. De ställer sig konsekvent på Putins sida i Europaparlamentet. De bjöd in till fest på Grand Hôtel med Putinvänliga gäster på inbjudningslistan. Och ja, Jimmie Åkesson, detta är sanningen: Det är uppenbart vilket sällskap Jimmie Åkesson väljer att umgås med.

Sverigedemokraterna vill att Sverige ska lämna EU och har drivit på för detta under flera år, trots att samarbetet är avgörande för att bekämpa organiserad brottslighet och terrorism.

Jag skulle vilja fråga Jimmie Åkesson: Varför vill du spela rysk roulett med svensk säkerhet?

(Applåder)

Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Rysk roulett – jättefinurligt och jätteskojigt! Jag hade själv tänkt säga det, men nu stal du det från mig, och det var ju tråkigt. Men min uppfattning är att det inte är jag som spelar rysk roulett, utan det är övriga partier här som har gjort det under mer än 25 års tid, tyvärr. Man har fullständigt skrattat åt oss, som har pekat på att det har funnits ett potentiellt militärt hot mot Sverige eller åtminstone mot våra grannländer. Man har över huvud taget inte tagit det på allvar utan i stället ägnat 25 år åt att mer eller mindre slakta det svenska försvaret. Och Annie Löf har inte sagt någonting om detta förrän möjligen under det senaste året.

Det är bra, återigen, att övriga partier har börjat komma till insikt. Men sluta att kasta smuts på mig på grund av att ni under 25 år har underskattat hotet från öst, för det är ni som har haft fel, inte jag!

(Applåder)

Anf. 66 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson duckar återigen för kärnfrågan i det resonemang som jag för. Vi har uppenbart helt olika synsätt på samarbetets vikt för vår säkerhet. Jimmie Åkesson ser inte den moderna säkerhetspolitikens stora paradox: att vår självständighet kräver samarbete, att vi är beroende av andra för att kunna hävda vår självständighet och att vår frihet är en följd av en gemenskap.

Om Sverige slutar att samarbeta med omvärlden får andra länder större inflytande över Sverige och Sveriges säkerhet. Och det är ett faktum att Jimmie Åkesson för bara någon månad sedan bjöd in uppenbart Putinvänliga politiker till Sverige för att frotera sig och umgås med dem.

Det är fakta och sanning, Jimmie Åkesson, att ni stöder Putins linje i Europaparlamentet. Jag frågar därför Jimmie Åkesson igen: Varför tror han att ensam är stark? Varför ska vi lämna EU? Varför värnar inte Sverigedemokraterna om Sveriges säkerhet?

Sveriges säkerhet byggs tillsammans med andra.

Anf. 67 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi samarbetar jättemycket med andra länder i vårt när-område och i andra delar av världen. Det har Sverige egentligen varit väldigt bra på under alla år som Sverige har funnits som självständig stat, och det tycker jag att vi ska fortsätta vara.

Det är det här med självständigheten som är det grundläggande. Annie Lööf säger att om vi inte är med i EU, om vi inte är med i Nato och så vidare, får andra länder ett större inflytande över svensk politik och utvecklingen i Sverige. Men, kära nån, vad har EU inneburit? Innebär inte just EU att andra länders politiker, människor som vi inte kan välja eller avsätta, har fått ett oproportionerligt inflytande över utvecklingen i Sverige och svensk lagstiftning? Det är precis det som har hänt till följd av att vi, som Annie Lööf uttrycker det, samarbetar. Jag kallar det inte för samarbete. För mig är samarbete något som sker ömsesidigt och på lika villkor. EU eller Nato kommer aldrig att vara den typen av samarbeten för mig. (Applåder)

Anf. 68 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna har ju varit i luven på många krafter i samhället, men jag måste ändå fastna vid vendettan med Sveriges meteorologer och angreppet på SMHI. Det är lite förvånande att just de blir måltavlan, men jag förstår att problemet ligger i att SMHI forskar och sprider forskning om klimatförändringar.

Jag har två väldigt konkreta frågor till Jimmie Åkesson.

Den första är: Kan du ge ett exempel på att SMHI har spridit något som är felaktigt? Det måste ju ändå vara grunden för en så drastisk attack på meteorologerna. Nu tänkte jag inte på vädret utan på klimatet – bara så du vet.

Den andra är: Vilka andra myndigheter vill ni stänga ned som säger saker som inte passar er världsbild? Finns det några andra som du tycker borde stängas, vetenskapliga institutioner och myndigheter som säger saker som inte behagar Sverigedemokraterna?

Anf. 69 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag har lite svårt att koncentrera mig, för jag kommer osökt att tänka på att SMHI väldigt ofta har fel – det är liksom deras kännetecken på något sätt. Men, visst, det var kanske inte vädret Jonas Sjöstedt syftade på här.

Det handlar om en neddragning av anslaget med 13 miljoner utifrån ett höjt anslag som man har fått under de senaste åren. Jag menar att det är ganska odramatiskt. Det handlar om ett par procent, tror jag, av det totala

anslaget. När Jonas Sjöstedt säger att vi vill lägga ned SMHI är det bara rent struntprat, för så är det inte. Vad det handlar om är att vi bedömer att man kan effektivisera verksamheten. Mer dramatiskt än så är det inte.

Sedan tycker jag inte att det är orimligt på något sätt att vi reformerar myndigheter om de på olika sätt motverkar sammanhållningen i det svenska samhället och på olika sätt förstör det svenska samhället. Nu menar jag inte att SMHI gör det, men det skulle säkert kunna finnas exempel på sådana. Till exempel borde vi avsätta rikspolischefen.

(Applåder)

Anf. 70 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Men nu är det så, Jimmie Åkesson, och det vet du också, att argumentet för att dra ned SMHI:s anslag är att de informerar om vetenskapliga fakta om klimatet. Och du kan inte ge ett enda exempel på att SMHI har sagt någonting som är felaktigt om klimatförändringarna.

Det innebär att det är hokusfokus ni sysslar med. Ni har ingen grund för det ni säger, utan det är politik det handlar om. Ni vill tysta vetenskap, fakta och kunskap som inte passar er politiska världsbild, och det menar jag är allvarligt.

Titta ut över Europa, på Polen, Ungern och andra länder, och se vad det är som händer i ett samhälle när en regering ger sig rätten att tysta röster som inte passar dess politiska agenda! Det är därför frågan är väldigt allvarlig.

Finns det någon mer röst som ni tycker inte ska få höras lika högt eller som ska tystas därför att den inte passar era politiska föreställningar? Det är någonting annat, Jimmie Åkesson, något ganska allvarligt.

Anf. 71 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag har lite svårt att ta det här på allvar. 13 miljoner mer eller mindre till SMHI jämförs med, åtminstone enligt Jonas Sjöstedts uppfattning, auktoritära regimer, semidemokratier och unga demokratier som inte riktigt har utvecklats än och som styr public service, medierna och så vidare. Någon rimlighet måste det väl ändå vara i argumentationen, Jonas Sjöstedt.

Jag är helt övertygad om att SMHI kan effektivisera sin verksamhet och utföra sitt uppdrag utan de 13 miljonerna.

Jonas Sjöstedt menar att det är obestridliga fakta. Men det handlar om regionala uppskattningar och prognoser, som Jonas Sjöstedt vet är mycket osäkra och inte ska presenteras som obestridliga fakta på något sätt. Det är säkert intressanta inlägg i debatten, men påstå inte att det är obestridliga fakta!

(Applåder)

Anf. 72 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Även jag har läst Sverigedemokraternas budgetförslag, som Jimmie Åkesson har röstat för. Ni föreslår en mycket drastisk nedskärning på det som kallas för LSS, handikappreformen. Jag skulle vilja säga att denna reform, som genomfördes på 90-talet, är en av de viktigaste frihetsreformerna i vårt land i modern tid. Den berör inte på något sätt majoriteten av svenska folket, men för 16 000 människor är den skillnaden mellan ett värdigt liv och ett ovärdigt liv.

Innan reformen genomfördes fick människor med omfattande funktionshinder bo på institution. Barn togs ifrån föräldrar och sattes på institution. Därför skapades den här reformen.

Regeringen försökte ju göra neddragningar, men när man insåg hur omfattande konsekvenserna blev, inte minst för barn, backade man under december månad. Men ni ser inga problem med detta, utan ni föreslår en flermiljardbesparing. Min fråga till Jimmie Åkesson är: Varför väljer ni att göra era nedskärningar för samhällets allra mest utsatta människor?

Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan inte siffran i huvudet. Men som jag förstår det är den neddragning som Jan Björklund refererar till en effekt av en beräkning av ett minskat behov, då vi får färre människor med behov till följd av vår invandringspolitik. Det är den neddragning som finns.

Jag delar Jan Björklunds uppfattning. Sedan de nedre tonåren har jag själv levt med LSS i mitt eget hem och är uppväxt med det till följd av en nära anhörig som har stora behov. Jag vet vad det innebär och vad det skulle innebära om det på något sätt förändras, vilket tyvärr har skett under senare år. Jan Björklund kan därför vara trygg med att jag inte kommer att medverka till någon försämring i det avseendet.

(Applåder)

Anf. 74 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson säger att jag kan vara trygg med att han inte kommer att medverka till en försämring av LSS, men jag har voteeringsprotokollet här i min hand. Jimmie Åkesson röstade för en försämring av LSS så sent som i december. Det står här att Jimmie Åkesson vill spara 2 miljarder kronor. För mig är det obegripligt hur detta skulle kunna ske genom minskad invandring från och med den 1 januari. Den här neddragningen skulle alltså ha påbörjats för ett par veckor sedan. Självklart blir det en neddragning.

Om Jimmie Åkesson har en personlig erfarenhet av detta förstår jag inte varför han lägger fram och röstar för ett sådant förslag. Jimmie Åkesson har möjlighet att här och nu säga att Sverigedemokraterna drar tillbaka och inte längre står för detta. Det är helt omöjligt att åstadkomma en besparing på minskad invandring från den 1 januari när vi i dag har den 11 januari. Jag förstår inte hur han menar.

Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Nej, det är möjligt att Jan Björklund inte förstår hur vi menar, men då får han ta del av det beräkningsunderlag som ligger till grund för förslaget. Ett sådant finns naturligtvis. Det är ju inte så att man hittar på detta eller tar det ur tomma intet, utan det finns ett underlag med beräkningar som visar att detta är fullt rimligt. Det är min utgångspunkt, och jag litar på det.

Jag upprepar att jag inte kommer att medverka till någon försämring av LSS på något sätt. Det kommer jag aldrig någonsin att medverka till. Jan Björklund kan känna sig väldigt trygg med det.

(Applåder)

Anf. 76 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Det säkerhetspolitiska läget i vår omvärld har förändrats och försämrats betydligt under de senaste åren. Det är framför allt den islamistiska terrorismen och Rysslands upprustning och aggression som har förändrat bilden. IS är det största terrorhotet mot Sverige.

I samhällsdebatten har jag sett och hört Jimmie Åkesson ta avstånd från och fördöma den islamistiska terrorismen. Men Ryssland är det största militära hotet mot Sverige, och i den debatten har jag inte märkt av Jimmie Åkesson särskilt mycket även om han i den här debatten säger att Sverigedemokraterna har lyft fram detta under lång tid.

Mina frågor till Jimmie Åkesson är: Instämmer du i bedömningen att Ryssland står för det största militära hotet mot Sverige? Vad drar du i så fall för slutsatser av detta?

Anf. 77 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag har i minst två tidigare replikskiften lyft fram frågan och förklarat att jag tycker att man ska vara försiktig med hur man uttrycker sig. Jag tycker att vi här i kammaren ska vara försiktiga med att säga att Ryssland utgör det största militära hotet. Så skulle åtminstone inte jag uttrycka mig.

Jag säger snarare att det är det största *potentiella* hotet. Det är kanske inte i första hand ett hot mot Sverige utan mot andra stater i vår omedelbara närhet. Det har vi sett exempel på. Jag tycker ändå att vi ska vara försiktiga med hur vi uttrycker oss.

Men jo, det har både jag och mina partivänner påpekat i decennier. Vi har lyft upp det i åtskilliga partiledardebatter. Och när vi har argumenterat för varför vi, som enda parti, har velat öka försvarsanslagen under vartenda år som vi har suttit i riksdagen har ni, Andreas Carlson, skrattat åt oss och sagt att det inte finns något hot. Era vänner i Alliansen har sagt att Ryssland är mer åt demokratihållet i dag och att det inte finns något problem. (Applåder)

Anf. 78 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Detta lyfte vi upp och problematiserade i Sveriges riksdags kammare redan vid början av 2000-talet, så bröstoner från Jimmie Åkesson känns inte seriöst. Det känns inte heller hans förslag om att stärka försvaret.

Det är klart att vi också står bakom en politik som innebär stärkt försvarsförmåga i närtid. Men vi i Kristdemokraterna inser också att ensam inte är stark. Vi ser att vi behöver arbeta tillsammans med likasinnade länder, och i det avseendet har vi dragit slutsatsen att det mest effektiva redskapet för att förhindra en rysk aggression och att vi fortsatt kan arbeta för demokrati och frihet i vårt närområde är att gå med i Nato. Samarbete med länder i Nato är ett effektivt redskap för att värna Sveriges säkerhet och säkerheten i vårt närområde.

Min fråga till Jimmie Åkesson är: Varför är ni, när du drar den slutsatsen, emot ett Natomedlemskap?

Anf. 79 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Även om Andreas Carlson säger att man sedan början av 2000-talet har sett och talat om detta har det åtminstone inte avspeglats i

den politik som har förts. Det skedde inte under de åtta åren i regeringsställning och knappast inte före eller efter det heller. Möjligen har man förändrat sitt sätt att tala om dessa frågor något, vilket jag tycker är bra och välkomnar.

När det gäller Natomedlemskap kan man göra den bedömning som Andreas Carlson och den övriga borgerligheten i denna församling har gjort. Jag tycker att man med trovärdighet och fog också kan göra en annan bedömning: det skulle rimligtvis inte öka säkerheten i vår del av världen.

Jag vet dock inte om det finns någon här som är motståndare till att samarbeta med andra länder om säkerhets- och försvarspolitiken. Det gör vi redan i dag. Vi är delaktiga i partnerskapet och i EU. Man kan tycka vad man vill om det, men vi finns där. Samarbetet finns redan, och det har varit bra. Jag tycker att vi ska stärka samarbetet och framför allt samarbetet med Finland.

(Applåder)

Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är allvar nu. När hösten kom ville istället inte lägga sig som vanligt vid Arktis. Haven har blivit varmare och äter isen underifrån. Några dagar före jul var det nära noll i luften – vid Nordpolen! I juni rapporterades det om det första däggdjur som har utrotats på grund av klimatförändringar. Naturkatastroferna blir värre. Allvarlig torka slår till oftare.

Detta griper in i all politik. En hållbar ekonomi är helt beroende av att vi lyckas vända utsläppskurvorna. Framtidens export avgörs om vi eller andra hittar lösningarna. Hela världen måste ställa om. Säkerhetspolitiken avgörs som alltid av resursfördelningen.

Till dem av er som valts hit för att ni inte gillar att Sverige hjälper människor på flykt: Det är klimatet som borde oroa er. Om vi inte i tid vänder utvecklingen kommer människor att tvingas på flykt i en skala världen tidigare inte skådat, med torka, naturkatastrofer, stater som faller samman och krig som bryter ut. Världen skriker efter ledarskap.

Sverige kan visa att det finns ett bättre samhälle bortom slit-och-släng med tillväxt av idéer snarare än slöseri, med återvinning snarare än resursförbrukning och med en ekonomi som inte bygger på att vi ständigt ska plocka mer och mer ur jordskorpan och fylla på förråden med fler prylar. Med snabba tåg, bredband över hela landet, gröna städer och levande landsbygd kan Sverige visa vägen. Därför är det så svårt att förstå varför vi fortfarande måste stå och tjafsa om varje miljöinvestering och varje styrmedel.

Flera partier vill stoppa de snabba tågen. Samtliga oppositionspartier skär ned med mer än 25 procent i miljöbudgeten. Ni säger nej till att flyget ska bära sina egna miljökostnader och nej till att flytta över tunga transporter från lastbil till sjöfart och järnväg. En fråga hänger över denna debatt, Anna Kinberg Batra, Jimmie Åkesson, Annie Lööf, Jan Björklund och Andreas Carlson. Hur mycket varmare ska Arktis behöva bli innan ni tar klimathotet på allvar?

(Applåder)

Prot. 2016/17:52

11 januari

Partiledardebatt

Anf. 81 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Det är allvar nu, säger Gustav Fridolin. Det gäller klimatet. Detta gäller även säkerheten och försvaret.

De senaste dagarna och i dag har jag och många med mig tagit upp vikten av att förstärka försvaret, och då ropar statsministern ”Bingo!”. Man kan tycka att det är ett lite oväntat svar från en seriös partiledare. Han väljer att inte vara det, så jag vänder mig i stället till ledaren för det andra regeringspartiet. Sverige har ju faktiskt två.

När vi förslog en förstärkning redan i år sa Miljöpartiets försvarspolitiska talesperson att vi har ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, och han menade att Moderaternas argument var relevanta. Jag vill fråga Miljöpartiets ledare i denna debatt: Med hur mycket är ni beredda att förstärka försvaret redan i år, och hur tänker Miljöpartiet ta sitt ansvar i Sveriges regering så att vi snabbt förbättrar vår förmåga? Det är allvar nu.

Anf. 82 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Svaret på frågan är försvarsberedning. Det är sant att det finns relevans i de argument som Moderaterna och andra här för fram. Just därför behöver vi en försvarsberedning.

Men det blir lite märkligt. Moderaterna har ropat på en försvarsberedning, och så tillsätter vi den. Men innan den ens hunnit börja bereda har man tydligen på det moderata partikansliet redan berett fram på öret hur mycket pengar som behövs. Det blir inte seriöst. Vi ska sätta oss där och se vad det kostar att höja den svenska försvarsförmågan på det sätt som behövs.

Sedan måste jag säga att den viktigaste säkerhetspolitiska frågan framöver är klimathotet. Rysslands makt växer ur olje- och gaskranarna. Det är resursfrågan som gör att vi får det säkerhetspolitiska läge som vi får. Om vi inte i tid stoppar klimatförändringarna kommer vi att se fler konflikter och fler krig som bryter ut. I denna den viktigaste säkerhetspolitiska frågan saknar vår oppositionsledare helt svar.

(Applåder)

Anf. 83 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Ja, om regeringen hade agerat snabbare mot den nya ryska gasledningen hade det varit viktigt ur både säkerhets- och klimatpolitiskt perspektiv. Jag hoppas att det inte är för sent att göra det nu.

Gustav Fridolin har fel om Försvarsberedningen. Skälet till att jag ville att den skulle kallas in redan förra året var att den skulle förbereda nästa försvarsbeslut – för tiden efter 2020 – så tidigt, så väl och så brett som möjligt. Det är viktigt, och jag anser fortfarande att detta måste komma igång så snart som möjligt.

Men 2020 är det ganska långt till, Gustav Fridolin. Min fråga och mina förslag gäller hur vi nu när omvärldsläget drastiskt försämras kan förstärka förmågan så snart som möjligt – utöver den förstärkning av försvaret som vi moderater drev fram förra året – med fler övningstimmar och bättre möjligheter beträffande exempelvis utrustning och ammunition. Syftet är att försvaret ska kunna göra det som det behöver göra nu när omvärldsläget försämras. Annars får man ett mycket dåligt klimat och ett mycket dåligt samhällsklimat.

Anf. 84 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det är lustigt med politik ibland. Den borgerliga regeringen tillät och möjliggjorde läggandet av en gasledning på Östersjöns botten, trots de svåra säkerhetspolitiska konsekvenserna av att gasledningen är kopplad till ett ryskt statligt gasbolag. Nu vill bolaget lägga en till ledning intill den gamla ledningen. Våra möjligheter att hantera det är små, eftersom det redan ligger en ledning som den borgerliga regeringen lät lägga där. Men då är det plötsligt politik för en moderat.

Det är ungefär samma sak när man ropar efter pengar precis då riksdagen har fattat beslut om försvarsbudgeten. Vid beslutet i december röstade inte Moderaterna för en enda ytterligare krona till försvaret. Argumentationen håller inte. Det här är inte seriöst, Anna Kinberg Batra. Jag förstår att det är irriterande att den borgerliga regeringen inte satsade på försvaret men att vi med miljöpartister i regeringen faktiskt lyssnar på omvärldsläget och gör de prioriteringar som behövs. Men för en seriös argumentation!

Anf. 85 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Camilla Lindgren och Tuula Torro driver Förskolan Bränningevägen. Det är en mindre förskola med små barngrupper där man har riktat in sig på språkets betydelse för barnens utveckling. Camilla och Tuula var tidigare anställda inom kommunen, men för fem år sedan vågade de ta steget och satsa på sin dröm: att hjälpa förskolebarn att få den bästa möjliga starten. De har inga stora marginaler. Det är inget storföretag, och de har inga riskkapitalister i ryggen. De har satsat sitt engagemang, sin tid, sina egna pengar och sitt driv på att skapa kvalitet och bidra till valfriheten och därmed välfärden.

Blir Ilmar Reepalus utredning verklighet menar Camilla och Tuula att de inte har någon möjlighet att driva sin förskola vidare. De själva drabbas. Deras leverantörer av mat och tjänster drabbas. Men framför allt drabbas barnen, och personalen och familjer kommer i kläm.

Jag vill därför fråga Gustav Fridolin: Vad säger han till oroliga föräldrar och orolig personal? Vill han bli den skolminister som lät var fjärde förskola i Sverige gå under?

Anf. 86 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Nej, men jag ser väldigt gärna att vi har ett regelverk som garanterar att de föräldrar och entreprenörer Annie Lööf talar om kan känna sig trygga med att den som får vårt viktigaste välfärdsuppdrag, att driva förskola eller skola, också har lovat att de skattepengar som kommer in i verksamheten kommer barnen till del.

Jag vill inte att vi en enda gång till ska behöva läsa om en förskola som ger barnen vatten och bröd för att spara pengar och sedan gör vinst. Visst, det är verkligen undantag. De allra flesta fristående förskolor är väldigt seriösa och jobbar precis som Annie Lööf beskriver. Men ge dem då tryggheten i att vi har ett seriöst regelverk för alla, så att föräldrar tryggt kan välja just fristående förskolor!

Det är ett sådant regelverk som vi nu bereder. Det ska vara gott och välberett, och sedan ska det läggas fram till Sveriges riksdag.

Anf. 87 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Gustav Fridolin verkar blunda för det uppenbara. Det är klart att det ska vara samma kvalitetskrav – högre sådana – och skarpare tillsyn för alla. Men det är inte det som ligger på regeringens bord. Reepalus förslag kommer inte bara att begränsa valfriheten. Det kommer också att göra att välfungerande, högkvalitativa och populära verksamheter tvingas lägga ned. Det är faktiskt det som förslaget innebär. Det är också de signaler som ledande politiker skickar. Det är bara att packa ihop, som Jonas Sjöstedt uttrycker det, om det förslag som nu finns går igenom.

Småföretagare, ofta kvinnor, erbjuder hög kvalitet inom förskoleverksamheten. Men detta verkar inte ha någon plats i Gustav Fridolins Sverige, vilket är beklämmande, inte minst då man företräder en så kallad feministisk regering.

Varför vill Miljöpartiet inte ta strid för förskolor som Bränningevägen? Varför vill Miljöpartiet lägga ned dessa förskolor? Det är faktiskt det som blir konsekvensen, enligt denna lilla förskolas grundare och ägare.

Anf. 88 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Nu handlar det om politiska prioriteringar. Då är det viktigt att veta att den här regeringen prioriterar förskolan. Under den förra regeringen växte barngrupperna i förskolan. Ni avskaffade det regelverk som fanns för barngruppernas storlek, Annie Lööf – precis de där kvalitetskraven som ni talar om. Och de största barngrupperna blev fler.

Vi har låtit återinföra ett forskningsbaserat riktmärke för barngruppernas storlek. Vi anslår statliga medel för att hjälpa kommunala och fristående huvudmän att minska barngruppernas storlek. Och antligen har trenden brutits, så att vi kan börja se fram emot mindre barngrupper i förskolan. Det är kvalitetskrav.

Vi slåss för förskolan, för såväl fristående som kommunala förskolor. Det regelverk som läggs fram till riksdagen ska vara av sådant slag att det både garanterar att skattepengarna kommer fram till verksamheten och barnen och är gott mot seriösa aktörer.

Låt mig avslutningsvis notera att Annie Lööf nu har använt 26 av de 30 minuter hon har under den här partiledardebatten men att jag inte har hört ett enda resonemang om klimatet.

Anf. 89 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Gustav Fridolin! I morgon röstar EU-parlamentets miljöutskott om CETA, ett investeringsavtal mellan EU och Kanada. Den gröna rapportören rekommenderar att man röstar nej, vilket sannolikt också miljöutskottet gör. Jag hoppas att även Miljöpartiets ledamöter röstar nej. Jag har gott hopp om det.

Det finns starka miljöskäl att säga nej till CETA. Ett aktuellt exempel gäller gruvkoncernen Gabriel Resources från Kanada. Kanada är ju en världsmakt inom mineralnäringen. Koncernen har velat bedriva ett mycket kontroversiellt gruvprojekt i Roşia Montană i Rumänien. Projektet hotar att skövla en hel bygd. Enorma mängder cyanid ska användas. Rumänien har sagt nej av miljöskäl. Men nu vill Gabriel Resources ta Rumänien till domstol. Koncernen vill ha 4 miljarder dollar i ersättning, vilket motsvarar halva Rumäniens hälsobudget, för att Rumänien sätter miljön före Gabriel Resources vinstintresse.

CETA ger företag precis den här makten. Företagen kan stämma stater som minskar deras vinst. Varför är ni i regeringen för att ge företagen den makten?

Prot. 2016/17:52
11 januari

Partiledardebatt

Anf. 90 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det är bra att Jonas Sjöstedt lyfter fram den här frågan. De här avtalen är svåra. Det är bra med frihandel, och det är bra med regelverk för frihandel, men regelverken måste vara sådana att de garanterar länderna möjligheten att gå före vad gäller miljö, hälsa och djurskydd. Det är regeringens position.

Miljörörelsen har varit väldigt viktig för att säkerställa att ett avtal som inte uppfyller de här kraven inte heller blir verklighet. Det är det arbetet som fortsätts av gröna partier i olika länder. I EU-parlamentet arbetar vi i den gröna gruppen. I Sverige arbetar vi i regeringen. Regeringen tog tydlig ställning mot omoderna tvistlösningsmekanismer, drev fram bättre positioner i de internationella avtalsförhandlingarna och lyckades med det. Om man driver de positionerna som regering och lyckas blir det väldigt svårt att säga: Det gick vägen, men vi tänker ändå säga nej. Det fungerar liksom inte. Man måste jobba på olika sätt och på olika platser. I regeringen säkerställer vi att avtalet blir så gott som möjligt.

Anf. 91 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Saken är ju att ni inte har lyckats, Gustav Fridolin. Investeringsskyddet är kvar. Ni utökar möjligheten för företag som Gabriel Resources att stämma Rumänien och Sverige om vi minskar deras vinst genom att värna miljön. Det är precis därför som dina partikamrater i Bryssel kommer att rösta nej till det här avtalet i morgon. Och det är inte olika avtal i Bryssel och i Stockholm, utan det är samma avtal. När ni i regeringen är för investeringsskyddet ökar ni storföretagens makt på demokratins bekostnad.

Det är faktiskt det som ni gör. Det är inte så att investeringsskyddet är borttaget. Det är en direktörsdomstol utan demokratisk insyn som sätts över demokratiska beslut i nationella parlament i rättsstater som inte behöver en sådan överrock. Ni gör det mot gröna parlamentarikers vilja. Ni gör det mot era egna EU-parlamentariker och en enig miljörörelse. Varför gör ni det?

Anf. 92 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att detta var en bra replikväxling. Den visar väldigt tydligt på en av många skillnader mellan Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet.

För det första är skillnaden att vi tror att det är bra att människor handlar med varandra. Vi vill att de gör det på ett sätt som kan minska transportmängden och säkerställa att vi gemensamt tar steg framåt för miljön och hälsa i olika länder. Där tror jag att Vänsterpartiet många gånger står för en annan linje.

Men det finns också en skillnad i hur vi ser på politik. Politik handlar om att åstadkomma skillnad. Tycker Vänsterpartiet att det är dåligt att Sverige har fått en regering som i förhandlingarna har drivit fram ett annat

investeringskydd än det som den förra regeringen stod för och att regeringen står för ett investeringskydd som inte är till fyllest men som bättre garanterar länders möjligheter att gå före?

Det gör det tydligen, för ett sådant arbete har Vänsterpartiet inte velat vara med i. Man vill sitta här i kammaren och i varje läge tycka rätt men under hundra år aldrig någonsin få något.

Anf. 93 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag tänkte ge utbildningsministern en möjlighet att säga något om utbildning i debatten.

Det är 80 procent av eleverna som själva anser att de jobbar hårdare när de får betyg. Det är lika många, 80 procent, som anser att de kan förbättra sina betyg genom ökad ansträngning. Det här är en utvärdering som har gjorts i årskurs 6 efter att betyg infördes i årskurs 6, något som Miljöpartiet röstade emot.

En majoritet av rektorerna anser att det är lättare att följa upp resultaten. Lärarna anser att det är lättare att identifiera elever med svårigheter. Är det inte dags för Miljöpartiet att överge sitt betygsmotstånd, Gustav Fridolin?

Anf. 94 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Nej, vi tänker inte rycka och riva i betygssystemet. Ett av de första skänten jag hörde när jag klev in i ett lärarum en gång var: Ny regering, nytt betygssystem. Jag tror att vi är den första nya regering som inte infört ett nytt betygssystem utan som låter det ligga och fokuserar på det som gör skillnad.

Den utvärderingen som kom i går visade var att trots de nya betygen har elever som har behov av hjälp inte fått det i större utsträckning än tidigare. Det är inte så konstigt. Med Jan Björklund blev det fler betyg men färre speciallärare. Ett betyg sitter inte intill eleven och hjälper till med att lösa gåtan med en krånglig ekvation. Det är en lärare som gör det. Skär man i skolan blir det mindre tid för eleverna.

Det vi vill satsa på nu är att stärka den specialpedagogiska kompetensen. Vi börjar äntligen få fler speciallärare i den svenska skolan och har vänt den kurvan. Vi ska se till att lärarna har mer tid med sina elever och att ge rätt stöd till eleverna i rätt tid. Det är vårt fokus.

Anf. 95 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Gustav Fridolin säger att han inte vill riva i betygssystemet. Det kanske bidrar att det aldrig skulle gå igenom denna riksdag, för här finns en kompakt majoritet för betyg mot Miljöpartiets grundhållning i denna fråga.

Det är 80 procent av eleverna som jobbar hårdare. Förstår inte Gustav Fridolin att detta är en viktig orsak till varför PISA-resultaten har vänt, att eleverna jobbar hårdare när de får betyg? Det är vad som har skett. Det är precis de elever som nu har gjort PISA-proven våren 2015 som var de första eleverna som fick tidigare betyg, och plötsligt vänder det uppåt. Efter årtionden av flummig skolpolitik har det vänt uppåt, och denna reform är en av de viktigare förklaringarna. Eleverna jobbar hårdare.

Jag är helt med på att vi ska ha fler speciallärare. Det var Socialdemokraterna som en gång avskaffade speciallärarutbildningen. Det är därför som det antalet har sjunkit under lång tid. Det var jag som återinförde speciallärarutbildningen. Det är riktigt att det nu ökar, men det beror på att vi återinförde utbildningen.

Men det räcker inte med speciallärare. Huvuddelen av eleverna kommer aldrig att få eller behöva speciallärare. Huvuddelen av eleverna behöver ha incitament att lära sig saker i skolan, nämligen betyg.

Anf. 96 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är roligt att Jan Björklund får prata skola igen. Det har varit ganska tyst om det ett tag. De svenska PISA-proven har visat på en stadig nedgång. Jag vet att Jan Björklund väldigt gärna vill se det här PISA-provet som det absolut bästa som hänt.

Det är bra om det är ett trendbrott. Men vi är uppe på de nivåer som vi 2009 uppfattade som en nationell katastrof, och ojämlikheten i systemet ökar. Vilka uppväxtvillkor våra barn kommer ifrån till skolan påverkar alltmer vilka resultat de kan få. Jag tycker nog att man ska dämpa segervittringen något och ta tag i det problemet.

Det blir intressant när du säger att 80 procent av eleverna tycker att de kan anstränga sig hårdare för att de har betyg. Det är 20 procent som har gett upp. Lärarna vittnar om att betygen i tidigare åldrar gör det ännu tuffare för de elever som redan hade det tufft. De behöver fler speciallärare och inte fler bokstäver.

Anf. 97 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag läste i tidningen i går, eller om det kanske var i förrgår, och blev lite förvånad när jag såg att Gustav Fridolin sa att Miljöpartiet ska bli ett parti som tar i med hårdhandskarna mot kriminaliteten. Det var i och för sig trevlig läsning, men också lite förvånande. Jag skulle vilja be Gustav Fridolin berätta hur han ser på hur Miljöpartiet ska bli ett parti som prioriterar lag och ordning.

I höstas i partiledardebatten stod jag här i kammaren och ställde Gustav Fridolins kollega Isabella Lövin till svars om Miljöpartiets kriminalpolitik och satsningar på polisen. Det svar jag fick då handlade mer om ett grönt samhällsbygge och klimatpolitik än om hur vi ska få fler män och kvinnor i blå uniformer, att få fler gå in i yrket och framför allt stanna kvar i yrket.

Jag hoppas att Gustav Fridolin i dag kan ge lite klarare besked. Står Gustav Fridolin nu med tanke på den nya profilen bakom Kristdemokraternas förslag om fler poliser?

Anf. 98 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Regeringen investerar i polisen. Vi har fler anställda i Polismyndigheten än någonsin. Vi lyckades under slutet av förra året till exempel anställa runt 600 nya civilanställda så att poliserna får mer tid att vara poliser.

När miljöpartistiska kommunalråd jobbar hårt för att ha goda stadsmiljöer handlar det lika mycket om att se till att det finns cykelvägar som att se till att det är tryggt i förortscentrumen. Det är urban utveckling i dess kärna. Man kan vara miljöpartist och vilja vara lika hård mot miljöförstöring som mot kriminalitet.

Det finns tre förslag som ligger nära mitt område i regeringen. För det första handlar det om att tydligt börja följa upp skolklådd så att vi kan upptäcka killar på glid innan de första brotten begås. För det andra handlar det om att se till att kunna använda husarrest och elektronisk fotboja för unga lagöverträdare så att man säkerställer att de är i skolan på dagen och hemma på kvällen. För det tredje handlar det om att se till att skolan kan anställa personer som sköter sambandet med blåljusmyndigheterna.

Anf. 99 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Regeringens satsningar på polisen ligger efter nästa val. Vi kristdemokrater satsar på polisen redan i årets budget. Men okej, vi har i varje fall fått svar på den frågan.

Jag tänkte ställa en fråga till. När vi här i kammaren röstade om att skärpa straffen för inbrott röstade Miljöpartiet nej. Vardagsbrott, att få inbrott i sitt eget hem, är en oro inte minst bland många äldre, som jag har lyft fram tidigare i debatten, och en oro på landsbygden.

Det handlar om att skärpa straffet för inbrott, som är något som kränker integriteten fruktansvärt och gör att många väljer att flytta från sitt eget hem för att de inte längre känner trygghet i sitt eget hem. Det röstade Miljöpartiet emot. Vi kristdemokrater fick tillsammans med Alliansen igenom ett tillkännagivande.

Har Miljöpartiet nu ändrat sig i frågan så att vi kan få en straffskärpning för inbrottsstöld i hem för att prioritera den här typen av brott ännu mer? Har Miljöpartiet ändrat sig i den frågan med den nya profilen?

Anf. 100 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Regeringen ser över straffskalorna på ett sådant sätt att vi ska kunna använda rätt tvångsmedel för att kunna hitta lagöverträdare. Det jag tror provocerar den som varit utsatt för ett inbrott allra mest är att så få av dem blir uppklarade. Det gäller att fler blir uppklarade och att fler blir dömda till ett straff över huvud taget.

Det handlar också om att vi kan säkerställa att det blir snabba påföljder. Det är lika viktigt inte minst för unga lagöverträdare att påföljden kommer snabbt. De ska inte bli gripna, komma ut på gatan och till gänget igen, och sedan ett år efter bli kallade till en rättegång. Det gäller att få snabbare påföljder. Det är ett fokus för regeringen.

Det stämmer inte att våra investeringar i polisen ligger efter nästa val. Då skulle det ha varit väldigt svårt för polisen att anställa 600 nya civilanställda före årsskiftet. Vi har investerat i polisen nu så att man kan anställa fler så att polisen får mer möjlighet att vara poliser.

Den stora utmaning vi har kvar handlar både om resurser och att se till att den nya organisationen som vi var överens om börjar leverera. Det har den inte gjort hitintills.

Anf. 101 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Människor som bor utanför de större städerna upplever många gånger att de lever i det glömda Sverige. Som uppvuxen i byn Maramö i Småland utan vare sig busslinje, bredband eller närköp vet jag hur de känner. Det är andra förutsättningar, och den nationella partiledardebatten bör också handla om dem. Den bör handla om de förutsättningar

som finns där, om landsbygden, om möjligheten till jobb och om företagande och utvecklingskraft i hela landet.

I mitt första anförande här i morse lyfte jag just jobb, företagande och utvecklingskraft i hela landet – på landsbygden, i glesbygden, i stadsdelar och i orter. Det är grunden för att hela Sverige ska kunna leva och utvecklas att man satsar på jobben, att man satsar på småföretagen, infrastruktur och service.

En annan del som är viktig när vi talar om hela landet handlar om trygghet. Oavsett om man bor i en förort eller i glesbygden ska man ha möjligheten att känna just trygghet. Valfärden är en viktig del av en trygghetskänsla. Det ska finnas en skola som är bra och håller hög kvalitet, och det ska vara korta vårdköer så att man får den vård man behöver oavsett om man bor i Norrbotten, Skåne eller Göteborg.

En annan parameter när man talar om trygghet handlar om tillgängligheten till polisen. Polisen ska kunna åka på de larm om rån som kommer. Jag besökte polisen i Kronoberg, som berättade att de inte har kunnat åka på larm om rån för att de inte hade tillräckligt med resurser. Det är fullständigt oacceptabelt. Här behöver vi agera.

En tredje parameter när vi talar om trygghet i hela landet handlar givetvis om säkerhet. Sverige ska vara tryggt och säkert, och vi ska ha ett starkt försvar oavsett om det gäller i norr, i söder eller här runt Mälardalen. Det handlar om att bygga Sverige tryggt genom att skapa reformer för jobb och genom att skapa reformer för trygghet.

Jag tror att 2017 kommer att bli ljusare än 2016. Oro måste vändas till hopp och missnöje till framtidstro. Vi måste möta den farliga populismen med optimism. Då krävs ett nytt ledarskap, och det krävs att Alliansen och Centerpartiet visar det.

Anf. 102 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vad gäller jobben på landsbygden ska nog inte Annie Lööf regera tillsammans med Moderaterna, för då blir det färre jobb på landsbygden. Det blev det under er regeringsperiod. Det blev färre statliga jobb på landsbygden, och det var inte bra.

En annan fråga som det råder osäkerhet om är migrationspolitiken. Annie Lööf frågade mig i sitt jultal om jag skäms för den solidaritet, öppenhet och tolerans som Socialdemokraterna står för i migrationspolitiken. Svaret är nej. Jag skäms inte ett dugg för det. Vi har alltid stått för en reglerad invandring, och det kommer vi att göra också framöver. De åtgärder som vi har vidtagit vad gäller gränskontroll, id-kontroll och tillfällig lag var helt nödvändiga i en exceptionell situation när 80 000 människor sökte asyl i Sverige på två månader och när vi såg att mottagningssystemet inte fungerar. Då får alla politiker se till att agera ansvarsfullt – här i Sverige och i EU.

Det är spridda budskap från borgerligheten, så Annie Lööf borde kanske i stället rikta sin fråga till Anna Kinberg Batra. Era väljare har rätt att veta nu: Är det Anna Kinberg Batras eller Annie Lööfs migrationspolitik som gäller?

Anf. 103 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan från statsministern. Migrations- och integrationsfrågor är oerhört viktiga. På hösten 2015 var Centerpartiet tillsammans med övriga allianspartier med i en bred blocköverskridande överenskommelse om migration med Stefan Löfvens parti och Miljöpartiet. Den är jag stolt över. Men den innebar tuffa kompromisser från bägge håll. Den innebar att vi gick med på en hel del åtstramningar. Jag är beredd att stå upp för denna kompromiss.

Men efter kompromissen hann bläcket knappt torka förrän regeringen gjorde ytterligare åtstramningar, där man bland annat såg till att barn inte ska få kunna återse sina föräldrar. Jag skulle vilja ställa samma fråga som jag ställde i jultalet också här: Skäms inte Stefan Löfven? Skäms han inte för att ha infört en lagstiftning på EU:s bottenivå som innebär att små barn, tre- och fyraåringar, inte ska få kunna återse sin mamma och pappa?

Jag vet att lagstiftningen är tillfällig. Men som politisk ledare måste man stå upp för grundläggande värderingar. Jag tycker inte att det är humanant att skilja barn från deras föräldrar.

Anf. 104 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Regeringen har gjort vad som krävs för att hantera en exceptionell situation. Annie Lööf vet att de allra flesta flyktingar kom precis i slutet på hösten, och hon borde ställa frågan till Anna Kinberg Batra. Man måste få veta vilken migrationspolitik borgerligheten står för. Vi står upp för asylrätten. Vi står också upp för de åtgärder som var helt nödvändiga i en situation som var exceptionell och där vi inte klarade att ta emot alla dessa människor. Vi har aldrig sett ett sådant migrationsflöde som det vi såg 2015.

Då kan man inte agera oansvarigt. Om man gör det skapar man skuggsambhällen, och det vill vi inte ha i Sverige. Men det är antagligen Annie Lööf beredd att se till att vi får. Vi har olika syn där.

Frågan återstår för borgerligheten, Annie Lööf: Är det Annie Lööfs och Centerpartiets politik, eller är det Anna Kinberg Batras och Moderaternas politik som ska gälla? Vilken är det?

Anf. 105 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag ska svara på frågan. Det är varken Centerpartiets eller Moderaternas politik som blir Alliansens politik, utan det är en kompromiss mellan de båda. Det är så det fungerar i ett samarbete mellan olika partier: Det blir en blandning av respektive partis politik.

Grundbulten för detta finns att se i den migrationsöverenskommelse som hela Alliansen slöt med regeringen hösten 2015. Andra skrivningar som Alliansen har i migrationspolitiken återfinns i våra budgetar som vi lägger fram varje höst. Där finns gemensamma skrivningar om en ansvarsfull och human migrationspolitik. Det är grunden för de förhandlingar som vi ska ha inför vårt valmanifest.

Det som är viktigt när man pratar migrationspolitik är att det handlar om ordning och reda och om ansvar och handlingskraft. Men det handlar också om att stå upp för rätten att kunna söka asyl och möjligheten för barn att återförenas med sin mamma och pappa. Det är jag beredd att kämpa för. Ordning och reda tillsammans med humanism är vägen framåt.

Anf. 106 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Alliansen lät riksdagens utredningstjänst titta på hur utvecklingen av utanförskapet har varit i Sverige, alltså hur många områden vi har där det är vanligare att vuxna saknar ett jobb än att vuxna har ett jobb, där många barn växer upp under tuffa förhållanden och där det finns en grogrund för våld, brottslighet, kriminalitet och gäng. Utredningens resultat var nedslående. Mellan 2006 och 2014, alltså de år som Alliansen styrde i regeringsställning, fick Sverige 25 procent fler sådana här utanförskapsområden. Fler växte upp i utanförskap än när Centerpartiet påbörjade sin tid i regeringen.

Jag vill ställa en fråga som jag är övertygad om att Annie Lööf har funderat en hel del på och kan ha ett bra svar på. Vad i er regerings politik var det som gjorde att Sverige under er regeringstid fick fler utanförskapsområden?

Anf. 107 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag ska svara på det. Även under min tid som näringsminister i alliansregeringen lyfte jag just dessa utmaningar. Jag talade i flera Almedalstal just om hur det i bruksorterna skapas utanförskap och arbetslöshet, hur människor glöms bort och att vi måste presentera reformer som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden. Centerpartiet föreslog ett antal reformer inom både arbetsmarknaden och arbetsrätten. Det gällde fler lärlingsjobb men också reformer för företagande, för det är det som är grunden för att vända utanförskapet. Vi presenterade också reformer för en mer nära och tillgänglig skola.

Allt får man som bekant inte igenom i regeringsställning; det tror jag att Gustav Fridolin är smärtsamt medveten om. Men vi drev på, för vi ville minska utanförskapet tillsammans med våra allianskollegor.

Det jag ändå kan konstatera är att över 300 000 jobb växte fram under Alliansens tid. Två tredjedelar av dessa fick utlandsfödda del av, vilket jag är väldigt stolt över. Men mycket mer kunde givetvis ha gjorts.

Anf. 108 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag förstod svaret som att det blev fler utanförskapsområden under Alliansens tid – det har Alliansens egen beräkning hos riksdagens utredningstjänst visat – men att om Centerpartiet bara hade fått igenom hela sin politik i alliansregeringen hade det inte blivit så.

Jag tror inte att det är så. Jag tror att detta i grunden handlar om ekonomisk politik. Lars Calmfors, professor i nationalekonomi, kommenterade nyss den ökande ojämlikheten i Sverige. Han konstaterar att en betydande del av ökningen i ojämlikhet skedde efter finanskrisen och alliansregeringens tillträdande.

Det handlar om sådant som att ni utförsäkrade sjuka föräldrar, att ni frös underhållsstödet för skilda föräldrar, att ni sänkte och försämrade a-kassan, att ni riktade skolans resurser bort från de skolor som behöver det mest och att ni parkerade arbetslösa i fas 3. Det är en politik för ojämlikhet. Det är en politik som leder till segregation. Det är den politiken vi nu försöker bryta.

Anf. 109 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Nej, jag är nog mer ödmjuk än så. Enbart Centerpartiets reformer hade inte hjälpt, utan det är ett lagarbete. Jag fortsätter gärna det lagarbetet tillsammans med mina allianskollegor.

Grunden för att minska klyftor handlar om reformer för jobb och företagande. Det är så man lyfter människor från utanförskap och in i egenförsörjning, trygghet och arbete. Det som är grundläggande när man talar om detta är just jobben. Här kan vi konstatera att enligt regeringens egen budgetprognos kommer uppemot 1 miljon människor i Sverige att leva i utanförskap inom bara några år. Majoriteten av dem är särskilt utsatta och står ännu längre från arbetsmarknaden.

Det här visar att Socialdemokraternas och Miljöpartiets recept går helt på tvärs med vad Miljöpartiet och Gustav Fridolin nu säger i den här debatten. Det krävs reformer för jobb och företag och att man satsar på hela landet och på att minska de regionala och sociala klyftorna. Det är jag fast bestämd om att visa ledarskap för så att vi kan reformera Sverige framåt.

Anf. 110 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Centerpartiet framhåller ofta att man är ett grönt parti och att man har den bästa klimatpolitiken i Alliansen. Det kan man tycka är lite som att vara den bästa slalomåkaren i Bangladesh, men det kan säkert vara så att ni har den bästa gröna politiken på den borgerliga sidan. Men om man tittar på er politik menar jag att man ser att den inte håller. Den grundläggande tanken i miljöpolitiken är att förorenaren ska betala. Det ska inte vara gratis att förstöra miljön. Men när det gäller flygandet vill ni att det ska vara gratis.

När en vanlig person, säg en undersköterska i Skellefteå, sätter sig i bilen för att åka till jobbet får hon betala skatt för varje liter bensin som går åt. Men när en affärsresenär flyger till New York är det ingen skatt på flygbränslet. Det gör att flygandet ökar och förstör miljön och att vi får en snedvriden konkurrens mellan det miljövänliga och det miljöfarliga.

Varför vill inte Centerpartiet att förorenaren ska betala? Varför ska inte flyget bära sina miljökostnader?

Anf. 111 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Nu är det inte bara Centerpartiet som säger att vi har bäst miljöpolitik, utan även svenska folket säger det. Enligt Aftonbladet/Inizios mätning tycker 30 procent att Centerpartiet har bäst miljöpolitik. Vänsterpartiet ligger ganska långt ned i den mätningen. Men vi är inte nöjda med det här, för vi vill genomföra vår politik också så att vi får ett verkligt resultat för miljön och klimatet.

Jag vill gärna att flyget ska bära sina miljökostnader. Jag kan gärna se ökade kostnader för att byta ut bränslet som flyget går på så att vi får mer biodrivmedel till exempel. Men jag tycker att det är oroande att man i den utredning av flygskatten som nu ligger på bordet säger att utsläppen kommer att flytta från flyg till bil. Då sätter vi ju inte climateffekten i fokus. Vi måste ha climateffekten i fokus, och därför behöver vi ha skatter som ger effekt.

Som flygskatten nu är utformad kommer den bara att innebära en ökad kostnad och att utsläppen inte minskar. Utsläppen kommer att minska motsvarande de utsläpp som arbetsredskap och trädgårdsredskap står för i Sverige. Då menar jag att Vänsterpartiet är mer intresserat av att införa skatt än av att skatten har effekt.

Anf. 112 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag menar att det här inte håller. Det är orimligt att säga att normalinkomsttagare ska skatta när de åker bil men att Carl Bildt när han flyger runt i världen inte ska betala någon skatt för bränslet som flyget använder. Det är helt enkelt ohållbart för klimatet att tänka så när man ser hur otroligt mycket flyget ökar.

Det finns en lösning på det dilemma som Annie Lööf pekar ut, och den är att använda inkomsten från en beskattning av flygbränsle eller flygskatt till att sänka priserna på järnvägen som är det mest miljövänliga. Man kan ta bort avkastningskravet på SJ och ge SJ möjligheter att investera i nya tåg och vagnar och bygga ut nattågen till exempel. Det är precis vad vårt förslag går ut på. En grön skatteväxling skulle man kunna kalla det, där de som flyger riktigt mycket faktiskt får vara med och se till att tåget blir billigare.

Det ska alltid vara billigare för mormor som ska åka från Göteborg till Stockholm att ta tåget än flyget. När man ska hälsa på ungarna som studerar i Umeå ska tåget vara billigare än flyget. Så är det inte i dag, men det kan det bli om man vågar ta rätt beslut. Jag beklagar att ni inte är beredda att göra det i det här fallet.

Anf. 113 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Vi är redo att ta rätt beslut. Rätt beslut innebär att man fattar beslut om de åtgärder som har effekt och leder till ett bättre klimat och minskade utsläpp. Men när utredaren själv säger att det kommer att innebära att utsläppen flyttar från flyg till bil menar jag att man är mer intresserad av att införa en skatt än att ha en skatt som faktiskt ger effekt för klimatet.

Jag ser gärna att flyget bär sina egna kostnader. Jag kan titta på andra former av sådana skatter som kan fasa ut det fossila och få in förnybara biodrivmedel. Jag kan också titta på internationella system för att verkligen se till att flyget ska bära sina egna kostnader.

När det gäller järnvägen satsar Centerpartiet mer på järnvägsunderhåll under de närmaste åren än vad Vänsterpartiet gör i regeringens budget. Vi tycker att det är viktigt att ställa om Sverige och satsa på infrastruktur. Järnväg är en viktig del; tågen är viktiga. Men vi kommer inte att införa skatter som inte har någon effekt och som inte ger resultat för miljön och klimatet. Hittar vi en sådan kommer vi givetvis att ställa oss bakom den.

Anf. 114 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Ledamöter och åhörare! Vi lever i oroliga tider och i en orolig värld. Vi har sett en mycket auktoritär utveckling i Ryssland under lång tid. I praktiken har möjligheterna till demokratisk opposition upphört för stora delar av det ryska samhället. Ryssland har attackerat grannländer. Man har annekterat Krim, och man har medvetet bidragit till att rycka loss delar av östra Ukraina.

Ryssland är inte ett militärt hot mot Sverige i dag, men det är klart att situationen försämrar säkerhetsläget i Europa och vår omvärld.

Vi ser andra orostecken. I Turkiet hade man en ganska hoppfull utveckling för några år sedan. I dag ser vi att landet är på väg mot diktatur. Vi ser auktoritära tendenser också i EU-länder som Polen och Ungern. Rättsstaten hotas. Och vi vet inte riktigt vad det innebär med Trump ännu, men sannolikt är det mycket lite gott.

I en sådan här situation behövs länder som står upp för mänskliga rättigheter och för demokrati, som hävdar gemensamma lösningar i avgörande internationella frågor som flyktingkrisen och klimathotet och som försvarar Parisavtalet och UNHCR. Vi behöver länder som kan kritisera övergrepp utan lojaliteter oavsett vem som begår övergreppen.

Sveriges militära alliansfrihet är den bästa basen för en sådan politik. När man vill underordna oss Nato innebär det också en politisk lojalitet som jag menar kan försvaga våra möjligheter att verka för fred, nedrustning och mänskliga rättigheter i världen.

Militär alliansfrihet kräver en egen försvarsförmåga. Därför är det bra att försvarsanslagen ökar. Nästa steg måste vara att införa en allmän värnplikt och ett utökat civilt försvar, men försvaret måste också använda pengarna rätt. Vi får i dag betydligt mindre försvarsförmåga för våra medel än vad till exempel de finska skattebetalarna får, och det är faktiskt kurs 1 A att använda pengarna rätt.

Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det är viktigt att vi har tillräckligt med skatteintäkter för att kunna investera i skolan så att människor får kunskaper och kan bygga sina egna liv och bidra till det gemensamma. Men det finns såklart bra skatter och dåliga skatter. Bra skatter är sådana skatter som till exempel kan hjälpa oss att komma till rätta med miljöförstöringen. Dåliga skatter är sådana skatter som hämmar människors möjligheter att just bygga sina liv.

År 2004 kom vi överens med Vänsterpartiet om att avskaffa arvsskatten, för det var en dålig skatt. De rika planerade bort den, men den slog hårt mot familjer där någon gick bort i förtid, och den slog särskilt hårt mot företag i den gröna näringen – alltså de företag vi behöver ha fler av efter klimatomställningen.

Nu går Vänsterpartiet gång på gång ut och säger: Den där arvsskatten som vi avskaffade för tolv år sedan vill vi nu återinföra. Varför då, Jonas Sjöstedt? Vad var det ni förstod 2004 som ni inte förstår nu?

Anf. 116 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det är så, Gustav Fridolin, att 62 människor i världen har lika stor förmögenhet som halva jordens befolkning. Det är helt orimligt. De tär enormt på jordens resurser, de utgör en av de mest segregerade delarna av samhället och de har stor politisk makt. Fortsätter den här utvecklingen kommer vi att få en allt mindre del, en mikroskopisk del, av världens befolkning som har merparten av världens förmögenhet. Det ser likadant ut i Sverige.

Om man inte har en skatt på förmögenheter och de riktigt stora arven – jag bryr mig inte om att beskatta till exempel normala villaägare som har ärvt huset – kommer den här skillnaden bara att öka. Det är socialt ohållbart, det är demokratiskt ohållbart och det är också ekologiskt ohållbart, därför att de här människorna lever långt utöver vad planeten tål. Jag menar att vi alla måste leva på ett sätt som är hållbart.

Det är verkligen märkligt att det är Miljöpartiet som försvarar Sveriges miljardärer. Det är faktiskt på det sättet. För om man inte har skatt på passivt kapital växer deras förmögenheter.

Ni är miljardärernas bästa vän i dag, Gustav Fridolin. Det är tragiskt. (Applåder)

Anf. 117 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det finns nog en och annan miljardär som inte riktigt håller med, som kanske inte tycker att det känns roligt att behöva skatta för utsläpp eller att skatta för alla flygresor.

Men arvsskatten betalades aldrig av miljardärer. De rika planerade bort arvsskatten. Den slog mot jordbrukaren som ville ha ett generationsskifte i sitt företag. Den slog mot en familj där en av föräldrarna dog alldeles för tidigt. Det var därför vi tog bort arvsskatten.

När vi gjorde det leddes Vänsterpartiet av Gudrun Schyman och Lars Bäckström. Sedan kom Lars Ohly. Då blev plötsligt all skatt jättebra. Så fort ett ord innehöll ordet skatt reste sig liksom den röda fanan. ”Just den skatten ska vi ha, och den skatten, och den skatten – oavsett vilka skadliga effekter de har.”

Jag trodde att Vänsterpartiet var på väg bort från det, att man kunde se nyktert på olika förslag och se vilka skatter som är bra och vilka som är dåliga.

Vi säger ja till miljöskatter, men nej till skatter som hämmar företagande.

Anf. 118 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Skatt har inget egenvärde. Men skatt behövs för att finansiera en bra och fungerande välfärd.

I dag är det lönsammare att ha pengar än att arbeta. Vi har högre skatt för pensionärer än för dem som har ett jobb. Det är ett skattesystem som är riggat för att passa de rika. Vi har ett skattesystem som de borgerliga, som sitter här bredvid, har riggat för att det ska passa de rika. När Vänsterpartiet vill att det ska bli mer rättvist, genom lägre skatt för pensionären och genom att göra det bättre för småföretagaren, står ni upp och försvarar miljardärerna, Gustav Fridolin. Det är nämligen där vi vill att arv och förmögenheter ska beskattas.

Varför ska de som ärver miljarder, som de inte själva har jobbat ihop, inte betala en enda krona i skatt på de miljarderna? Det är helt orimligt. Var har Miljöpartiet varit under de senaste årens ekonomiskpolitiska debatt, där Picketty och alla andra visar hur otroligt skevt förmögenheterna fördelas?

Ett samhälle måste inte bara vara ekologiskt hållbart; det måste vara socialt hållbart också. Har Miljöpartiet tappat bort det?

Anf. 119 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! För vissa barn och unga begränsas livet av förtryck och hot. Runt om i Sverige riskerar unga flickor att föras ut ur landet för att bli bortgifta eller könsstympas – utifrån ett skevt och oacceptabelt resonemang om hederskultur.

För mig är det självklart att hedersförtryck inte har någon plats i vårt samhälle. Vi måste stå upp för barnen. Och vi måste stå upp för kvinnors rättigheter. Därför har Centerpartiet bland annat föreslagit en skyddslag som ska skydda flickor och kvinnor från att föras ut ur landet för att giftas bort eller könsstympas. Enligt det nya förslaget skulle domstolen ges möjlighet att besluta att den drabbade inte ska lämna landet.

Det är djupt anmärkningsvärt att inte hela Vänsterpartiet kan markera med kraft mot hedersbrott och det våld som många kvinnor och barn utsätts för. Man får kritik från höger och vänster – mest vänster – och också internt inom partiet för att man på det sättet sviker förortens kvinnor.

Är Vänsterpartiet redo att stödja en skyddslag som skyddar flickor och kvinnor från att tas ut ur landet för att giftas bort eller könsstympas?

Anf. 120 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tror att Annie Löf har ganska lite att lära Vänsterpartiet i de frågorna. Det var vi som drev på för att kriminalisera att gifta bort barn över huvud taget. När den här kammaren röstade om förbud mot barnäktenskap var vi det enda partiet som röstade för totalförbud mot barnäktenskap i Sverige. Det står vi för fortfarande. Centerpartiet röstade emot det.

Vi har drivit igenom stora satsningar på kvinnojourerna. De är mycket viktiga för att bekämpa den här typen av brottslighet och förtryck. Vi har, i den här budgeten, fått igenom en speciell utbildningssatsning inom rättsväsendet som siktar på precis det här.

Vi är inte nöjda. Problemen är enorma. Det är ett vidrigt förtryck som ska bekämpas i varje del. Men jag är inte säker på att ni har särskilt mycket att lära oss om hur man gör det, Annie Löf.

Kan man göra ytterligare lagändringar? Jag inte har studerat ert lagförslag. Jag ska vara helt ärlig med att jag inte vet vad det innebär. Jag kan inte uttala mig om det i dag. Om man kan göra ytterligare lagändringar som inte bara är symboliska utan som har faktisk betydelse för att bekämpa den här typen av brottslighet är jag beredd att titta på varje konstruktivt förslag.

(Applåder)

Anf. 121 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet lyfter fram sitt arbete mot hedersförtryck. Det är lovvärt. Ni har gjort ett antal delar. Men det är inte enbart jag som kritiserar er för er räddhågsenhet att ta debatten i de här frågorna. Kritiken är faktiskt intern, kommer från ditt eget parti, Jonas Sjöstedt. Ni har inte orkat stå upp för de allra mest utsatta barnen och kvinnorna. Ni sviker förortens kvinnor. Det är inte jag som säger det. Kritiken kommer från vänster och internt.

Ni har gjort mycket lovvärt på området. Men ni orkar inte ta debatten. Jag välkomnar Jonas Sjöstedt in i matchen. Vi behöver nämligen vara fler. Samtliga partier behöver stå upp för barns och kvinnors rättigheter, både i Hudiksvall och i Husby.

Jag ställer frågan igen: Är du beredd att titta på vårt förslag om att införa en skyddslag som skyddar barn och kvinnor från att, mot sin vilja, föras ut ur landet för att giftas bort eller könsstympas?

Anf. 122 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag har redan svarat på frågan. Jag är beredd att titta på varje förslag – inklusive ert, Annie Lööf – som har reell betydelse. Jag tycker att vi ska göra allt vi kan för att bekämpa det här.

Jag ogillar din kritik. Den är nämligen inte konkret. Du har inget konkret att komma med, som vi borde ha gjort annorlunda eller något felaktigt som vi tycker. Det är enormt svepande. Det är oärlig politisk debatt.

En av mina bästa vänner levde under förtryck. Hon var nära att bli ihjälslagen på grund av hederskulturen. Jag skrev en bok om hennes liv. Den fick aldrig komma ut, eftersom hon var rädd att drabbas av det.

För mig är det här viktigt. Jag tänker aldrig backa i de här frågorna. Jag tänker inte heller ta felaktiga anklagelser om att jag inte skulle ta det på allvar.

Anf. 123 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! 31 procent av kvinnorna i Sverige känner sig så pass otrygga att de ibland väljer att inte gå ut, enligt en undersökning som Brottsförebyggande rådet presenterade i går. Det är en skrämmande siffra. Det tycker jag, och det sa också generaldirektören för Brottsförebyggande rådet.

Oron tilltar främst bland äldre och yngre kvinnor. Den stora och snabba ökningen beror, enligt Brottsförebyggande rådet, framför allt på en ökad oro för sexualbrott. Det måste tas på allra största allvar.

Vi kristdemokrater vill skärpa straffen för sexualbrott. Vi tycker att den asylsökande som döms för sexualbrott ska få avslag på sin ansökan och utvisas. Den som begår våld på kvinnors kroppar begår nämligen också våld på det svenska samhällskontraktet.

Är du, Jonas Sjöstedt, som företräder ett feministiskt parti, beredd att skärpa straffen för sexualbrott när var tredje kvinna är orolig för att gå ut?

Anf. 124 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tror att man måste göra flera saker. Straffen är en sak. Men det finns andra saker som har ännu större betydelse.

Det allra allvarligaste är att de flesta brott aldrig beivras och att de flesta brott som beivras aldrig leder till en fällande dom. Det beror på flera olika saker, som är så komplicerade att de inte kan lösas genom att ropa på strängare straff i riksdagens talarstol.

Vi vill ha en samtyckeslag och regler om oaktsamhet. Det skulle vidga begreppet för det som brukar kallas våldtäkt. Det skulle göra det lättare att få fällande domar, och det skulle tydliggöra ansvaret för det som sker. Det gläder mig att vi nu har fått med oss partier över hela den politiska skalan för att göra det. Låt oss få igenom den lagstiftningen! Det är viktigt.

Jag tror också att vi måste öka polisens kunskaper när det gäller att beivra den här sortens brott. De behöver göra bra utredningar och säkra bevis på ett bra sätt. Vi har tagit vissa steg.

Jag håller med om att det finns områden där själva straffsatserna måste skärpas. Vi kommer till exempel att ha en aktuell debatt om barn som utnyttjas och män som tittar på det på nätet. Det är tydligt att brottsrubriceringen för det är alldeles för lindrig i dag.

Anf. 125 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har stor sympati för flera av de förslag som Jonas Sjöstedt lyfter fram. Vi står bakom dem. Vi har drivit frågan om en samtyckeslag, vi vill ha ett oaktamsrequisit och vi tycker absolut att det ska finnas större kunskap i hela rättsväsendet om de här brotten.

Men vi tycker också att det är en viktig signal att den här typen av grovt integritetskränkande brott ska ha högre straffvärde i straffskalan. Det skulle bli en tydlig signal om att de här brotten ska prioriteras ännu mer. Det är därför vi vill att straffen för sexualbrott ska höjas och att det ska leda till utvisning för asylsökande som begår sexualbrott.

Vi tycker att jämställdheten är värd att försvara. Den måste försvaras på bred front. Men det jag frågade om var just sexualbrotten och straffskalorna. Jag håller med om många av de andra sakerna som Jonas Sjöstedt har lyft fram. Men jag vill ha ett tydligt svar när det gäller straffskärpning för sexualbrott. Är Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet beredda att stödja det?

Anf. 126 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tror att vår politik har mycket större effekt än er i praktiken. Det är det enklaste som finns att säga att vi ska höja straffet. Bevisen för att det har lett till färre brott är väldigt tunna, om det ens finns några. Problemen är i huvudsak helt andra, och jag har redogjort för dem både vad gäller ändrad lagstiftning och i fråga om i vilka fall vi tycker att straffvärdet för brott ska höjas.

Efter grova brott kan man utvisas ur Sverige. Det är bra och rimligt, och det är viktigt att detta också fungerar i praktiken. Däremot tycker vi att det är fel att ha olika sorters straffskalor för olika människor beroende på vilken bakgrund de har. Man ska ha samma straffskalor för alla som begår samma brott i Sverige. Utvisning är en påföljd som används och som ska användas där det är berättigat att göra det.

Historiskt, menar jag, att Kristdemokraterna inte har så mycket att yvas över när det gäller jämställdheten. Ni har för det mesta stått på bromsen. Det är vi som har gasat och som har drivit frågor, inte minst frågor om kvinnoförtryck, om sexuella rättigheter och om att bekämpa sexualbrott mot kvinnor i Sverige.

Anf. 127 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Det går bra för ekonomin, både i Sverige och i stora delar av Västeuropa. Det som är så obegripligt är varför regeringen inte utnyttjar det till att genomföra fler reformer.

Stefan Löfven hade ett vallöfte som var överordnat alla andra vallöften, och det var att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Vi invände att det är viktigare att mäta sysselsättning, men Löfven sa: Nej, det är EU:s lägsta arbetslöshet som gäller. Okej, det var vallöftet.

Hur ligger vi då till? Målet är att vi ska ligga etta av 28 länder i EU. När Alliansen tillträdde 2006, då låg Sverige på 15:e plats i EU. Sedan förbättrade vi den positionen, trots lågkonjunkturen, till 12:e plats. Sverige låg på 12:e plats när Löfven tillträdde 2014. 2015 och 2016 låg vi kvar på 12:e plats. Nu förutspår EU-kommissionen att Sverige sjunker ned till 13:e plats 2018. Då har huvuddelen av tiden gått, och Sverige har försämrat sin position.

Detta vallöfte var överordnat, och Löfven sa att inga statsråd får göra någonting om de inte bidrar till att nå målet med EU:s lägsta arbetslöshet. Den fråga som måste ställas till Stefan Löfven är: När ska vi börja klättra från 12:e plats på den här listan? Ska hela klättringen ske det sista året, 2020?

Och varför är det viktigt? Jo, det är viktigt därför vi nu har en ännu större utmaning med alla lågutbildade nyanlända som kommer hit. Här behöver det vidtas åtgärder, men ni sitter och rullar tummarna. Varenda åtgärd som ni gick till val på – traineejobb och allt vad det nu hette – var rena fiaskon allihop.

Vi och ni i Sverige har tur därför att det är högkonjunktur och drag i ekonomin. Men den dag som det blir lågkonjunktur är ni väldigt dåligt rustade för det. Det behövs nu åtgärder för att slipa ned trösklarna så att fler får jobb i Sverige.

(Applåder)

Anf. 128 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Nu är det ytterligare en borgerlig partiledare som säger att statsministern har tur. Under er tid ökade arbetslösheten, ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten. Under vår tid sjunker arbetslösheten, ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten. Stämmer det, eller stämmer det inte?

En sak som vi nu måste investera i är skolan. Vi kan se att den senaste PISA-mätningen var en arbetsseger för skolan, för lärarna, för eleverna och för rektorerna. Vi får hoppas att det här är ett tredebrott.

Men än ser vi inte något tredebrott för ojämlikheten i skolan. Därför måste vi satsa mer mot ojämlikheten, och det är därför som utbildningsministern och jag nu presenterar det som vi gjorde i dag.

Frågan är: Varför, Jan Björklund, vill du stryka flera av de satsningar som vi nu gör på en jämlik skola för att i stället rikta skattesänkningar till de rika?

(Applåder)

Anf. 129 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Det här är ju så tramsigt av statsministern. Vi hade den djupaste lågkonjunkturen på 80 år – statsministern verkar le åt det, men det var rätt jobbiga år. Statsministern var då fackordförande och fick kämpa med detta. Trots den djupa lågkonjunkturen lyckades vi förbättra Sveriges placering från 15:e plats till 12:e plats när det gäller arbetslöshet. Men Löfven försämrar nu Sveriges placering – det är ju sanningen. EU-

kommissionen spår att vi faller. Vi skulle vara bäst i EU, men nu sjunker vi. Det beror på att ni inte gör någonting. Ni lutar er bakåt. Ni är nöjda, mätta och rullar tummarna. Ni måste vidta åtgärder för att förbättra situationen på sikt.

Det är bra att vi har tur med konjunkturen, men man kan inte bara bygga på turen i längden. Man måste också genomföra reformer som fungerar, även när det blåser motvind.

(Applåder)

Anf. 130 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag kommer mycket väl ihåg 2008–2009 när jag som IF Metalls ordförande tog kontakt med den dåvarande borgerliga regeringen och sa: Vi måste göra något. Ni gjorde ingenting. Ungefär 80 000 industrijobb försvann. Tack för det, Jan Björklund.

Vad vi gör nu är att vi har ändrat inriktning. Det är slut på skattesänkningar och nedskärningar. Nu investerar vi. Vi investerar i byggandet. När man bygger skapas det jobb och det blir nya bostäder. Vi investerar i infrastrukturen. Vi investerar i vägarna. Vi investerar i skolan. Vi investerar i äldreomsorgen och sjukvården. Allt detta skapar jobb. Det är därför, Jan Björklund, som vi nu kan peka på att vi har vänt riktningen. Vi har mycket kvar att göra, men riktningen är ändrad och den ska fortsätta. Människor ska i arbete, och vi ska se till att vi har EU:s lägsta arbetslöshet 2020, ja.

(Applåder)

Anf. 131 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Ni har inte vänt riktningen. Högkonjunkturen har vänt riktning, och det är bra. Det är bara det att när konjunkturen vänder på nytt – för det kommer den att göra – står vi väldigt dåligt rustade.

Herr talman! Jag vet inte vad det är som Stefan Löfven yvs över när det gäller skolresultaten. Han kan vara glad över att de stiger, men Stefan Löfven borde tacka alliansregeringen för det. Det är våra reformer som har vänt utvecklingen. Det var 30 år av socialdemokratisk flumpolitik som höll på att sänka den svenska skolan. Nu vänder det uppåt, men jag orolig för att ni inte håller fast vid den vägen utan går tillbaka till en mer flummig politik som återfinns i Miljöpartiets program. Se till att han inte får genomföra det!

(Applåder)

Anf. 132 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! För 15 år sedan hade Sverige ett av de mest jämlika skol-systemen i världen. Nu är de flesta utvecklade ekonomier bättre på att utjämna barnens uppväxtvillkor i skolresultaten än vad Sverige är. Vi är sämre på att se till att alla barn får en bra skola än vad de flesta OECD-länder är.

Under åtta av de 15 år som har gått har Jan Björklund varit utbildningsminister. Vi har mötts några gånger för att diskutera olika förklaringar till att det har blivit så här, och jag vill i dag fokusera på en av dem, nämligen hur finanskrisen hanterades.

I Sverige fick den krisen bäras av kommunerna. När ni lämnade regeringsmakten jobbade nästan 10 000 färre i svensk skola än när ni tillträdde. Det är en större nedskärning än vad minskningen av elevkullarna motiverar. Lärarna fick mindre tid med eleverna. Det har hårdast drabbat de elever som behöver skolan mest.

Det är inte den enda förklaringen till den växande ojämlikheten, men tror inte du, Jan Björklund, att nedskärningarna i skolan är en förklaring bland flera till den växande ojämlikheten?

Anf. 133 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag tror att det är en mycket liten förklaring. Det finns ett antal avgörande faktorer. Den första och viktigaste är att Sverige har tagit emot väldigt många nyanlända elever. Det är klart att de inte kan svenska omedelbart, och när de inräknas i resultaten sjunker dessa. Det var en viktig orsak till det som du kallar för ökade klyftor. Invandrareleverna är ofta koncentrerade till vissa skolor. När man mäter dessa mot andra skolor ökar klyftorna ju fler nyanlända som kommer. Det är inte konstigt.

Det leder inte till slutsatsen att de skolorna är dåliga. Men vi måste jobba mer med dessa elever och de skolorna. De eleverna behöver mer tid i skolan. Vi har lagt förslag om att man ska kunna förlänga skolplikten. Ni har röstat nej. Vi har lagt förslag om att dubblera förstelärlönerna i dessa områden. Ni har röstat nej. Vi har lagt ett ytterligare antal förslag som ni har röstat nej till. Vi behöver göra mer för invandrareleverna.

Det andra är detta med att eleverna själva ska ta ansvar för sin undervisning. Det har varit förödande för de svaga eleverna. Det behövs lärarledd katederundervisning och studiedisciplin i skolorna. Det är viktigt framför allt för de svaga eleverna. Där har Miljöpartiet en stor läxa att göra.

Anf. 134 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det som OECD visar är att den ökande ojämlikheten i Sverige inte handlar om de nyanlända eleverna, tvärtom. Vi blir faktiskt lite bättre på att möta just deras behov. De ligger fortfarande efter, men de utvecklas lite snabbare än de svenskfödda eleverna. Vi lär oss helt enkelt hur man möter flerspråkighet, och det är bra.

Däremot påverkas eleverna av hur många böcker det finns i föräldrarnas bokhylla och om de har lugn och ro hemma så att de kan läsa läxor. Det påverkar skolresultaten mer i dag än för 15 år sedan. Vi är sämre än de flesta OECD-länder på att utjämna sådana uppväxtvillkor som påverkar elevernas betyg och resultat. Det borde skrämja Jan Björklund.

I ställer föreslår ni nedskärningar på skolan i er budget. Ni vill skära ned på just de pengar som går till precis de skolor som du talar om och som har de största utmaningarna. Ni vill i ert budgetförslag ta bort samverkan där staten går in och jobbar med skolutveckling på de skolorna. Jag förstår inte det.

Jag förstår inte hur ni kan fortsätta med skattesänkningar och skolnedskärningar när vi har en växande ojämlikhet i skolan.

Anf. 135 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Utbildningsministern verkar inte ha läst riksdagsmotionerna. Vårt parti föreslår mer pengar till skolan är något annat parti och mer än regeringen.

Vi vill ändra inriktning på just den satsning du föreslår, Gustav Fridolin. Vi säger: Lyft lärarlönerna ännu mer i de utsatta skolorna och utsatta områdena! Då kan vi rekrytera dit de bästa lärarna. Vi tror att det är mycket mer effektivt än de här kommunala samverkansprojekten, där kommunalråden som har misslyckats med svensk skola ska få ännu mer pengar att leka med. Jag tror inte på det.

Vi måste också ha mer riktade åtgärder för invandrareleverna. Det är inte bara de som har kommit det allra senaste året som är utmaningen. I de här bostadsområdena kan det vara andra generationens invandrare som fortfarande har väldigt låga resultat. OECD säger att det inte är de nyanlända. Jag håller med om det – det är inte enbart de, utan det är hela gruppen av personer som har kommit till Sverige och även andra generationen.

Vi måste jobba mer med de här skolorna, med högre krav, längre skoltid och att locka dit de bästa lärarna. Det är det ökad jämlikhet i skolan handlar om, inte någonting annat.

(Applåder)

Anf. 136 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jan Björklund! Sverige håller på att kantra. Vi har avfolkning av en stor del av landet. Vi har utarmning av grundläggande samhällsservice. Det är mycket svårare att få tillgång till mycket av det som vi tar för givet i stora delar av Sverige.

Därför tog Vänsterpartiet initiativ till en landsbygdsutredning, som startade via en överenskommelse som vi gjorde med regeringen. Den lade nyligen fram sina förslag – 75 ganska konkreta förslag om vad man kan göra för att vända den här utvecklingen. Jag tror inte att det är tillräckligt, men jag tror att det är en bra start. Det är väldigt viktigt att partierna diskuterar det här och kommer överens.

Ett enda parti mälde sig ut och reserverade sig, och det var Liberalerna. Jag förstår att ni har era väljare i Vasastan och kanske inte bryr er så mycket om vad som sker på den svenska landsbygden. Men jag blev ändå förvånad, för det ni hakade upp er på och som blev er förevändning för att reservera er var att man vill ha bra statlig service, till exempel Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten, på landsbygden. Vad är det för fel på det, Jan Björklund?

Anf. 137 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Det är alldeles utmärkt att ha god service. Jag är själv uppvuxen i ett mindre samhälle. Det behövs service i hela Sverige, och jag ansluter mig i högsta grad till tanken att hela Sverige ska leva.

Däremot tror jag inte att riksdagen ska bestämma exakt var lokalkontor för olika myndigheter ska ligga. Jag tror inte på den typen av centralstyrning. När man sitter i en utredning för att hitta på 75 punkter tror jag att det är väldigt lockande att gå in och peta i allt möjligt som vi normalt tycker att myndigheterna själva måste ansvara för.

Vi har ett annat förslag, som jag tror skulle vara väldigt effektivt. Vi menar att vi borde differentiera reseavdragen i Sverige. Ta gärna bort reseavdragen eller reducera dem kraftigt i storstadsregionerna, men dubblera dem i glesbygden! Det har ni röstat nej till, men det tror jag är en effektiv åtgärd. Det finns nämligen en viktig skillnad i hur långt man har att resa både till jobbet och till andra saker man måste göra i livet. Det är inte så lätt. Alla i Sverige kan inte ta tunnelbanan. Det fungerar inte så, Jonas Sjöstedt.

Anf. 138 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Nu blev det obegripligt, Jan Björklund. Reseavdraget tas ju upp i den här utredningen. Förslagen finansieras genom minskade reseavdrag just i storstadsområdena. Det du står och säger att du vill ha i stället, Jan Björklund, finns alltså med i den utredning som ni har reserverat er mot. Det är faktiskt helt obegripligt.

Jag kan fortfarande inte förstå detta. Är det någon sorts symbolpolitik, att ni ska visa att ni inte bryr er om landsbygden, som gör att ni hittar på ett skäl att reservera er när vi äntligen tar fram 75 konkreta förslag för att vända den här utvecklingen?

När man lyssnar på dig kan man tro att man kan veckla ut en karta i utredningen där det står var Försäkringskassan ska ha sina kontor. Det finns ju ingen sådan karta, utan det handlar om principen att säkerställa god service i hela landet. Den är ni emot. Det är faktiskt helt obegripligt, Jan Björklund.

Anf. 139 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jonas Sjöstedt måste ha funderat länge innan han kom på vilken replik han skulle ta på mig. Vi har en väldigt bred enighet i den här utredningen. Det är väl någon enstaka punkt där det finns olika uppfattningar.

Men det är intressant att Jonas Sjöstedt nu säger att han är för differentierade reseavdrag. Varför röstade du då nej till det när vi röstade i december, Jonas Sjöstedt? Var det på nyårsnatten du kom på att du är för differentierade reseavdrag?
(Applåder)

Anf. 140 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Ska Sverige stå starkt behövs reformer som stärker tilliten i samhället, som stärker enskilda människor, som stärker familjer och som stärker vår gemensamma trygghet.

Trygghetsfrågorna måste ta större utrymme i den politiska debatten oavsett om det handlar om att värna vardagen från brottslighet, om att känna tillit till att vården och omsorgen fungerar för den som behöver den eller om den ekonomiska trygghet som äldre människor som har varit med och byggt upp Sverige ska ha genom sin pension.

Herr talman! För Kristdemokraterna går vägen till ett samhälle mer präglad av tillit och trygghet via en alliansregering som flyttar in i Rosenbad senast efter valet 2018. Jag har blivit ännu mer övertygad om det under den här debatten.
(Applåder)

Anf. 141 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! God fortsättning, Andreas Carlson och övriga kollegor!

Barn i Sverige har firat jul under väldigt olika villkor. Det finns barn som med spänning väntar hela dagen på tomten, och sedan finns det barn som oroligt väntar på om pappa ska bli full. Det finns barn som får så många julklappar att de inte orkar packa upp alla på kvällen, och sedan finns det barn som inte vet vad de ska svara när kompisarna frågar vad de fick.

Sveriges regering är fast besluten att bryta barnfattigdomen. Barn i Sverige ska växa upp i trygghet, och vi ska göra det vi kan för det.

Men Kristdemokraterna säger nej till att barn ska få glasögon oavsett föräldrarnas plånbok, nej till att barn ska få medicin oavsett föräldrarnas plånbok och nej till höjt underhållsstöd för skilda föräldrar, som varit fryst i tio år. Man vill återinföra utförsäkring av sjuka föräldrar, och man vill sänka taket i a-kassan.

När ni i Kristdemokraterna säger att ni är familjens röst, menar ni då *några* familjers röst?

Anf. 142 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Nej, vi menar *alla* familjers röst. Det är därför vi i vår budget – vilket du hade sett om du tittat – har träffsäkra reformer för just den grupp som du lyfter fram här, Gustav Fridolin, och som vi i Kristdemokraterna värnar.

Vi vill ha riktade bostadsbidrag. Ni tog bort bland annat fritidspengen, som gjorde det möjligt för föräldrar som annars kanske inte har råd att köpa en innebandyklubba, fotbollsskor eller någonting annat som gör att barnen kan vara med i fritidsaktiviteter.

Dessutom vet jag att det är många ideella organisationer som gör ett fantastiskt arbete kring jul med att stötta just familjer. Vi ser den kraften i samhället, och därför har vi i vår budget återinfört avdragsrätten för gåvor – den som ni var så ivriga att avskaffa. Ni ville ha ett varmare samhälle, men med ett avskaffat gåvoskatteavdrag blir det ett kallare samhälle.

Visst, lyft fram olika lösningar som ni har i er budget, men göm inte undan minustecknen som ni har presenterat!

Anf. 143 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag förstår inte. Kristdemokraternas svar för att barn ska växa upp i trygghet är att rika ska ha möjlighet att göra skatteavdrag på pengar de skänker. Det är ett särskilt bidrag som man ansöker om med mössan i hand för att få köpa en innebandyklubba till barnen i stället för att det finns i vårt försörjningsstöd.

Den politiken står ni för, men ni står inte för att vi ska ha en trygg sjukförsäkring. Ni vill återinföra utförsäkringen av sjuka föräldrar. Ni vill sänka a-kassan. Ni har sagt nej till att barnen ska kunna få glasögon oavsett föräldrarnas plånbok eller medicin oavsett föräldrarnas plånbok, och ni vill inte att vi ska ha ett underhållsstöd till skilda föräldrar.

Ensamstående föräldrar var bland dem som drabbades hårdast av den ekonomiska krisen. Där har vi dem som verkligen har halkat efter, och barn som växer upp med ensamstående föräldrar har haft det tuffare.

Varför vill Kristdemokraterna konsekvent frysa höjningen av underhållsstöd till skilda föräldrar? Är det någon principiell ståndpunkt mot skilsmässor, eller vad är anledningen?

Prot. 2016/17:52
11 januari

Partiledardebatt

Anf. 144 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Vill man missförstå det jag sa kan man göra det. Jag lyfte fram flera åtgärder som Miljöpartiet har varit med och ryckt undan, åtgärder som har hjälpt och stöttat barnfamiljer i landet.

Vi vill gå längre. Vi vill stärka bostadsbidraget. Vi vill se till att ha fördelningspolitiskt riktade insatser för dem som har det allra sämst.

Men den viktigaste åtgärden, Gustav Fridolin, är att fler ska komma i arbete – att fler har ett jobb att gå till så att fler barn ser sin mamma och pappa gå till jobbet och få egen försörjning. Det är den viktigaste insatsen som vi kan göra, och det är för att få fler att bryta utanförskapet och komma i arbete som vi har en offensiv politik med bland annat introduktionsanställningar som gör det möjligt att lättare komma i arbete. Vi vill också se till att företag kan anställa fler. Det är där vi ser hur vi kan bryta utanförskapet, och där innehåller också vår politik flera förslag som ser till att gynna familjen och de allra mest utsatta.

(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollen för den 7, 8 och 9 december justerades.

§ 3 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Olle Felten* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Olle Felten* som ledamot i riksbanksfullmäktige och *Mikael Eskilandersson* som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i riksbanksfullmäktige

Olle Felten (SD)

suppleant i riksbanksfullmäktige

Mikael Eskilandersson (SD)

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner
2016/17:30 till civilutskottet
2016/17:73 till näringsutskottet

Framställningar
2016/17:RB3 och RB4 till finansutskottet

EU-dokument
KOM(2016) 818 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 mars*.
Gemensam parlamentarisk kontrollgrupp för Europol Utkast till text från trojkans arbetsgrupp inför EU-talmanskonferensen den 23–25 april 2017, till justitieutskottet

*Ökad tillgänglighet
till sprututbytesverk-
samheter i Sverige*

§ 6 Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU4
Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige (prop. 2016/17:15)
föredrogs.

Anf. 145 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Det är viktigt att minska smittspridningen av blodburna infektioner bland personer som injicerar narkotika. Främst gäller det infektioner som hiv och hepatit C. En stor del av smittspridningen sker genom att personer delar orena sprutor och kanyler. Om detta handlar det betänkande som vi nu ska debattera: sprututbytesverksamheter och tillgänglighet.

Erfarenheter från de mångåriga verksamheterna och projekten i Malmö och Lund visar att verksamheten tagits emot mycket väl av de personer som missbrukar narkotika. Sprututbytesprogrammet innebär att de som injicerar narkotika kan lämna in använda sprutor och kanyler till en mottagning och få nya i utbyte. Där kan också flera andra insatser vara tillgängliga, som syftar till att förbättra hälsan och motiverar till behandling av själva narkotikamissbruket. Sprututbytet ska ses som en del av de samlade insatser som landsting och kommuner gör för att minska narkotikamissbruket och dess skadeverkningar.

Droganvändning och narkotikaberoende orsakar stort lidande och leder ofta till personliga och familjemässiga tragedier. Antalet drogrelaterade dödsfall ökar samtidigt som den organiserade brottsligheten tjänar pengar på människors beroende och missbruk.

Vi moderater vill ha en tydlig och restriktiv narkotikapolitik. Vi vill att så få människor som möjligt ska pröva eller använda någon form av narkotika. Sverige ska ha nolltolerans mot narkotika. Våra ungdomar ska slippa hamna i drogberoende.

Sprututbytesverksamheterna ser vi moderater som en del av den samlade narkotikapolitiken. I dag är missbruksvården ett delat ansvar mellan kommun och landsting. Kommunerna har enligt socialtjänstlagen huvudansvaret för missbruks- och beroendevården, och hälso- och sjukvårdslagen ger landstingen skyldighet att tillgodose den medicinska och psykiatriska vården. Detta visar att problematiken och verksamheterna är tude-lade.

I det förslag som nu lagts fram bedömer regeringen att ansvaret inom verksamheten för sprututbyte endast ska ligga på landstingen. Man vill alltså ta bort kommunernas inflytande över beslut om införande av sprututbytesverksamhet.

Vi moderater vill att dagens lagstiftning ska ligga fast. Beslut om införande av sprututbytesprogram ska även framdeles fattas i samverkan mellan landsting/region och kommunerna. Lokala och regionala förutsättningar och samarbeten kan då bättre tillvaratas för att få den bästa vården.

Herr talman! Det är bekymmersamt att regeringen väljer att inte se helheten vad gäller en samlad missbruksvård och bekämpning av smittspridning av allvarliga sjukdomar. Regeringen argumenterar för att sprututbytesverksamheten främst är en smittskyddsinsats och att det därför är rimligt att det är den huvudman som ansvarar för smittskyddet, det vill säga landsting/region, som är bäst lämpad att avgöra om behov finns.

Samtidigt står det i departementsskrivelsen om ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige att det kommunala självstyret innebär att det är på lokal nivå som beslut om att inrätta verksamheten ska fattas.

Det är oroande att se hur denna regering väljer att prioritera. Den tar bort de redskap som fanns för att minska väntetiderna i vården och öka tillgängligheten för exempelvis patienter med smittsamma sjukdomar. Det handlar om det särskilda statsbidraget för insatser mot hiv/aids och andra smittsamma, överförbara och blodburna sjukdomar – satsningar som hittills har syftat till att förstärka och komplettera de åtgärder som landsting/regioner och kommuner vidtar. Regeringen väljer att prioritera förslag för att öka tillgängligheten till sprututbyte för dem som injicerar droger.

Regeringen konstaterar att det mest effektiva sättet att minska förekomsten av hepatit C och hiv är ett förebyggande arbete. Varför väljer man då att dra ned resurserna i budgeten på dessa insatser för att förhindra hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar?

Herr talman! En tydlig vårdkedja och ett helhetsperspektiv inom missbruks- och beroendevården jämte sociala insatser är helt nödvändigt. Alliansregeringen införde 2012 möjligheten till samverkansavtal mellan de olika huvudmännen avseende missbruksvården. Det är nu läge att se över möjligheten att göra dessa obligatoriska så att ingen person, oavsett var i landet man bor, ska falla mellan stolarna när det gäller lämpliga insatser och vård.

Alla delar av sprututbytesverksamheten bör utvärderas regelbundet. Insatserna ska utgå från dokumenterad kunskap, beprövad erfarenhet och den enskildes behov.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation 1.
(Applåder)

Anf. 146 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Det är inte alltid jag känner att jag verkligen bidragit politiskt till förändring för dem jag har kämpat för: de som inte har egna megafoner i samhällsdebatten och de som står längst ned i samhällstrappan. Men nu gör jag det. Tio års kampanjande om sprututbyte och om att ta bort vetorätten för kommunerna och sänka åldersgränsen för sprututbyte till 18 år går äntligen in i kaklet.

Vägen fram till i dag har varit kantad av tjänstemän och politiker, främst politiker, som spjärnat emot en självklar hälsoreform för injicerande, beroende kvinnor och män. Fördomar och okunskap har varit deras signum, liksom en brist på humanism som visar att de har haft en människosyn där beroende kvinnor och män inte riktigt har kvalat in som fullvärdiga medborgare värda ett fullgott liv, där hälsoinsatser ska erbjudas av samhället.

Jag är så himla glad att vi ska ta de här besluten i dag. Det är en seger för jämlik hälsa. Jag vill tacka Gabriel Wikström för att han fixade detta – jättebra! – och alla organisationer och politiker från olika partier som har kämpat för denna fråga. Tack!

Vetorätten har inneburit att kommunerna har kunnat säga nej till sprututbyte, trots att landstinget vill driva det. Nu sänker vi också åldern för att byta sprutor till 18 år. Det gör vi år 2017.

Det är ett misslyckande att det här beslutet har fått vänta så länge. Det är ett moraliskt, mänskligt och politiskt misslyckande. Hur många har fått hiv eller hepatit på vägen? Tusentals! Hur många har dött i onödan, och vilka bär ansvar för denna typ av sjukdomar och död? Jag menar att det är de politiker som ihärdigt fortsatt basunera ut att sprututbyte betyder fler missbrukare och som inte såg beroende män och kvinnor som människor utan som knarkare, en annan sorts människa som inte har rätt till jämlik hälsa.

Det finns en respektlöshet hos de politiker som fortsätter ignorera den forskning och erfarenhet som finns i världen och i Sverige om just sprututbyte. Ofta har debatten vulgariserats och sprututbyte målats ut som ingången till legalisering av narkotika. Det är ett vilseförande argument och en myt som man har odlat ganska kraftigt. Man verkar mena att fler skulle börja missbruka om det fanns sprututbyte.

I Stockholm visar det sig att 30 procent av dem som injicerar droger och går till sprututbyte inte har kontakt med socialtjänsten, psykiatrin eller hälsovården. Det får de genom att gå till sprututbyte. Men detta visar också att vi har en situation där man i den här gruppen inte riktigt har förtroende för vad socialtjänst och vård kan erbjuda.

Det är heller inte rimligt att politiker har kunnat förvägra smittskydd för personer som injicerat droger. Att över 1 000 personer varje år har infekterats av hepatit C är inte humant, och det krockar med kravet på jämlik hälsa.

Dödligheten hos gruppen som injicerar har fördubblats på 15 år, och jag måste säga att det förvånar mig att detta inte har triggat igång politiker tidigare. Men ignoransen för att missbrukare dör och far illa har varit sällsynt stor bland politiker i Sverige.

Det behövs en politik med udden mot stigmatisering av brukare, en politik som inte handlar om legalisering men vänder sig mot diskriminering och som vänder den utveckling vi i dag har på narkotikaområdet. Då krävs det flera vägar; det finns inte bara en väg.

Sprututbytesprogram är en smittskyddsåtgärd och en hälsoverksamhet – att erbjuda ett liv utan hiv och hepatit. Även utsatta människor har rätt till hälsovård. Det handlar om allas rätt till en jämlik hälsa.

Vänsterpartiet vill gå ett steg längre och ta bort bosättningskravet. Regeringen har ett förslag där bosättningskravet har fått kritik av Folkhälsomyndigheten, Kriminalvården, Läkarförbundet och flera universitet. Enligt kritiken skapar bosättningskravet onödiga problem. Syftet med reformen är ju att undanröja hinder och skapa en verksamhet med låga trösklar. Då kan bosättningskravet vara ganska kontraproduktivt.

Tillgängligheten är central i sprututbytesverksamhet. Tillgång till vård ska inte bero på bostadsort och på var man är skriven. Socialtjänsten arbetar inte med folkbokföringsadresser utan med vistelsebegrepp. Jag stämmer in i kritiken och menar att bosättningskravet bör slopas. Det bör vara möjligt att söka sprututbyte också där man inte är folkbokförd.

Debatten om missbrukare, brukare och beroende kommer att fortsätta. Men repression skapar inte en bättre missbrukarvård. Det kan vi se. Nästa strid kommer kanske att handla om kriminaliseringen av narkotika för eget bruk. Det finns inget tecken på att lagen har fungerat som avsett. Om de som använder narkotika automatiskt blir kriminella stöter man också bort dem ganska effektivt från vård och behandling. Erfarenheten visar att människor som har problem då ofta undviker att söka hjälp, och det kan leda till ett djupare missbruk.

Självklart borde vi nationellt leverera naloxon för att förhindra dödsfall vid överdoser. Jag tror på skadebekämpning – det som också kallas harm reduction – för dem som är inne i ett beroende. Jag tror också på vård och behandling för dem som vill bryta sitt beroende.

Repression har dödat. Harm reduction, skadebekämpning, vård och behandling och mer resurser till välfärden förhindrar det. Narkotikapolitiken måste bygga på kunskap om hur olika åtgärder fungerar i praktiken, inte på ideologiska dogmer. En solid välfärd, byggd på solidaritet, och en fungerande skola som inte dumpar arbetarklassens barn är det bästa receptet för att förhindra missbruk.

Jag vill yrka bifall till reservation 3.

Anf. 147 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Sverige har och ska fortsätta ha en restriktiv narkotikapolitik. Men den fråga vi i dag har att ta beslut om handlar om det förebyggande arbetet mot smittspridning. Det handlar om hur vi kan förhindra att de som redan är i en väldigt tuff situation som missbrukare inte dessutom drabbas av väldigt allvarliga sjukdomar.

Jag har stor förståelse för många av dem som har varit skeptiska mot sprututbyte. De har sett andra exempel, där man inte har kopplat sprututbytet tillräckligt tydligt till hjälp för den som är beredd att ta emot hjälp att avsluta sitt missbruk. Där har man inte gett tillräckligt med stöd i samband med sprututbytet.

Men nu har vi egna erfarenheter från ett antal ställen i vårt eget land, och det finns dessutom flera internationella erfarenheter som visar att ett

sprututbyte kan ge bra hjälp och stöd och att det har effekt när det gäller smittspridning.

Mellan 2008 och 2011 beräknar man att det i vårt land fanns ungefär 8 000 missbrukare med ett injektionsmissbruk. På det fåtal orter där vi har haft möjlighet till sprututbyte har ungefär 3 000 personer tagit del av sprututbytesverksamheten. De har därmed också fått en kontakt med vården och en tillgång till stöd som många av dem annars aldrig hade fått.

Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad, Kalmar och Stockholm har haft lite längre erfarenhet. Sedan förra året gäller det också Jönköping, Karlskrona och Växjö. Men för att göra detta viktiga smittskyddsarbete i fler landsting möjligt – det är ju landstinget som är ansvarigt för det förebyggande arbetet mot smittspridning – är det också rimligt att landstingen har beslutsmakten. Det innebär dock inte att inte kommunerna också har ett ansvar.

Den som lever med ett missbruk behöver hjälp både av vården och av den sociala omsorgen. Därför är det viktigt att det finns krav på samråd innan ett landsting får beviljat att inrätta ett sprututbytesprogram, och i det samrådet ska samtliga kommuner inom landstingets verksamhetsområde vara med. Det är dock inte rimligt att de som inte har ansvar för smittspridningsfrågorna på felaktiga eller icke-underbyggda grunder kan lägga in sitt veto när beslutet ska tas.

Vi kristdemokrater menar att det nu, med den erfarenhet vi har, finns skäl att sänka åldersgränsen från 20 till 18 år men att det finns skäl att behålla en 18-årsgräns. En viktig del i ansvaret hos dem som bedriver sprututbytesverksamhet är att också anmäla till socialtjänsten när man misstänker att ett barn far illa, oavsett om barnet självt kommer dit med ett aktivt missbruk eller om man upptäcker att någon som man får kontakt med genom sprututbytesverksamheten har barn som riskerar att fara illa. Då blir det kontraproduktivt om också personer under 18 år själva aktivt ska kunna ta del av verksamheten.

Åldersgränsen 20 år har dock varit satt på ett sådant sätt att många riskerar att få en smitta. Många gånger inleds missbruket innan man har fyllt 20 år, och man riskerar då att få smittan innan man kan få rätt till hjälp.

Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 148 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Vi debatterar i dag frågan om ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamhet i Sverige. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Syftet med regeringens lagförslag är att förbättra tillgången till sprututbyten i hela landet. För oss socialdemokrater handlar det om likvärdiga möjligheter för personer som injicerar att slippa drabbas av smittsamma sjukdomar. Det handlar också om att de ska få möjlighet att komma i kontakt med vård och sociala insatser som kan motivera till behandling och till att de slutar med missbruk. På samhällsnivå finns det samtidigt mycket att tjäna på att minska riskbeteenden och spridning av farliga sjukdomar.

I dag är tillgången till sprututbyten alltför begränsad. De hinder som finns för att bygga ut och utveckla verksamheten bör rivas. Det är det som föreslås i propositionen. Det är samtidigt viktigt att påpeka att det går mycket bra att förena en verksamhet som syftar till att förebygga ohälsa och till att hjälpa missbrukare med en restriktiv narkotikapolitik.

Herr talman! Flera studier och rapporter, både internationella och nationella, visar att det finns tillräckligt med vetenskap och beprövad erfarenhet för att säga att verksamheten med sprututbyten är bra när det gäller att bekämpa smittspridning. Mycket talar också för att verksamheten, som är ett komplement, är ett effektivt sätt att skapa möjligheter att förbättra hälsan hos personer som injicerar. Dessutom kan den utgöra en kontaktyta för olika myndigheter och insatser runt personerna.

Just motivationsarbetet och det delade ansvaret mellan sjukvården och socialtjänsten runt personer som missbrukar förklarar också varför sprututbytesverksamheten bör regleras i en särskild lag och att insatserna görs bäst på lokal nivå och att det därför är det lokala självstyret ska råda.

Mer än tio år har gått sedan lagen om sprututbyten infördes, och väldigt få landsting har hittills inrättat verksamheter. Det är då dags att renodla ansvaret till landstinget, som blir ensam huvudman för att ansöka om och driva verksamheten. Det är naturligt eftersom verksamheten främst är en smittskyddsinsats.

Borttagandet av det kommunala vetot kommer inte att innebära att det inte finns krav på samråd mellan sjukvården och socialtjänsten. Men det kravet får inte bli ett hinder för att ansöka hos IVO om att starta sprututbytesverksamhet. Sprututbytesverksamhet är fortfarande ett komplement till andra insatser för personer som missbrukar. Och det lagkrav som råder om överenskommelser mellan kommun och landsting gäller även fortsättningsvis.

Herr talman! Lagförslaget innehåller också ett förslag om att sänka åldersgränsen för att kunna byta sprutor till 18 år – dagens gräns är på 20 år. Flera studier visar att debutåldern för många personer som injicerar är lägre än 20 år. De personer som är under 20 år och som missbrukar och injicerar bör få tillgång till verksamheten på samma villkor som andra för att förhindra smittspridning. Och det handlar inte minst om att kunna erbjuda en kontaktyta när det gäller andra insatser mot missbruket.

Att åldersgränsen är satt vid 18 år är, precis som föregående talare sa, viktigt i sammanhanget just för att man ska kunna använda sig av anmälingsskyldigheten vid oro när det gäller barn.

Herr talman! En motion från Vänsterpartiet rör bosättningskravet. Krav på bosättning i kommunen eller i landstinget kan, precis som motionären anför, skapa onödiga hinder när det gäller att nå den verksamhet som missbrukande personer har behov av. Flera remissinstanser har också påpekat detta.

Mot det kan man anföra att det är viktigt att sprututbytesverksamheten utgör en kontaktyta gentemot andra myndigheter och organisationer vars insatser behövs för att motivera och för att förebygga och behandla missbruket. Detta blir också en väsentlig del i ansökningen om tillstånd för att få inrätta verksamhet. Redan i dag finns det en flexibilitet i myndigheternas syn på bosättningsbegreppet såtillvida att det är personens vistelseort snarare än folkbokföringsadress som utgör grund för insatser riktade mot dem som faktiskt behöver den här verksamheten.

Det är viktigt, precis som det står i propositionen, att bosättningskravet liksom övriga delar av lagförslaget följs upp och utvärderas och att det utvecklas systematik och struktur för kontinuerlig uppföljning och kunskapsinsamling.

Herr talman! Det är med glädje vi i dag får ta del av ett beslut i Sveriges riksdag som kommer att innebära att fler personer som tillhör samhällets mest utsatta kan få del av insatser som innebär att smitta av allvarliga sjukdomar begränsas, att dessa personer kan få fler möjligheter att förbättra sin hälsa och att de kan erbjudas en kontakt för att få ytterligare vård och behandling.

Anf. 149 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi är alltså här i dag för att debattera regeringens proposition om ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige. Propositionen innehåller förslag som bland annat innebär att ansvaret för sprututbytesverksamheterna renodlas till landstinget, som då ska bli ensam huvudman för att ansöka om och driva sprututbytesverksamheten i landet.

Jag vill informera om att vi har ett särskilt yttrande med anledning av propositionen.

Herr talman! Eftersom sprututbytesverksamheten främst är en smittskyddsinsats anser vi att den ansvariga huvudmannen, det vill säga landstinget, är den som bör avgöra om det finns behov av verksamheten i landstinget och i landet. Landstingen har enligt smittskyddslagen ett ansvar att förebygga och förhindra spridning av smittsamma sjukdomar. Därför är det enligt oss högst rimligt att landstingen självständigt ska kunna ansöka om att få upprätta verksamheten, som då överensstämmer med detta ansvar.

För oss sverigedemokrater handlar frågan om vem som är mest lämpad att besluta inom detta område och inte om huruvida vi som parti är för eller emot sprututbytesverksamheten. Vi anser att det är upp till varje landsting att självt bestämma och avgöra det regionala behovet av denna verksamhet.

Herr talman! Vi är också positiva till att regeringen i propositionen lyfter fram att samråd mellan landsting och kommuner fortfarande är viktigt för att brukare och patienter ska stå i fokus. Vi förutsätter därför att man även i framtiden lyssnar på kommunerna och tar hänsyn till eventuella invändningar och lägger vikt vid deras åsikter.

Förslaget är i rätt riktning, då vi länge har ansett att det samlade huvudmannaskapet för missbruksvården ska vara hos landstinget. Vi anser att sjukvården ska ha ett helhetsansvar för missbruksvården, så som det är i de flesta länder i Europa. Man ska komma ihåg att majoriteten av narkotikamissbrukarna har en bakomliggande psykisk eller somatisk sjukdom. Därför måste man i missbruksvården utgå från att man i första hand ska behandla aktuell sjukdom och i andra hand lindra symtomen. När det gäller all annan sjukvård utgår man från det synsättet. Missbruksvården får inte vara ett undantag. Dessutom visar undersökningar att en stor del av befolkningen skulle föredra att få hjälp mot sitt beroende via sjukvården, precis som vid andra typer av hälsoproblem. De flesta som har ett missbruksproblem säger: Jag vill prata med min husläkare eller distriktsläkare och inte behöva gå till ett socialkontor.

Till sist, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 150 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Jag tycker att det är fantastiskt bra att vi i dag har möjlighet att diskutera detta förslag. Det tycker jag av lite olika skäl.

Det första skälet handlar om att alla vi som sitter här vet att svensk hälso- och sjukvård och även svensk socialtjänst står inför oerhört stora utmaningar på ett stort antal områden. Många av oss i socialutskottet har tyckt att det har varit bekymmersamt i ett läge där regeringen inte kommer med några konkreta förslag till lagändringar över huvud taget. Nu har vi äntligen fått en proposition från regeringen, som redovisar ett förslag på hur man skulle kunna förändra svensk hälso- och sjukvård så att det blir bättre. Jag hoppas att det lite grann är en startsignal från regeringen och att man nu börjar återkomma till riksdagen med förslag. Vi har nämligen inte en problemfri situation i Sverige, och det behövs förslag från regeringen för att vi ska kunna ta debatten här och faktiskt genomföra förändringar.

Det andra skälet till att jag tycker att det är viktigt att vi kan ha den här diskussionen och att vi senare i eftermiddag kan fatta beslut är att svensk missbruksvård inte är någonting som vi kan vara stolta över. Detta är ett av de områden där vi har riktigt stora bekymmer. Det är en högre dödlighet än i motsvarande länder.

Orsaken till det här, mina vänner, är att vi i Sverige har sett beroende och missbruk som till stor del orsakats av sociala missförhållanden. Det var det som gjorde att det på det tidiga 70-talet, när man skulle bygga upp vård och omsorg om människor som led av beroendesjukdom, var just kommunerna som fick ansvaret. Man ansåg att det var sociala problem som var grunden. Kommunernas socialtjänst hade ansvaret för sådant, och därmed fick de också huvudansvaret.

I dag vet vi så mycket bättre. I dag vet vi att det här är en sjukdom jämförbar med de flesta andra sjukdomar, där det finns ett väldigt starkt genetiskt inslag men även miljöfaktorer. Från Centerpartiets sida har vi sedan en lång tid tillbaka drivit att man måste göra en förändring och på allvar säga att vid beroendesjukdom, precis som när det gäller alla andra sjukdomar, ska det vara sjukvårdshuvudmannen, det vill säga landstingen, som har ansvar för behandling.

Sedan är det så när det gäller beroendesjukdom, precis som många andra sjukdomar, att det finns sociala komponenter. Så är det med människor med psykisk sjukdom som har behov av starka insatser från socialtjänsten. Det handlar inte minst om dem som har demenssjukdom; även de behöver starka insatser från kommunen och socialtjänsten.

På inget annat område har man dock sagt att här är det kommunen som har ansvar för behandling. Vi skulle aldrig kunna tänka oss att säga att det är socialtjänsten som ska ansvara för människor som drabbas av diabetes, men just när man drabbas av beroendesjukdom ska man inte komma till sjukvården, utan då är det kommunernas socialtjänst som har huvudansvaret.

Det är dags att vi ändrar på det, och det beslut som vi ska fatta i dag är ett jätteviktigt steg. Äntligen säger man att vid beroendesjukdom och sprututbyte är det landstingen som har huvudansvaret.

Det tredje skälet till att jag tycker att det är bra att vi kan fatta detta beslut är att det signalerar att vi gradvis i Sverige håller på att ändra synsätt när det gäller människor med beroendesjukdom, från ett synsätt som säger att detta är en sjukdomsgrupp som vi kommer till rätta med och kan hjälpa genom att köra en hård linje och se till att de slutar med narkotika till att

vi kan betrakta dem som andra sjukdomsgrupper, det vill säga att det viktigaste är att se till att dessa människor överlever och kan ha ett så bra liv som möjligt.

Kan man sedan komma så långt att man dessutom kan bota deras grundsjukdom är det fantastiskt bra, men vi skulle ju aldrig drömma om att säga till en människa som har drabbats av följsjukdomar på grund av cigarettökning att om du inte slutar röka kommer du absolut inte att få någon hjälp från sjukvården.

Det är en gradvis förändring när vi nu säger att beroendesjukdomen faktiskt är en sjukdom som alla andra, det vill säga att det här också är människor för vilka vi ska göra allt vad vi kan för att se till att de i första hand överlever. I andra hand ska vi se till att de drabbas av så få följsjukdomar som möjligt, och i tredje hand och i vissa fall kan vi även hjälpa dem att bli friska från sin grundsjukdom. Detta är dock väldigt svårt när det gäller den grupp som vi talar om i dag.

Slutligen tycker jag att det är lite missvisande och för tanken fel att kalla det här för sprututbytesverksamhet. Det här är nämligen en verksamhet som är någonting väldigt mycket mer än just sprututbyte. När man hör ordet ”sprututbyte” ser man framför sig att här kommer man med en spruta och så får man en annan spruta. Men det är inte det som det handlar om, utan det handlar om att man öppnar dörren för människor i en oerhört svårt utsatt situation så att de kan komma i kontakt med en sjuksköterska och sjukvården, motiveras för behandling, få hjälp med de följsjukdomar de har och dessutom i smittskyddshänseende också få hjälp att använda rena sprutor för att minska risken för hiv, hepatit C och andra farliga sjukdomar.

Det här är alltså någonting mycket mer än sprututbytesverksamhet och en smittskyddsåtgärd – det är en central del i att hjälpa dessa människor.

Av dessa tre skäl, herr talman, tycker jag att det är fantastiskt skönt att få stå här i riksdagens talarstol och yrka bifall till utskottets förslag så att vi äntligen kan ta ytterligare ett litet steg fram mot att hjälpa den här gruppen, som i dag har det oerhört svårt i vårt land.

Anf. 151 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Äntligen, äntligen, äntligen! När klubbslaget faller i eftermiddag är vi nästan i mål.

Den 15 mars 1989 delade Läkare mot aids, där jag var ordförande, ut boken *Rena sprutor till narkomaner* i alla riksdagsledamöters fack. Skälet var att man i Skåne efter två års utprövning av sprututbytesprogram hade funnit att man hade kunnat förhindra att skånska injektionsmissbrukare blev smittade av hiv, till skillnad från missbrukarna i Stockholm, som hade drabbats av en hivepidemi.

På den tiden hade vi inga bromsmediciner. Hiv var då 100 procent dödligt. Det var den allvarligaste infektion vi någonsin hade mött. Om vi jämför med smittkoppor så var det bara 30 procent som dog av dem som hade smittats av det.

Då startade man i Skåne på inrådan av Världshälsoorganisationen sprututbytesprojektet. Det var inte bara epidemi man hejdade. Man hittade också missbrukare, en halv gång till, som var okända för socialtjänsten men som hade ett sådant förtroende för hälso- och sjukvården att man kom dit och även fick hjälp in i behandlingsprogram.

Vi i Läkare mot aids tyckte att detta borde prövas på många fler orter i Sverige, men det var ett kompakt motstånd, framför allt från socialtjänsten och en rad organisationer. Hälso- och sjukvården, Läkarsällskapet och Läkarförbundet var helt för och menade att detta är en sjukvårdsfråga, precis som Anders W Jonsson har varit inne på. Det handlar om att hjälpa de här människorna till ett värdigt liv om möjligt och inte bara under hotet av en 100 procent dödlig infektion.

Projektet fick fortsätta. År 1995 var resultaten inte bara i Sverige utan även utomlands sådana att Världshälsoorganisationen och Världsbanken rådde länderna att införa dessa program som en del av hälso- och sjukvården. Sverige var väl det sista landet som kroknade och införde det. Här fanns, precis som Karin Rågsjö sa, fördomar, okunskap och en vulgarisering i debatten som gjorde att riksdagen först 2006 tog beslut om det program som vi har i dag.

Jag är lite stolt, måste jag säga, över att dåvarande Folkpartiet redan 1995 motionerade i riksdagen om ett rikstäckande program. I den motionen tog vi också upp den konflikt i missbruksvården som fanns och som fortfarande finns mellan kommuner, socialtjänst och hälso- och sjukvården. Den var väldigt tydlig i början av 90-talet i Socialstyrelsen, som hade väldigt svårt med de här utvärderingarna.

Nu har vi kommit fram till beslut, vilket jag är väldigt glad över. Nu handlar det ju inte bara om hiv utan även om hepatit C och andra hepatiter. Men det handlar också, precis som Anders W Jonsson sa, om hur vi kan få en synvända så att vi ser beroendevården som en hälso- och sjukvårdsfråga. Att vara beroende är en sjukdom, och nu kan hälso- och sjukvårdsinsatser prioriteras på ett sätt som kommer fram.

Det jag vill ta upp i det här sammanhanget är att det har tagit över 30 år från det att WHO tyckte att man borde pröva den här metoden tills vi har kommit till det här målet. Andra ideologiska konfliktsituationer i hälso- och sjukvården har också tagit väldigt lång tid. Ni som har sett *Fröken Friman*-serien har bevittnat att det tog 17 år för Karolina Widerström från det hon såg att reglementeringen, alltså polisens veckovisa undersökning av prostituerade, inte hade någon effekt på eller motverkade spridningen av veneriska sjukdomar – 17 år! Det är en lång tid för kvinnor i den situation de befann sig att utsättas för den behandlingen.

Det har tagit över 30 år att få fram ett individbaserat receptregister för att höja säkerheten för läkemedelskonsumenterna. Det tog över 30 år att tillåta assisterad befruktning av ensamstående, och så vidare.

Hindren på vägen har varit fördomar och myter som har bromsat. Det finns anledning för oss i riksdagen att se över hur det går att komma till rätta med kommunikationen så att de som är emot ändå kan höra på argumenten, forskningen och kunskapen som ligger till grund för de förändringar som många av oss vill se.

Om vi inte tar diskussionen kommer många människor, läkemedelsanvändare och missbrukare och så vidare, att löpa onödiga risker. Det kostar faktiskt en slant också.

Jag yrkar bifall till förslaget i propositionen och betänkandet.

Anf. 152 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Det har varit intressant att höra tidigare talare – Barbro Westerholm, Karin Rågsjö och andra. Anledningen till att propositionen

kan klubbas igenom i riksdagen i dag med ett bifall till förslaget i betänkandet är att många har kämpat, inte sällan i motvind, i dessa frågor för att göra det bättre för utsatta människor.

I dag sker sprututbytesverksamheter på nio platser runt om i landet. Förslaget går ut på att bland annat ta bort det kommunala vetot och sänka åldersgränsen från 20 till 18 år. Det är positivt, men vi kommer också att behöva göra mer för att sänka den höga narkotikadödligheten i Sverige.

I Lund och Malmö har sprututbytet pågått längst, sedan slutet av 80-talet. Det var kontroversiellt, och det har under tiden också varit kontroversiellt. Det har funnits kritiker som har menat att det har varit att ge upp den restriktiva narkotikapolitiken att ha det systemet.

Men sanningen är att sprututbytesverksamheten har räddat liv. Den har också minskat lidandet för några av samhällets allra mest utsatta individer. Den har förhindrat smittspridning genom att man i stället har kunnat använda rena kanyler. Kanske ännu viktigare har den inneburit att missbrukare som inte har haft en tilltro till samhället och samhällssystemen har fått en fast punkt i tillvaron utanför missbruket. Sjuksköterskorna på sprututbytesverksamheten har inte bara varit några som har tillhandahållit rena sprutor, utan de har också varit en ingång till vården och i förlängningen till samhället i stort. Vi ska inte heller förglömma missbrukande kvinnor som blivit gravida – naturligtvis en mycket utsatt grupp.

Det råder dock fortfarande enorma problem med dödligheten hos narkotikamissbrukare. Ställt mot andra jämförbara länder, Danmark, Finland, Tyskland och Nederländerna, ligger Sverige högt. Det finns anledning för oss att titta utåt för att se vad vi kan förändra för att minska såväl missbruket som lidandet till följd av missbruket.

I Danmark finns sedan några år så kallade fixerum. Jag väckte en motion under allmänna motionstiden om att införa försök i Sverige. Det är inrättningar med sjuksköterskor dit missbrukare går för att injicera heroin och narkotiska preparat.

Jag besökte Valmuen, ett av Köpenhamns fixerum, under hösten 2015. Det är en lugn och trygg miljö med erfaren och kunnig personal. Där fick människor efter sitt intag ligga inomhus i värme i stället för att riskera att frysa, i värsta fall, ihjäl ute på gatan. På samma sätt som sprututbytesprogrammet har varit kritiserat är också detta kontroversiellt. Kritiker menar återigen att det är att ge upp drömmen om ett helt narkotikafritt samhälle.

Herr talman! Medan vi drömmer om ett helt narkotikafritt samhälle dör människor. Det är 92 per miljonen människor i Sverige jämfört med 55 i Danmark. Ingen har hittills avlidit på grund av en överdos i något av de danska fixerummen.

I Sverige ser det inte ut på samma sätt. När jag i höstas träffade en ambulanssjuksköterska i Malmö, som kontaktade mig efter att jag hade väckt motionen om att införa ett försök, beskrev han för mig en helt annan verklighet. Det är en verklighet där ambulanser rycker ut till smutsiga of-fentliga toaletter, till bakgårdar och lägenheter. Oftast lyckas de rädda liv, men tyvärr hinner de inte alltid. De missbrukande måste också ägna en stor del av sin vakna tid åt att jaga droger – inte sällan på bekostnad av andra människor och av samhället i stort. Att minska lidandet för missbrukare lindrar också lidandet och skadorna för omgivningen.

Miljöpartiet har inte tagit ställning i frågan för eller emot fixerum. Den motion jag har väckt är min egen. Jag vet inte om något av de andra partierna har tagit ställning, men jag tycker att vi inte på förhand ska låsa oss för olika lösningar i denna fråga.

Vi bör också visa en stor ödmjukhet inför att Sverige ligger bland länderna med de högsta talen i EU när det gäller narkotikadödligheten. Kanske finns det saker att lära från andra länder.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 153 STEFAN NILSSON (MP):

Herr talman! Den proposition vi behandlar nu innebär utökade möjligheter till sprututbyte i Sverige. För båda regeringspartierna, det vill säga Socialdemokraterna och oss i Miljöpartiet, är det här en angelägen fråga. Det finns en stabil grund för att tillgång till rena sprutor minskar spridning av hiv och hepatit.

Sprututbyte är en viktig folkhälsofråga eftersom smitta förebyggs i stor utsträckning när fler landsting och regioner väljer att införa sprututbyte – och det är allt fler landsting som vill. Det största hindret har varit det kommunala vetot. Det har hittills inneburit att kommuner kan säga nej till att delta och till att deras invånare ska få möjlighet att byta till rena sprutor. Det tycker vi inte är rimligt. Det vetot tas nu bort. När ett landsting eller en region inför ett sådant program har alla personer i landstinget möjlighet att delta oavsett i vilken kommun man bor.

Jag vill ge extra kredd till hälso- och sjukvårdsminister Gabriel Wikström och hans stab som har tagit fram en bra proposition. Kredd förtjänar även Vänsterpartiet, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna, som under flera år också har drivit frågan. Det är en bred majoritet i riksdagen som stöder reformen.

Förutom att det kommunala vetot tas bort har denna proposition flera andra fördelar. Den viktigaste av dem är att åldersgränsen för att delta för dem som injicerar droger sänks från 20 till 18 år. Det ökar den förebyggande effekten, inte bara att fler människor får tillgång till rena sprutor utan också kontakten mellan personer som injicerar och läkare, sjuksköterskor och kuratorer. Det här ger ökad möjlighet att arbeta med motivation och att motivera till behandling för att sluta använda narkotika. Det är naturligtvis speciellt viktigt för unga personer som är i början av en eventuell missbrukskarriär att få den behandlingskontakten.

Man måste tänka både kortsiktigt och långsiktigt i denna fråga. Det här är viktigt för att förhindra att människor smittas av hiv och hepatit, som är livslånga infektioner. Det ger också de viktiga möjligheterna till kontakt med målgruppen, vilket skapar relationer och förtroende. Ofta är just relationen med en läkare eller en sjuksköterska en förutsättning för att en person som missbrukar ska ta ett steg mot ett liv utan droger.

Den tredje viktiga förändringen i denna reform är att kravet på märkning av kanyler och sprutor tas bort. Det gör det lättare att få rena sprutor, och då förstärks också den förebyggande effekten.

Herr talman! Det är ett väl avvägt lagförslag. Det stöds av tunga instanser såsom Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten och har brett stöd i svensk och internationell forskning.

I Sverige finns bara sju mottagningar för sprututbyte i fyra landsting. I och med det beslut vi nu tar blir det mycket lättare för landstingen att

Prot. 2016/17:52
11 januari

-----
*Ökad tillgänglighet
till sprututbytesverk-
samheter i Sverige*

starta sådana här mottagningar och mycket lättare att förebygga smittspridning.

Miljöpartiet står helt bakom detta, och jag yrkar bifall till propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 7.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.11 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU4 Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

226 för utskottet

72 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 39 SD, 22 MP, 15 C, 17 V, 17 L, 16 KD

För res. 1: 72 M

Frånvarande: 13 S, 12 M, 9 SD, 3 MP, 7 C, 4 V, 2 L, 1 -

Birgitta Ohlsson (L) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Bosättningskravet)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

282 för utskottet

18 för res. 3

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 41 SD, 22 MP, 15 C, 18 L, 16 KD

För res. 3: 1 M, 17 V

Frånvarande: 13 S, 13 M, 7 SD, 3 MP, 7 C, 4 V, 1 L, 1 -

Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot. 2016/17:52

11 januari

-----

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

KOM(2016) 723 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ramar för förebyggande omstrukturering, en andra chans och åtgärder för att göra förfaranden för omstrukturering, insolvens och skuldavskrivning effektivare och om ändring av direktiv 2012/30/EU

KOM(2016) 759 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om styrningen av energiunionen och om ändring av direktiv 94/22/EG, direktiv 98/70/EG, direktiv 2009/31/EG, förordning (EG) nr 663/2009, förordning (EG) nr 715/2009, direktiv 2009/73/EG, rådets direktiv 2009/119/EG, direktiv 2010/31/EU, direktiv 2012/27/EU, direktiv 2013/30/EU och rådets direktiv (EU) 2015/652 och om upphävande av förordning (EU) nr 525/2013

KOM(2016) 853 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU vad gäller rangordningen av skuldinstrument utan säkerhet i en insolvenshierarki

KOM(2016) 862 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 januari

2016/17:615 Nedskräpning nära betande djur

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:616 Fyrverkerirelaterade brott

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:617 Nollutsläpp

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:618 Migrationsverkets rutiner vid mottagandet av asylsökande

av *Laila Naraghi* (S)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2016/17:52
11 januari

2016/17:619 Övergripande konsekvensanalyser
av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:620 Medborgargarden

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:621 Utvisning efter avtjänat straff

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:622 Problem med postleveranser för Skaraborgs företag

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:623 Våld och trakasserier på allmän plats

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 10 januari

2016/17:496 Ökad privatbostadsuthyrning

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:523 Kontantservicen på landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:531 Bättre konkurrens inom postbranschen

av *Jörgen Warborn* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:560 Regeringens planer för idrottsanläggningar

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:576 Stopp för kommunala särkrav vid bebyggelse

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:584 Regellättnader för modulbostäder

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

den 11 januari

2016/17:588 Ohälsa i offentlig sektor

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 72 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 151 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.11 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 ANNA KINBERG BATRA (M).....	2
Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	4
Anf. 4 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	6
Anf. 5 ANNIE LÖÖF (C)	7
Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 7 JAN BJÖRKLUND (L)	10
Anf. 8 ANDREAS CARLSON (KD).....	11
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 10 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	13
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	13
Anf. 12 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	14
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	14
Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	14
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	15
Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	15
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	15
Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik	16
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	16
Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik	16
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	17
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	17
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	18
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	18
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	18
Anf. 26 JAN BJÖRKLUND (L) replik	19
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	19
Anf. 28 JAN BJÖRKLUND (L) replik	19
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	20
Anf. 30 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	20
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	20
Anf. 32 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	21
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	21
Anf. 34 ANNA KINBERG BATRA (M).....	21
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	22
Anf. 36 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	22
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	22
Anf. 38 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	23
Anf. 39 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	23
Anf. 40 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	23
Anf. 41 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	24
Anf. 42 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	24
Anf. 43 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	24
Anf. 44 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	25
Anf. 45 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	25

Anf. 46 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	25
Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	26
Anf. 48 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	26
Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	26
Anf. 50 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	27
Anf. 51 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	27
Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	27
Anf. 53 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	28
Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	28
Anf. 55 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 56 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	29
Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 58 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	30
Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	30
Anf. 60 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	30
Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	31
Anf. 62 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	31
Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	31
Anf. 64 ANNIE LÖÖF (C) replik	32
Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	32
Anf. 66 ANNIE LÖÖF (C) replik	32
Anf. 67 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	33
Anf. 68 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	33
Anf. 69 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	33
Anf. 70 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	34
Anf. 71 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	34
Anf. 72 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	34
Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	35
Anf. 74 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	35
Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	35
Anf. 76 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	36
Anf. 77 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	36
Anf. 78 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	36
Anf. 79 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	36
Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	37
Anf. 81 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	38
Anf. 82 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	38
Anf. 83 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	38
Anf. 84 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	39
Anf. 85 ANNIE LÖÖF (C) replik	39
Anf. 86 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	39
Anf. 87 ANNIE LÖÖF (C) replik	40
Anf. 88 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	40
Anf. 89 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	40

Anf. 90 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	41
Anf. 91 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	41
Anf. 92 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	41
Anf. 93 JAN BJÖRKLUND (L) replik	42
Anf. 94 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	42
Anf. 95 JAN BJÖRKLUND (L) replik	42
Anf. 96 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	43
Anf. 97 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	43
Anf. 98 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	43
Anf. 99 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	44
Anf. 100 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	44
Anf. 101 ANNIE LÖÖF (C)	44
Anf. 102 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	45
Anf. 103 ANNIE LÖÖF (C) replik	46
Anf. 104 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	46
Anf. 105 ANNIE LÖÖF (C) replik	46
Anf. 106 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	47
Anf. 107 ANNIE LÖÖF (C) replik	47
Anf. 108 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	47
Anf. 109 ANNIE LÖÖF (C) replik	48
Anf. 110 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	48
Anf. 111 ANNIE LÖÖF (C) replik	48
Anf. 112 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	49
Anf. 113 ANNIE LÖÖF (C) replik	49
Anf. 114 JONAS SJÖSTEDT (V).....	49
Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	50
Anf. 116 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	50
Anf. 117 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	51
Anf. 118 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	51
Anf. 119 ANNIE LÖÖF (C) replik	52
Anf. 120 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	52
Anf. 121 ANNIE LÖÖF (C) replik	52
Anf. 122 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	53
Anf. 123 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	53
Anf. 124 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	53
Anf. 125 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	54
Anf. 126 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	54
Anf. 127 JAN BJÖRKLUND (L).....	54
Anf. 128 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	55
Anf. 129 JAN BJÖRKLUND (L) replik	55
Anf. 130 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	56

Anf. 131 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	56
Anf. 132 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	56
Anf. 133 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	57
Anf. 134 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	57
Anf. 135 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	58
Anf. 136 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	58
Anf. 137 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	58
Anf. 138 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	59
Anf. 139 JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	59
Anf. 140 ANDREAS CARLSON (KD)	59
Anf. 141 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	60
Anf. 142 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	60
Anf. 143 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	60
Anf. 144 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	61
§ 2 Justering av protokoll.....	61
§ 3 Avsägelse.....	61
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	61
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	62
§ 6 Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige.....	62
Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU4	62
Anf. 145 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	62
Anf. 146 KARIN RÅGSJÖ (V).....	64
Anf. 147 EMMA HENRIKSSON (KD).....	65
Anf. 148 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	66
Anf. 149 PER RAMHORN (SD)	68
Anf. 150 ANDERS W JONSSON (C)	68
Anf. 151 BARBRO WESTERHOLM (L).....	70
Anf. 152 RASMUS LING (MP).....	71
Anf. 153 STEFAN NILSSON (MP).....	73
(Beslut fattades under § 7.).....	74
Ajournering.....	74
Återupptaget sammanträde	74
§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	74
SoU4 Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige.....	74
§ 8 Bordläggning.....	75
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	75
§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	76
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.02.....	77